

วารสารภาษาปริทัศน์ ที่ปรึกษา

ศ. เตมศักดิ์ กฤษณามระ
รศ. ดร. กำจัด มงคลกุล
ศ. ดร. กระมล ทองธรรมชาติ
รศ. ดร. คุณัญญา ธรรมมงคล
รศ. ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล
รศ. มานี จันทวิมล
ผศ. ดร. อัจฉรา วงศ์โสธร
ผศ. จิตโสมนัส ศิวะดิษฐ์
ผศ. ศิริรัฐ ทองใหญ่ ณ อยุธยา
ผศ. ชนิกา ศิลปอนันต์

บรรณาธิการ

ผศ. ดร. กัญหาทิพย์ สิงหะเนติ

กองบรรณาธิการ

รศ. บังอร สว่างโรโรส
ผศ. เขาวภา พุกกะพลดี
ผศ. อัมพรชาติ อธิปสร
ผศ. วัฒนวรรณ สงวนเรือง
อ. เสียงทิพย์ สุขศรี

ฝ่ายจัดการและเผยแพร่

อ. เสียงทิพย์ สุขศรี
ผศ. ฝอยฟ้า พันธุ์พัก
อ. สว่างวงศ์ วรรณวาเช
อ. วุฒิชัย โจทยัง
อ. สุมลมาลัย ตมะวิโมกษ์
อ. จันทร์พนิต สุระศิลป์
สุรัชต์ เวศย์ไพศาล

ฝ่ายศิลปกรรมและถ่ายภาพ

พินิจ แสงแก้ว
จรรยา วงศ์เหลือง

วารสารภาษาปริทัศน์

เป็นวารสารวิชาการของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เผยแพร่ความรู้ภาษาอังกฤษตลอดจนความก้าวหน้าทางวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาการสอนภาษาอังกฤษ
2. เผยแพร่ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ตลอดจนแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระหว่างครูอาจารย์ภาษาอังกฤษในสถาบันต่าง ๆ.
3. ส่งเสริมให้อาจารย์ และผู้ทรงคุณวุฒิเสนอผลงานทางวิชาการ และมีส่วนร่วมในด้านการเผยแพร่วิชาการ และให้บริการแก่สังคม

กำหนดออกบดละ 2 ฉบับ คือ
ภาคต้นของบการศึกษา
ภาคปลายของบการศึกษา

การตีพิมพ์บทความใดๆ ในวารสารเล่มนี้ จะต้องได้รับการอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากกองบรรณาธิการ "ภาษาปริทัศน์" ก่อน

บทความในวารสารเล่มนี้ เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนแต่ละท่าน คณะกรรมการจัดทำวารสาร "ภาษาปริทัศน์" ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

วารสารภาษาปริทัศน์ ได้รับเงินสนับสนุนค่าพิมพ์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทบรรณาธิการ

ภาษาปริทัศน์ฉบับนี้มีบทความที่น่าสนใจเกี่ยวกับเทคนิคและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการช่วยการเรียนการสอนภาษาในทักษะต่าง ๆ หกบทความด้วยกัน บทความแรกเรื่อง “นวัตกรรมและเทคโนโลยีการสอนภาษา” จะนำผู้อ่านเข้าสู่ theme ของเรื่องได้อย่างดี ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องทักษะการฟังไม่ควรพลาดอ่านบทความที่สองเรื่อง “เทคนิคและอุปกรณ์ช่วยการเรียนการสอนทักษะการฟัง” ซึ่งให้ทั้งข้อมูลจากประสบการณ์การสอนและหลักการ บทความเรื่อง “บทบาทสมมติ” เป็นอีกบทความหนึ่งซึ่งผู้อ่านสามารถนำไปใช้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะได้บรรยายถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ตลอดจนถึงวิธีการและตัวอย่างครบถ้วน ในปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่า การเขียนตามคำบอกกลับเข้ามามีบทบาทสำคัญอยู่ไม่น้อยเหมือนกันในการเรียนการสอนภาษาบทความที่สี่ของเราเรื่อง “การเขียนตามคำบอก” จะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับผู้สนใจนำเทคนิคและวิธีการนี้มาใช้ในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การเล่นเกมต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ดูเหมือนว่าจะขาดเสียมิได้ในการสอนทักษะการพูด บทความที่ห้าของเราได้เสนอแนะการเล่นเกมที่นำเสนอและน่าทดลองใช้ ผู้ที่สนใจในด้านกรนำเอาภาพต่าง ๆ มาใช้ประกอบการเรียนการสอนภาษา ควรจะอ่านบทความสุดท้าย ซึ่งจะให้ขั้นตอนและรายละเอียดต่าง ๆ ในการทำอย่างครบถ้วน

ในคอลัมน์แนะนำหนังสือฉบับนี้ เรามีหนังสือแนะนำผู้อ่านอยู่ 3 เล่มด้วยกัน โดยเฉพาะผู้ที่สนใจเรื่องเกมต่าง ๆ ไม่ควรพลาดเล่มแรกที่ได้อ่านไว้

ทางกองบรรณาธิการมีความยินดีและภาคภูมิใจมากที่ท่านศาสตราจารย์ เดิมศักดิ์ กฤษณามระ ได้กรุณาสละเวลามาร่วมสนทนาด้วยในฉบับนี้ ผู้อ่านจะได้ข้อคิดเห็นในแง่มุมต่างๆ จากท่านในวงกว้าง โดยเฉพาะท่านเป็นผู้ที่ได้คลุกคลีอยู่ทั้งในวงการบริหารและวงการภาษามาเป็นเวลานาน

เราขอปิดรายการด้วยการชี้แจงข่าวคราวความเคลื่อนไหวของโครงการใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นในระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งจุฬาฯ ได้มีส่วนร่วมอยู่ด้วย โครงการ “บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) นอร์ธเวสเทิน-เพนซิลเวเนีย-จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” รายละเอียดต่างๆ ของโครงการได้เสนอไว้แล้วในตอนท้ายของหนังสือเล่มนี้

แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้า

กัณฑ์ทิพย์ สิงหะเนติ

สารบัญ

	หน้า
บทบรรณาธิการ	
นวัตกรรมและเทคโนโลยีการสอนภาษา	ผ่าน บาลโพธิ์ 1
เทคนิคและอุปกรณ์ช่วยการเรียนรู้การสอนทักษะการฟัง บทบาทสมมติ	นิภาพร รัตนพฤษ์ 24 อรอนงค์ หิรัญบุรณะ สุภาณี เทียรเจริญ 35
การเขียนตามคำบอก	อ้อยทิพย์ กรมกุล 45
ใช้ “เกมส์” ในการฝึกทักษะการพูด	สุชาดา นิมมานันต์ย์ 53
การนำภาพจากนิตยสารมาใช้ประกอบในการเรียนการสอน	วุฒิชัย โจทย์กิ่ง 60
แนะนำหนังสือ	
– Inventing and Playing Games in the English Classroom : A Handbook for Teachers.	ปรียา วีระวงศ์ 79
– Classroom Techniques : Foreign Language and English as a Second Language	ภามณี ขจรบุญ 83
– Structuring for Success in the English Classroom	พัชรี ชินธรรมมิตร 89
สนทนา กับ ศ. เต็มศักดิ์ กฤษณามระ	บงอร สว่างโรโรส วัฒนวรรณ สงวนเรือง 94

นวัตกรรมและเทคโนโลยีการสอนภาษา

ผ่าน บาลโพธิ์

บทนำ

การเรียนการสอนภาษาเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนและ (เป็นกระบวนการที่) ต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการสอนนั้น เป็นการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ บรรดาผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาต่างก็พยายามคิดค้นวิธีสอน (approaches) แบบต่าง ๆ ขึ้น ด้วยความหวังว่าวิธีสอนเหล่านั้นจะช่วยให้การเรียนการสอนภาษาเป็นไปอย่างได้ผลแต่ผลกลับปรากฏว่าไม่มีวิธีสอนวิธีใดที่ใช้ได้ดีเสมอไป วิธีสอนแบบต่าง ๆ ก็มีทั้งข้อดีข้อเสีย ดังนั้นการที่จะอาศัยเพียงวิธีการสอนแต่อย่างเดียวย่อมจะไม่สามารถช่วยให้เราบรรลุจุดหมายของการสอนได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ก็เพราะการเรียนรู้ทางภาษานั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น ความพร้อม ประสบการณ์เดิม ระดับสติปัญญา ความสนใจ ความง่ายของบทเรียน วัฒนธรรม และอิทธิพลของภาษาแม่ ดังนั้น หน้าที่ ๆ สำคัญประการหนึ่งในการสอนภาษาก็คือการพยายามหาวิธีการตลอดจนสิ่งเร้าต่าง ๆ เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ อยากรเรียน และเพื่อช่วยทำให้ผู้เรียนที่มีประสบการณ์น้อย หรือผู้ที่มีระดับสติปัญญาต่ำกว่า สามารถเรียนรู้ภาษาได้เช่นเดียวกับผู้อื่น หรืออย่างน้อยที่สุดก็ช่วยทำให้เขาเรียนรู้ได้มากกว่าการเรียนด้วยวิธีการเรียนธรรมดา ๆ ผู้เขียนเชื่อว่าสิ่งที่จะช่วยให้ผู้สอนสามารถทำเช่นนั้นได้ ก็ ได้แก่การนำเอาเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางการสอนมาใช้ในการสอนภาษา ทั้งนี้ก็เพราะเทคโนโลยีทางการศึกษามีองค์ประกอบหลายประการที่สามารถจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้หรืออยากเรียน และเกิดการเรียนรู้จนสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อความมุ่งหมายของการเรียน

ความหมายของนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

คำว่า “เทคโนโลยีทางการศึกษา” (educational technology) เป็นคำที่ผู้ที่อยู่ในวงการศึกษามักจะพบเห็นอยู่เสมอ หลายคนคิดว่า เทคโนโลยีทางการศึกษาหมายถึงเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ สไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (overhead projector) หรือคอมพิวเตอร์ แต่แท้ที่จริงแล้วเทคโนโลยีทางการศึกษาหมายถึง “การสร้างการใช้ และการประเมินผล ระบบวิธีการ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์”¹

จากความหมายนี้จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีทางการศึกษามีได้หมายถึงเฉพาะการนำเอาผลิตผลทางวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ Ivor K. Davies และ James Hartley² ก็ได้กล่าวย้ำไว้อย่างชัดเจนว่า เทคโนโลยีนั้นเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลายสิ่งร่วมกัน คือจะต้องมีทั้ง คน ความคิด วิธีการ เครื่องไม้เครื่องมือต่าง ๆ แต่ที่แน่นอนที่สุดก็จะต้องมี คน เป็นแกนสำคัญ ดังนั้นการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในทางการศึกษาจึงเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยการประสานสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การดำเนินการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ยังมีคำอีกคำหนึ่งซึ่งมีความคล้ายคลึงกับคำว่า “เทคโนโลยีทางการศึกษา” มาก และบางครั้งคำ ๆ นี้ก็อาจใช้แทนคำว่าเทคโนโลยีทางการศึกษาได้ คำดังกล่าวนี้คือ “เทคโนโลยีทางการสอน” (instructional technology) นั่นเอง อันที่จริงคำนี้ก็จะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของคำว่าเทคโนโลยีทางการศึกษาเท่านั้น คำว่าเทคโนโลยีทางการสอนหมายถึงเฉพาะการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เฉพาะในการเรียนการสอน ดังนั้น คำว่าเทคโนโลยีทางการสอนจึงมีความหมายแคบกว่าคำว่าเทคโนโลยีทางการศึกษาเพราะการศึกษามีได้หมายถึงเฉพาะเพียงการสอน เช่นการศึกษาอาจหมายถึงการจัดระบบต่าง ๆ ทางการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนกระบวนการจัดและประเมินผลทางการศึกษาก็ได้

สำหรับคำว่า “นวัตกรรม” (innovation) นั้นหมายถึงวิธีการหรือกระบวนการใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ ดังนั้น “นวัตกรรมการสอนภาษา” จึงย่อมาจากวิธีการหรือกระบวนการ ตลอดจน

¹ W. Kenneth Richmond, *The Concept of Educational Technology : A Dialogue with Yourself*, London : Weidenfeld and Nicolson, 1970. p. 5.

² Ivor K. Davies and James Hartley, *Contributions to an Educational Technology*, London : London Butterworths, 1972. p. 52.

แนวความคิดใหม่ๆ ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษา แต่วิธีการหรือแนวคิดใหม่ๆ เหล่านี้ยังไม่ได้มีการวิจัยอย่างเป็นทางการว่าเป็นวิธีที่ใช้ได้ผลอย่างจริงจัง เพราะหาก “นวัตกรรม” ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ได้รับการทดสอบหรือวิจัยเป็นอย่างดี และมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย ก็จะไม่เรียกว่า “นวัตกรรม” อีกต่อไป แต่จะเรียกว่าเทคโนโลยี

ดังนั้น เมื่อกล่าวถึง “นวัตกรรมและเทคโนโลยีการสอนภาษา” จึงย่อมจะหมายถึง “การสร้าง การใช้ และการประเมินผล ระบบ วิธีการ และวัสดุอุปกรณ์ ต่าง ๆ ที่ได้รับการวิจัยหรือทดสอบแล้วว่ามีความคุ้มค่า ตลอดจนการนำวิธีการและแนวความคิดใหม่ ๆ ที่ยังมีได้มีใช้กันอยู่อย่างแพร่หลายและยังมีได้มีการพิสูจน์หรือทดลองอย่างจริงจังมาใช้เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนภาษา” จากความหมายนี้ จะเห็นได้ว่าการที่จะสอนภาษาให้ได้ผลดีนั้นมิใช่ทำได้เพียงการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ราคาแพง ๆ เท่านั้น แต่เรายังสามารถนำสิ่งต่าง ๆ ที่สิ้นเปลืองน้อยกว่ามาใช้ในการสอนได้ นอกจากนี้ การที่ใช้เพียงอุปกรณ์ราคาต่าง ๆ โดยมีได้มีการวางแผนการสอนและการใช้อุปกรณ์เป็นอย่างดี ก็ได้เป็นสิ่งที่จะประกันได้ว่าเราจะประสบความสำเร็จในการสอนเสมอไป

ความจำเป็นที่จะต้องใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการสอนภาษา

เมื่อพูดถึงเรื่องการเรียนรู้ภาษา โดยเฉพาะการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เช่นการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การเรียนภาษาฝรั่งเศส ผู้เรียนเป็นจำนวนมากในทุกระดับการศึกษา มักจะมีความวิตกกังวล มีความท้อแท้หรือบางรายอาจถึงกับเกิดความเบื่อหน่ายก็ได้ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้มีใช้เป็นเพราะผู้เรียนมองไม่เห็นประโยชน์จากการเรียน หากแต่เป็นเพราะสาเหตุอื่นซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะกลุ่มของผู้เรียน วัย ความสนใจ วิธีการสอน ตลอดจนตำราหรือเอกสารประกอบการเรียนการสอนต่าง ๆ และหากจะพิจารณาถึงมูลเหตุแห่งปัญหาควบคู่ไปกับประโยชน์ทางเทคโนโลยีทางการศึกษา ก็พอจะลงความเห็นได้ว่าเรามีความจำเป็นจะต้องใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอนภาษา ที่จำเป็นก็เพราะสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ภาษาเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม ดังนั้น การเรียนภาษาบางครั้งก็ก่อให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากความหมายของสิ่งที่พูดหรือเขียนนั้นอยู่ในใจของผู้พูดและผู้เขียนเอง ส่วนผู้ฟังกับผู้อ่านก็พยายามให้ความหมายแก่สิ่งที่ได้ยินได้ฟังหรือได้อ่านอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งการให้

ความหมายนั้นก็จะเป็นไปตามความรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ สติปัญญา และองค์ประกอบอื่น ๆ ดังนั้นลำพังการสอนด้วยวิธีธรรมดา ๆ ย่อมจะไม่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ เพราะผู้สอนมักจะใช้สิ่งที่เป็นนามธรรมมาอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมด้วยกัน หรือหากจะกล่าวให้ชัดเจนขึ้นก็คือเมื่อผู้สอนอธิบายการฟัง การเขียน การอ่าน หรือการพูด ด้วยคำพูดเพียงอย่างเดียว ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ไม่เต็มที่นั่นเอง Edgar Dale³ ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ไว้ว่าโดยปกติคนเราจะเรียนจากสิ่งที่เห็นรูปธรรมได้ง่ายกว่าการที่เรียนจากสิ่งที่เห็นนามธรรม และได้วาดภาพกรวยแห่งประสบการณ์ (The Cone Experience) แสดงการเปรียบเทียบให้เห็นว่าผู้ที่เรียนจากสิ่งที่เห็นรูปธรรม จะมีประสบการณ์ มากกว่าผู้ที่เรียนจากสิ่งที่เห็นนามธรรมและจากกรวยแห่งประสบการณ์นี้ก็จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าสัญลักษณ์ทางภาษา (verbal symbol) เป็นสิ่งที่เห็นนามธรรมมากที่สุด และหากจะวิเคราะห์สื่อที่มนุษย์เราสามารถเรียนรู้ได้ก็จะสามารถแบ่งสื่อเหล่านี้ออกได้เป็นสามระดับคือ ระดับที่เป็นประสบการณ์ตรง ระดับ “iconic” ซึ่งเป็นระดับที่ถัดจากการใช้ประสบการณ์จากภาพ และระดับสุดท้ายคือระดับที่เรียกว่า “symbolic” ซึ่งเป็นระดับของประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมมากที่สุด ดังนั้นความจำเป็นประการแรกในการที่ต้องใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการสอนภาษา จึงเป็นการที่เราต้องพยายามช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนสิ่งที่เห็นนามธรรมโดยอาศัยสิ่งที่เห็นรูปธรรม หรือสิ่งที่เห็นนามธรรมน้อยกว่าการพูด การอธิบายด้วยวาจา และแน่นอนที่สุดเทคโนโลยีทางการศึกษาก็สามารถช่วยให้ผู้สอนสามารถสอนสิ่งที่เห็นนามธรรมโดยอาศัยสิ่งที่เห็นรูปธรรม

ตัวอย่างง่าย ๆ ของการสอนสิ่งที่เห็นนามธรรมโดยสื่อที่เป็นนามธรรมก็คือหากผู้สอนต้องการจะสอนศัพท์คำว่า “red” โดยการอธิบาย ไม่ว่าจะทางการพูดหรือการเขียนโดยอาศัยความหมายจากพจนานุกรมของ A.S. Hornby และคณะ⁴ ซึ่งให้ความหมายไว้ว่า “of the colour of fresh blood rubies, human lips, the post office pillar boxes in Gt. Britain, to shades varying from crimson to.....” ซึ่งกว่าที่ผู้เรียนจะเข้าใจความหมายของคำว่า red ก็คงเสียเวลา

³ Edgar Dale, *Audiovisual Methods in Teaching* (3rd ed.), New York : The Dryden Press, 1969. p. 107.

⁴ A.S. Hornby, E.V. Gatenby, and Wekefield, *The Advanced Learner's Dictionary of Current English* (2nd ed.), The English Language Book Society and Oxford University press, 1969. p. 818.

นานพอสมควร และความเข้าใจของผู้เรียนแต่ละคนก็อาจแตกต่างกันไป เช่น หากเราพิจารณาตามความหมายที่ยกมานี้ทีละตอน ๆ เราก็คงจะเห็นได้ว่าสีแดงจากความหมายนี้คงมีสีแปลก ๆ กันไปที่เดียว ในทางตรงกันข้ามหากผู้สอนเพียงแต่นำสีแดงมาใช้ให้ผู้เรียนดูจริงๆ การเรียนการสอนก็จะง่ายขึ้น ทักษะคติต่อการเรียนภาษาของผู้เรียนก็อาจพลอยดีขึ้นไปด้วยเช่นกัน

2. ภาษากับวัฒนธรรม ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาจึงมีส่วนสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด หากผู้เรียนขาดความรู้ในเรื่องเหล่านี้ก็ย่อมจะไม่สามารถจะเข้าใจในสิ่งที่อ่าน หรือสิ่งที่ผู้อื่นพูดได้อย่างเต็มที่ ตัวอย่างของเรื่องนี้จะเห็นได้จากการชมภาพยนตร์ไม่ว่าจะเป็นทางโทรทัศน์หรือตามโรงภาพยนตร์ก็ตาม บางครั้งเราจะสังเกตเห็นว่าฝรั่งที่นั่งใกล้ ๆ เราเขาฟังข้อความที่ผู้แสดงพูดแล้วเขาก็หัวเราะ ส่วนเรารู้สึกเฉย ๆ แต่บางตอนเราก็เป็นฝ่ายเข้าใจเองขณะที่ฝรั่งเขาไม่รู้สักคำอะไร ปัญหาก็คือทำอย่างไรเราจึงจะเข้าใจความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาที่เราศึกษาจนเราสามารถที่จะนำเอาความรู้นั้นเข้ามาช่วยให้เราสามารถเรียนรู้ภาษานั้น ๆ ได้ดีขึ้น สิ่งสำคัญและจำเป็นที่ผู้สอนควรทำก็คือ ผู้สอนจะต้องพยายามช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไปของเจ้าของภาษากว้างขวางขึ้น เพื่อผู้เรียนจะได้ นำความรู้และการเรียนรู้ในเรื่องเหล่านี้มาช่วยในการเรียนภาษา และเมื่อหันมาพิจารณาขีดความสามารถของเทคโนโลยีทางการศึกษา ก็จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีสามารถช่วยในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดีเพราะเทคโนโลยีสามารถช่วยส่งเสริมและเพิ่มเติมประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้ ตัวอย่างเช่นปัจจุบันนี้ในการเรียนการสอนภาษานั้น เรามุ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำเอาการเรียนรู้ไปใช้ในการสื่อความหมายจริง ๆ เรามุ่งสอนภาษาตาม “notions” หรือ “functions” ต่าง ๆ เช่นอาจสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถที่จะแนะนำ (introducing) ได้ ขอร้องหรือให้वान (requesting) ได้ ดังนั้นในกระบวนการเรียนการสอนเราก็จะไม่สอนเพียงให้ผู้เรียนรู้จากรูปประโยคที่จะต้องใช้เพื่อจุดมุ่งหมายต่าง ๆ นั้นได้เท่านั้น และในขณะเดียวกันก็จะไม่สอนเพียงให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงคำต่าง ๆ ได้เท่านั้น แต่เราจะต้องพยายามหาวิธีที่จะให้ผู้เรียนทราบด้วยว่าเมื่อผู้พูดจะพูดอะไรออกไปนั้น เขาควรจะคำนึงด้วยว่า เขาพูดอยู่กับใคร ขนบธรรมเนียมและประเพณีในการสื่อความหมายเพื่อจุดประสงค์นั้นเป็นอย่างไร

3. การเรียนภาษากับทักษะทางภาษา เมื่อพูดถึงการเรียนการสอนภาษา คนเป็นจำนวนมากที่เดียวที่มักจะนึกถึงทักษะสำคัญสี่ประการที่จะต้องมีการเรียนการสอน ทักษะสี่ประการนี้คือ Listening, Speaking, Reading และ Writing และเราก็มักจะพบเห็นอยู่เสมอว่าผู้ที่จัดโปรแกรมการเรียนภาษา มักจะจัดชั่วโมงสอนทักษะทั้งสี่ประการนี้แยกจากกันเสมือนว่าทักษะทั้งสี่ประการนี้ต่างมีความเป็นอิสระในตัวเอง แต่แท้ที่จริงทักษะทั้งสี่ประการนี้ต่างก็มีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด การเรียนรู้ทักษะหนึ่งสามารถที่จะส่งผลไปถึงการเรียนรู้ทักษะอื่น ๆ ได้ เช่นเราสามารถนำความรู้จากทักษะการเขียนไปช่วยการอ่านได้ หรืออาจนำความรู้จากการอ่านไปใช้ในการฟังได้ เป็นต้น ความจำเป็นของผู้สอนก็คือผู้สอนจะต้องพยายามช่วยให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทั้งสี่ประการนี้ จนสามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ทักษะหนึ่งไปใช้กับทักษะอื่น ๆ ได้ สิ่งที่จะเป็นตัวเชื่อมหรือสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเห็นความเกี่ยวพันระหว่างทักษะต่าง ๆ ก็คงจะไม่พ้นการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ตัวอย่างในเรื่องนี้ก็เช่นการใช้แผ่นใส (transparencies) ในการสอนการอ่าน ผู้สอนสามารถที่จะชี้ให้ผู้เรียนเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเมื่อเขาทราบว่าในการเขียนข้อความระดับย่อหน้า (paragraph) นั้น โดยปกติก็จะมี topic sentence, developing sentences และในตอนท้ายอาจมี summary หรือ conclusion การใช้แผ่นใสอีกแผ่นหนึ่ง (overlay) วางบนแผ่นใสอันแรก อาจช่วยให้ผู้เรียนเห็นลักษณะของการเขียนได้ชัดเจนขึ้น จนกระทั่งขณะอ่านก็จะสามารถคาดคะเนล่วงหน้าได้ว่าเมื่ออ่านพบข้อความชนิดนี้แล้ว ต่อไปจะมีข้อความชนิดใดตามมา ซึ่งความสามารถเช่นนี้ย่อมช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่านได้เป็นอย่างดี

4. การเรียนภาษากับการใช้ภาษา ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้เรามีความจำเป็นที่จะต้องใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอนภาษา ทั้งนี้ก็เพราะในการเรียนภาษาต่างประเทศนั้น ผู้เรียนส่วนใหญ่มักไม่มีโอกาสได้สัมผัสกับสภาพที่แท้จริงในการใช้ภาษา ทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสได้แสดงออกซึ่งกิจกรรมทางภาษาตามที่ได้เรียนในห้องเรียน นอกจากนี้ไม่ว่าการเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ Listening หรือ Speaking ก็ตาม หากบังเอิญผู้สอนเองก็ยังมีประสบการณ์ในการใช้ภาษาต่างประเทศไม่มากนัก ผู้เรียนก็มักจะยิ่งห่างจากสภาพความเป็นจริงของการใช้ภาษาต่างประเทศมากขึ้นผลก็คือเมื่อมีโอกาสใช้ภาษาเข้าจริงๆ ก็จะมีปรากฏว่าผู้เรียนมักไม่ใคร่กล้าพูด และแม้ในการฟังก็ฟังไม่เข้าใจหรือฟังไม่ทันเมื่อเวลาเจ้าของภาษาพูด ปัญหานี้อาจแยกได้เป็นสองประเด็น คือปัญหา

ในส่วนที่เกี่ยวกับความสามารถของผู้สอนเอง และปัญหาส่วนที่เกี่ยวกับผู้เรียน ผู้เขียนมั่นใจว่าเทคโนโลยีสามารถช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้สอนเอง หากต้องการฝึกฝนเพิ่มเติม หรือแม้จะเป็นการเตรียมตัวก่อนสอนก็ตาม เทปบันทึกเสียง วิทยุภาคภาษาต่างประเทศ หรือการชมภาพยนตร์เสียงในฟิล์ม ก็สามารถช่วยท่านได้มากที่สุดทีเดียว สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับผู้เรียนนั้น ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับการฟัง การพูดได้ โดยอาศัยทั้งเทปบันทึกเสียง เทปโทรทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์ประกอบเสียง หรืออาจจัดกิจกรรมที่สามารถดึงเจ้าของภาษามาร่วมด้วยก็ได้

5. การเรียนภาษากับแรงจูงใจ ภาษามีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับแรงจูงใจ (motivation) William Francis Mackey⁵ กล่าวถึงความสำคัญของแรงจูงใจกับการเรียนภาษาไว้ว่าแรงจูงใจจะเป็นตัวกำหนดว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใด และจะเรียนรู้เมื่อใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าเขาต้องการจะเรียนอะไร และมีความต้องการมากน้อยเพียงใด และสิ่งที่จะเรียนจะมีประโยชน์ต่อเขามากน้อยเพียงใด เมื่อผู้เรียนมีแรงจูงใจที่ดีและมากพอ เขาก็จะเรียนรู้ได้มากขึ้น นอกจากนี้ความหวังที่จะประสบผลสำเร็จก็จะเป็นแรงจูงใจที่ดีมากกว่าความกลัวที่จะต้องพบกับความล้มเหลว ดังนั้นในการสอนภาษาผู้สอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องช่วยให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากเรียน วิธีการที่จะช่วยทำให้เกิดแรงจูงใจที่ดีมีด้วยกันหลายวิธี เช่นการใช้กิจกรรมหลาย ๆ อย่าง การใช้รูปภาพ สไลด์ หรือแม้กระทั่งการใช้เพลง การใช้เกมส์ และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ซึ่งเมื่อพิจารณาให้ลึกก็จะเห็นได้ว่าการดำเนินการสอนโดยอาศัยวิธีการและอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานี้ก็เป็นการทำเทคโนโลยีมาช่วยในการสอนนั่นเอง Cecil I. Garrison⁶ ก็มีความเห็นเช่นเดียวกันว่าเราสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนได้โดยอาศัยการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่าบรรดาอุปกรณ์ทั้งหลายนั้น มิใช่จะมีประโยชน์เพียงช่วยกระตุ้นและจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกอยากเรียนเท่านั้น แต่อุปกรณ์ทั้งหลายยังสามารถช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำสิ่งที่เรียนได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

⁵ William Francis Mackey, *Language Teaching Analysis*, Indiana : Indiana University Press, 1967. p. 125.

⁶ Cecil I. Garrison, *1001 Medias for Teachers*, California : The McCutchan Publishing Corporation, 1970. p. 1.

6. ภาษากับความยากง่ายของสิ่งที่เรียน องค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการเรียนรู้ภาษาก็คือความยากง่ายของสิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียน เช่น ในการอ่านหากเนื้อหาที่อ่านสลับซับซ้อนมากการอ่านก็ยากขึ้น ในการฟังก็เช่นกัน หากเรื่องที่ฟังอยู่นั้นยุ่งยากมาก ความเข้าใจในการฟังก็จะพลอยลดลงไปด้วย และยังเมื่อเป็นการพูดหรือการเขียนด้วยแล้ว หากเรื่องที่จะสื่อความหมายสลับซับซ้อนการพูดหรือการเขียนก็ย่อมจะกระทำได้ยากขึ้น ดังนั้น ในการสอนภาษาผู้สอนจะต้องรู้จักการวางแผนการสอนให้เหมาะสม ผู้สอนจะต้องรู้จักเลือกเรื่องที่จะนำมาสอนให้พอเหมาะกับระดับสติปัญญาและความสามารถของผู้เรียน แต่บ่อยครั้งที่ผู้สอนจะพบว่าเรื่องที่จะนำมาสอนนั้นเข้าใจยาก แม้ผู้สอนจะพยายามอธิบายแต่ก็ดูเหมือนว่ายิ่งอธิบายมากก็ยิ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนมากขึ้น ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะเรื่องบางเรื่องอาจต้องอธิบายโดยใช้แผนผังหรือใช้รูปภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับกระบวนการหรือขั้นตอนในการกระทำต่าง ๆ ก็ยังมีความจำเป็นที่จะต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยจึงจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเรื่องที่สลับซับซ้อนได้ง่ายขึ้น

7. ภาษากับการทดสอบ การทดสอบนับว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอน เพราะเราสามารถนำผลของการทดสอบไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น อาจนำไปปรับปรุงวิธีการสอนไปช่วยเหลือผู้เรียนที่ยังมีความบกพร่องในเรื่องต่าง ๆ และไปเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ในการวัดผลการเรียนภาษา โดยเฉพาะการวัดความสามารถในทักษะต่าง ๆ J.B. Heaton⁷ กล่าวว่าไว้ว่าแบบทดสอบที่ดีจะต้องสามารถวัดได้ตรงจุดมุ่งหมาย เชื่อถือได้ ใช้ได้ง่าย และบางครั้งก็ต้องสามารถบอกความแตกต่างระหว่างผู้เข้าทดสอบได้อย่างชัดเจน วิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เราสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของการทดสอบได้เป็นอย่างดีก็คือการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทดสอบ เช่น ในการทดสอบการฟังเราอาจจำเป็นต้องใช้ทั้งเทปบันทึกเสียงและรูปภาพประกอบกัน ในการทดสอบการพูดหรือการเขียนเราอาจจำเป็นต้องใช้รูปภาพ เทปโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ มาใช้ในการสอบ เช่น ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนเล่าเรื่องจากภาพ สรุปเหตุการณ์สำคัญจากภาพยนตร์ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้แสดงหรืออาจให้ผู้เรียนบรรยายสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เขาได้ชมจากเทปโทรทัศน์ก็ได้

⁷ J.B. Heaton, *Writing English Language Tests*, Hong Kong : Longman, 1976. p. 153-160.

การทดสอบโดยอาศัยวัสดุอุปกรณ์และวิธีการทางเทคโนโลยี นอกจากจะช่วยให้เราสามารถสร้างแบบสอบได้ง่าย สะดวก และตรงจุดมุ่งหมายแล้ว การทดสอบด้วยวิธีนี้ยังช่วยให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้เข้าทดสอบทุกคนอีกด้วย ตัวอย่างที่เห็นได้ง่าย ๆ ก็เช่นการทดสอบความสามารถในการเขียนบรรยายเหตุการณ์สั้น ๆ อย่างใดอย่างหนึ่ง หากผู้สอนเพียงสั่งให้ผู้เข้าทดสอบลองสมมติว่าตัวเขาเป็นผู้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย การทดสอบเช่นนี้จะไม่เป็นธรรมและไม่ตรงกับจุดประสงค์ ทั้งนี้เพราะเราต้องการวัด “ความสามารถในการบรรยาย” มิใช่ต้องการวัด “จินตนาการ” หรือการสมมติเรื่องราวต่าง ๆ หากผู้เข้าทดสอบคนใดเคยมีหรือเคยพบเห็นเหตุการณ์อย่างนั้นมาก่อน ก็ย่อมจะได้เปรียบผู้ที่ไม่เคยมีหรือเคยเห็นเหตุการณ์นั้น แต่ในทางตรงกันข้าม หากผู้สอนบันทึกเทปโทรทัศน์เหตุการณ์ตอนใดตอนหนึ่งจากภาพยนตร์ แล้วนำมาให้ผู้เข้าทดสอบดูพร้อม ๆ กัน บรรยายเหตุการณ์ที่ทุกคนได้เห็นเหมือนกัน คราวนี้ผู้เขียนก็มั่นใจว่าเราจะสามารถวัดความสามารถในการ “บรรยาย” ได้อย่างยุติธรรมมากขึ้น

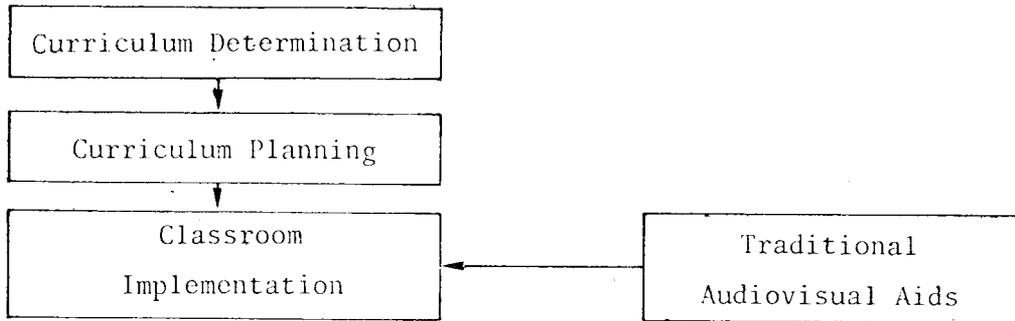
วิธีนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาช่วยในการสอนภาษา

การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนภาษาเป็นสิ่งที่เราต้องศึกษา เพราะหากไม่ศึกษาเราอาจใช้สิ่งเหล่านี้ไม่ได้ผล หรือได้ผลไม่คุ้มกับสิ่งที่เราได้ลงทุนไป ดังนั้น ผู้เขียนจึงใคร่ขอเสนอแนะวิธีนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้พอเป็นสังเขป ดังนี้

1. การเข้ามาสู่กระบวนการเรียนการสอนของนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการสอน สิ่งที่เราควรทราบอย่างยิ่งก่อนที่จะใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีก็คือ เรากำลังจะทำอะไร มีจุดมุ่งหมายอย่างไร และเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทต่อสิ่งที่เรากำลังจะทำ ณ จุดใด

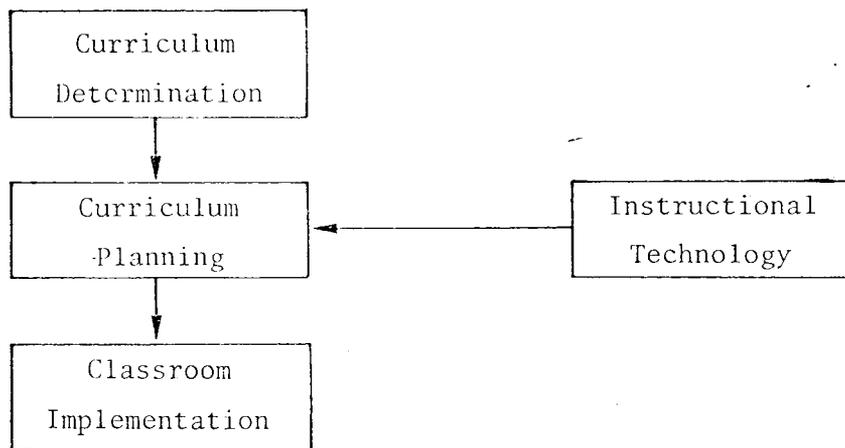
ในอดีตคนส่วนใหญ่มองเห็นเทคโนโลยีในฐานะที่เป็นเพียง “อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา” (audiovisual aids) ดังนั้นเทคโนโลยีในสมัยนั้นจึงมีบทบาทเพียงในระดับการเรียนการสอนในห้องเรียน (classroom implementation) ดังรายละเอียดในรูปที่ 1⁸ ซึ่งทั้งนี้ก็ย่อมหมายความว่าแนวความคิดในการนำเทคโนโลยีมาใช้จะจำกัดอยู่ในวงแคบ และผู้ที่นำเทคโนโลยีมาใช้ก็จะคิดเพียงว่าจะสอนอะไรและจะใช้อุปกรณ์อะไร เท่านั้น

⁸ Robert Heinich, *Technology and the Management of Instruction: Monograph No. 4*, Washington D.C.: Association for Educational Communications and Technology, 1970. p. 117.

รูปที่ 1 The Entry of Traditional Audiovisual Aids into the Instructional Process.

ในปัจจุบันแนวความคิดนี้ได้เปลี่ยนไปมากทีเดียว เทคโนโลยีได้รับการยอมรับมากขึ้น และการมองเทคโนโลยีก็เปลี่ยนไป จากเดิมซึ่งเป็นเพียงอุปกรณ์การสอนที่ใช้เฉพาะเพียงในห้องเรียน ปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในระดับที่สูงขึ้น กล่าวคือเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในระดับการวางแผนหรือในระดับการวางหลักสูตร ดังรายละเอียดที่แสดงในภาพที่ 2 ต่อไปนี้

รูปที่ 2⁹ The Entry of Instructional Technology into the Instructional Process

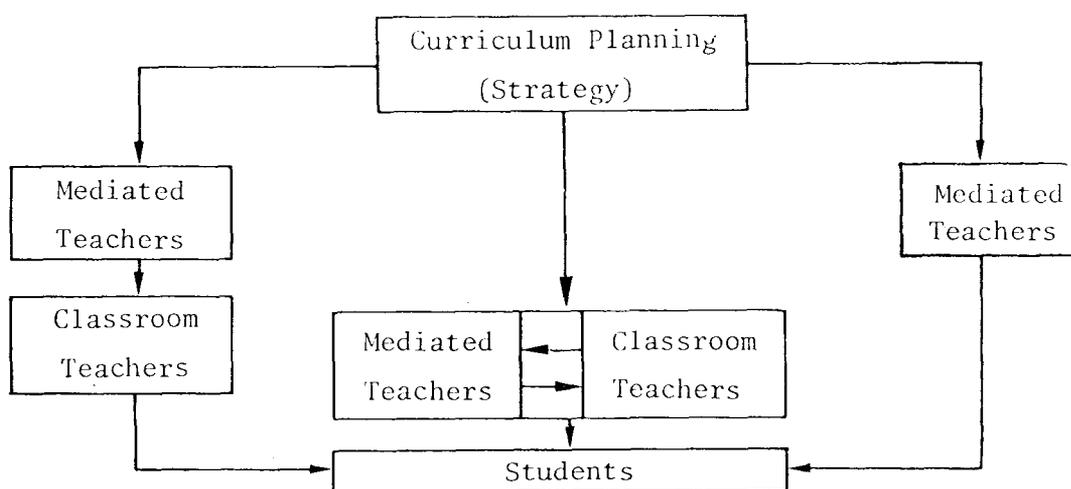
รูปที่ 2 นี้แสดงให้เห็นว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนภาษานั้นเป็นไปได้ตั้งแต่ในระดับการวางแผนและการกำหนดหลักสูตร ตัวอย่างง่าย ๆ ในเรื่องนี้ก็เช่น การที่ผู้นำเทคโนโลยีมาใช้คิดว่าเมื่อจะมีการเรียนการสอนภาษากันแล้วควรจะจัดการเรียนการสอนแบบใด เช่นจะให้

⁹ Robert Heinich, *Technology and the Management of Instruction: Monograph No. 4*, p. 125.

ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองทั้งหมด หรือเรียนด้วยตนเองแต่มี tutorial session หรือผู้สอนจะลงมือสอนด้วยตนเอง เป็นต้น ทั้งนี้เพราะวิธีการจัดระบบการสอนแต่ละแบบย่อมมีผลแตกต่างกัน ดังนั้นในขั้นการวางแผน ผู้กำหนดแผนจะต้องพิจารณาให้รอบคอบเช่นกัน ถึงขั้นนี้ บางท่านอาจสงสัยก็ได้ว่าจากตัวอย่างที่กล่าวมานั้นอะไรคือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการกำหนดหลักสูตร คำตอบก็คือ “วิธีการ” ที่นำมาใช้ในการวางหลักสูตรนั่นเองที่เป็นเทคโนโลยีอย่างหนึ่ง เพราะเทคโนโลยีมิได้หมายถึงเฉพาะบรรดาเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังหมายถึงวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาได้อีกด้วย

ดังนั้น ในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนภาษานั้นเราจำเป็นต้องคำนึงถึงจุดที่เราจะนำสิ่งเหล่านี้เข้ามาสู่กระบวนการเรียนการสอน เพราะหากไม่พิจารณาเรื่องนี้ให้รอบคอบก็ย่อมจะทำให้เราไม่สามารถนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกัน การที่ไม่พิจารณาและวางแผนให้ดีก็จะเป็นการสกัดกั้นโอกาสที่จะนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนอีกด้วย

2. รูปแบบในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ อีกสิ่งหนึ่งที่ควรทราบเกี่ยวกับการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาก็คือ “รูปแบบ” (model) หรือ “โครงหุ่น” ในการนำสิ่งเหล่านี้มาใช้ รูปแบบหลัก¹⁰ น่าจะมีลักษณะดังนี้

รูปที่ 3

¹⁰ ดัดแปลงจากรูปแบบที่เสนอโดย Robert Heinich ใน *Technology and Management of Instruction*, p. 147.

รูปที่ 3 นี้แสดงให้เห็นว่าในการตัดสินใจนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนนั้น เราอาจทำได้ 3 วิธีใหญ่ ๆ ด้านซ้ายสุดของรูปเป็นวิธีแรก วิธีนี้ผู้สอนจะมีบทบาทสูงสุด ผู้สอนสามารถเลือกว่าจะใช้สื่อการเรียนต่าง ๆ หรือไม่ และหากจะใช้มากน้อยเพียงใด แต่ที่สำคัญที่สุดก็คือผู้สอนจะเป็นผู้ทำการสอนโดยตรง และมีบทบาทเต็มที่ ข้อดีของการสอนแบบนี้ก็คือ ผู้สอนมีอิสระในการเลือกวิธีสอน เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ และเลือกสื่อการเรียนรู้อยู่ได้เอง

ด้านขวาสุดของรูปเป็นวิธีที่สอง วิธีนี้ผู้สอนจะทำการสอนโดยผ่านสื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง เช่นสอนโดยผ่านทางวิทยุ หรือโทรทัศน์ หรืออาจสอนโดยใช้สื่อต่าง ๆ เป็นแกนนำ โดยที่ครูอาจไม่มีบทบาทในการเรียนการสอนมากนัก หรือ “ผู้สอน” อาจมีใช้ครูอย่างเรา ๆ ท่าน ๆ ก็ได้ แต่อาจเป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ บทเรียนสำเร็จรูป ภาพยนตร์ สไลด์-เทป หรือโทรทัศน์ก็ได้ ข้อดีของการสอนด้วยวิธีนี้ก็คือผู้สอนจริง ๆ จะมีเวลาที่จะคิดค้นวิธีการสอนต่าง ๆ มีเวลาเตรียมการสอน หรือมีเวลาทำงานวิจัยมากขึ้น และส่วนใหญ่บทเรียนที่ใช้ในการสอนก็มักจะได้รับเตรียมมาเป็นอย่างดี และบางครั้งก็ได้รับการวิจัยและแก้ไขมาเป็นอย่างดี แต่ข้อเสียที่สำคัญก็คือผู้สอนกับผู้เรียนขาดความใกล้ชิด การซักถามปัญหาต่าง ๆ ไม่สะดวกเท่าที่ควร หรืออาจซักถามไม่ได้เลย เช่นในกรณีการใช้บทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการสอนด้วยวิธีนี้ก็คือผู้สอนมักจะมีความรู้สึกว่าบทบาทในการสอนของตนลดน้อยลงไปมาก จนขาดกำลังใจในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมแบบไทย ๆ ของเรานั้นผู้เขียนเชื่อว่ายังมีผู้สอนอีกเป็นจำนวนมากที่เดี๋ยวนี้ยังต้องการให้มีความสัมพันธ์แบบ “ครูกับศิษย์” ดังนั้นแม้การสอนด้วยวิธีนี้จะให้ผลดีแต่ก็คงจะต้องพิจารณาให้รอบคอบว่าจะนำมาใช้กับการสอนระดับใด ลักษณะการสอนแบบใด เพราะถ้าเป็นการสอนอย่างเช่นการสอนในโครงการการศึกษาต่อเนื่อง การสอนผู้เรียนกลุ่มใหญ่ ๆ (large group instruction) หรือการสอนใด ๆ ก็ได้ที่มีใช้การเรียนการสอนชนิดที่ต้องเข้าห้องเรียนที่มีครูมีศิษย์นั้น การสอนลักษณะนี้อาจจะเหมาะสม ผู้เขียนมีความเชื่อว่าวิธีนี้จะใช้ได้ผลดีที่สุดก็ต่อเมื่อการจัดระบบการเรียนการสอนจะเป็นไปในลักษณะที่มีใช้การเรียนการสอนในห้องเรียน (traditional classroom) นอกจากนั้นการสอนด้วยวิธีผ่านสื่อการเรียนรู้อย่างนี้จะช่วยผู้บริหารแก้ปัญหาเรื่องการขาดแคลนผู้สอนที่มีความสามารถสูง ๆ ได้ ตัวอย่างง่าย ๆ ในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาช่วยแก้ปัญหาด้านการขาดแคลนผู้สอน เช่นการเชิญผู้เชี่ยวชาญ

หรือผู้ชำนาญการสอนภาษาในแต่ละเรื่องมาให้ความรู้ในเรื่องที่ผู้เรียนถนัดที่สุด แล้วบันทึกเป็นเทป โทรทัศน์ หรือเทปเสียง หรือวิธีการอื่นใดที่เหมาะสม แล้วนำสิ่งที่ได้บันทึกไว้มาใช้สอนใน บางโอกาส ผู้เขียนยังมีความเชื่ออีกว่า ผู้ที่รู้แท้จริงจริงๆ ในแต่ละเรื่องนั้น สามารถที่จะพูดในสิ่งที่ เข้าใจได้ยากให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายๆ ได้อีกด้วย และในขณะเดียวกัน ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านย่อมมี วิธีพูดหรือวิธีถ่ายทอดความรู้แตกต่างกันไป ดังนั้น หน่วยงานที่ผลิตบทเรียนด้วยวิธีนี้ก็อาจผลิต บทเรียนเรื่องเดียวกันแต่มีผู้ให้ความรู้ที่แตกต่างกันหลาย ๆ ชุดก็ได้

ผู้เขียนใคร่ขอย้อนกลับไปที่รูปที่ 3 อีกครั้ง ขอให้ท่านดูตรงกลางของรูป ส่วนกลาง นี้เป็นวิธีที่สามที่เราจะนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนภาษา วิธีนี้เป็นการประนี ประนอมระหว่างวิธีแรกกับวิธีที่สอง วิธีการก็คือผู้บริหาร ผู้ผลิตเอกสารการสอน และผู้จัด ระบบการสอน จะต้องมาวางแผนร่วมกันว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรคืออะไร สิ่งที่คุณเรียนจะต้อง เรียนรู้ตามหลักสูตรมีอะไรบ้าง ระบุออกมาให้ชัดเจน จากนั้นก็มาพิจารณาอีกว่าในบรรดาสิ่งที่ เราต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั้น สิ่งใดจะให้ผู้เรียนสามารถเรียนด้วยตนเองได้ สิ่งใดที่จำ เป็นต้องใช้ผู้สอนจริงๆ สำหรับสิ่งที่จะให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองนั้นก็จะต้องมาพิจารณาอีกคร่าวๆ ว่าจะ ให้ผู้เรียนเรียนจากสื่อการสอนใด เช่นจะใช้บทเรียนสำเร็จรูปหรือจะใช้สื่อผสม (multimedia) หรือจะใช้สิ่งอื่นๆ เมื่อพิจารณารอบคอบแล้วก็ต้องจัดระบบการเรียนการสอนให้ถูกต้อง ประชา- สัมพันธ์ให้ผู้สอนและผู้เรียนทราบให้ถูกต้องและชัดเจนจะได้ไม่เกิดความสับสน และผู้สอนก็จะ ได้ทราบบทบาทของตนตั้งแต่ต้น ความรู้สึกไม่ดีต่างๆ ดังเช่นที่ประสบในวิธีสอนแบบที่สองก็อาจ จะน้อยลงอีกด้วย วิธีนี้เป็นวิธีการที่ไม่มี “ผู้สอน” ฝ่ายใด (mediated teachers และ classroom teachers) มีบทบาทเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง วิธีแรกนั้นผู้สอนอาจไม่นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมา ใช้เลยก็ได้ ส่วนวิธีที่สองนั้นผู้เรียนอาจเรียนรู้โดยไม่มีผู้สอนอย่างเวาๆ ท่านๆ ก็ได้แต่สำหรับวิธีที่ สามนี้ “ผู้สอน” ทั้งสองฝ่ายต่างก็มีบทบาทเป็นของตนเอง และบทบาทนั้นก็ได้รับการวางแผนและ ประชาสัมพันธ์มาเป็นอย่างดีดังนั้นการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ตามแบบที่สามนี้จึงน่าจะเป็น วิธีการที่ให้ประโยชน์มากที่สุด

3. การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในห้องเรียน ผู้เขียนได้กล่าวถึงการนำ นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาในระดับการวางแผน และได้กล่าวถึงรูปแบบ การนำมาใช้พอเป็นสังเขปมาแล้ว แต่เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าผู้สอนภาษาส่วนใหญ่อาจมิได้

เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวางแผน ส่วนที่จะเกี่ยวข้องโดยตรงคงจะเป็นการสอนในห้องเรียนมากกว่า ดังนั้นในส่วนที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้จะเป็นเรื่องของการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในระดับห้องเรียน ผู้เขียนใคร่ขอเริ่มต้นตรงที่ว่าเรามีแบบเรียนเรียบร้อยแล้ว ซึ่งแบบเรียนนี้อาจเป็นแบบเรียนที่ท่านมีโอกาสเลือกเอง หรืออาจเป็นแบบเรียนที่ท่านถูกกำหนดให้ใช้ก็ได้ จะขอเริ่มในประเด็นที่ว่าเราจะนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในห้องเรียนได้อย่างไร และจะเสนอตัวอย่างการใช้สิ่งเหล่านี้พอเป็นแนวทาง

วิธีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในระดับห้องเรียนอาจทำได้ดังนี้

1) ศึกษาจุดมุ่งหมาย ศึกษาหลักสูตร และศึกษาแบบเรียนของรายวิชา แล้วพิจารณาว่าสมควรจะเพิ่มเติมประสบการณ์หรือความรู้ในส่วนใดจากที่มีอยู่แล้วในแบบเรียน หรือควรจะเน้นเรื่องใดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สมเจตนาของหลักสูตร การศึกษาในขั้นนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาโดยทั่วไปของแบบเรียนมิใช่เป็นการศึกษาเนื้อหาของแบบเรียนโดยละเอียด

2) ศึกษาเนื้อหาและวิธีเสนอเนื้อหาของแบบเรียนโดยละเอียดโดยมุ่งศึกษาในเรื่องต่างๆ เช่นด้านความยากง่าย ด้านโครงสร้างทางภาษา ด้านศัพท์ ด้านวัฒนธรรม แล้วจดบันทึกให้ละเอียดว่าเรื่องใดตอนใดมีความยากง่ายปานใด เพื่อที่จะได้เตรียมการแก้ไขเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ถูกต้องและรวดเร็ว การจดบันทึกควรทำให้ละเอียดถึงขั้นที่ว่าหน้าใดบรรทัดใด ของเรื่องใดสมควรได้รับการขยายความหรือยกตัวอย่างเพิ่มเติม หรือทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม

3) ศึกษาลักษณะพื้นความรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาโดยทั่วไปของผู้เรียนตามกลุ่มหรือตามคณะวิชาที่จะทำการสอน ทั้งนี้ก็เพราะผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกัน สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ภาษานั้นสามารถศึกษาได้จากผลการเรียนของผู้เรียนในรุ่นก่อนๆ ถ้าสามารถศึกษาย้อนหลังได้หลาย ๆ ปีก็จะช่วยทำให้เรามองเห็นภาพของผู้เรียนที่เราจะต้องสอนได้ชัดเจนขึ้น ผลจากความรู้นี้จะช่วยให้สามารถนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

4) นำผลจากการศึกษาในข้อ 1) ถึง 3) มาประมวลเข้าด้วยกันแล้วเขียนรายการที่จะต้องสอนเพิ่มเติม ขยาย ดัดแปลงทำใหม่ และเรื่องที่สามารถกำหนดให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง จากนั้นจึงเลือกวิธีการ (mode) ที่จะสอน เช่นบางเรื่องอาจต้องทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม บางเรื่องอาจต้องทำคำอธิบายเพิ่มเติม บางเรื่องอาจต้องหยิบยกมาสอนเป็นพิเศษ บางเรื่องอาจต้องใช้ภาพนิ่ง

ภาพยนตร์ หรือโทรทัศน์ หรืออาจต้องเชิญวิทยากรพิเศษ หรือบางเรื่องอาจให้ผู้เรียนเขียนรายงานประกอบ บางเรื่องอาจนำมาแยกเป็น “รายวิชาย่อย” (mini course) ให้ผู้เรียนศึกษาเองก็ได้ เช่นการสอนในบางรายวิชาเราไม่จำเป็นต้องสอนไวยากรณ์เรื่องอนุประโยค (clause) อีกรู้แล้ว แต่หากเราพิจารณาเห็นว่าเรื่องนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะส่งผลถึงการเรียนการสอน เราอาจนำเรื่องนั้นมาทำเป็น “รายวิชาย่อย” ที่ผู้เรียนต้องศึกษาและต้องผ่านการทดสอบ รายวิชาย่อยนี้อาจทำได้หลายแบบเช่นการทำบทเรียนสำเร็จรูป (programme text) และบทเรียนสำเร็จรูปนั้นก็อาจมีหน้าตาต่างๆ กันได้ เช่นอาจเป็นหนังสือเล็กๆ โดยใช้กระดาษอัดสำเนาแบบสั้น หรือแบบยาว แต่ตัดครึ่ง หรืออาจทำเป็นสไลด์หรือฟิล์มสตริปก็ได้ สิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาในขั้นนี้ก็คือเราต้องศึกษาถึงความสะดวก ความเป็นไปได้ เวลา งบประมาณ และนโยบายของสถานศึกษา หรือหน่วยงานของเราให้เข้าใจเสียก่อน มิฉะนั้น สิ่งที่เราได้ทุ่มเทไปอาจไม่คุ้มค่าก็ได้

5) การศึกษาความรู้พื้นฐานและการศึกษาประโยชน์ของอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ จะช่วยให้ท่านสามารถจัดแปลง และคิดค้นวิธีการแสวงหาประโยชน์จากสิ่งเหล่านี้ได้มากขึ้น เช่น การที่ทราบว่าคุณภาพภาพข้ามศีรษะ (overhead projector) ช่วยในการสอนภาษาได้อย่างไรบ้าง ก็ย่อมจะช่วยให้เราสามารถหาประโยชน์จากอุปกรณ์ชนิดนี้มากขึ้น ปัญหาในขั้นนี้ก็คือนักเรียนเป็นจำนวนมากอาจไม่คุ้นกับการใช้อุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ และอาจไม่มีเวลาที่จะศึกษาก็ได้ ผู้เขียนเชื่อว่าหากเราไม่ศึกษา เราก็คงไม่รู้จักและไม่สามารถแสวงหาประโยชน์จากสิ่งเหล่านี้ได้ ดังนั้นทางที่ดีเราควรหันมาเริ่มต้นศึกษา วิธีการสอนตลอดจนอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการสอนภาษา เป็นสิ่งที่น่ารู้ น่าลอง และลองไปแล้วก็ไม่น่าที่จะเกิดผลเสียตามมาแต่อย่างใด ข้อสำคัญก็คือ ท่านจะใช้สิ่งใด ท่านควรทำความรู้จักกับสิ่งนั้นให้เพียงพอเสียก่อนเสมอ

6) ตัวอย่างการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในห้องเรียนมีดังนี้

การใช้สไลด์ — เช่นการใช้สไลด์ประกอบการสอนพูดหรือสอนเขียน วิธีการทำได้ง่ายๆ เช่น การเตรียมสไลด์เกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน ฉายภาพเหล่านี้ให้ผู้เรียนดู แล้วให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น จำนวนของภาพขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของบทเรียนเป็นสำคัญ และภาพที่นำมาฉายจะต้องมีเนื้อหาชัดเจน

– การใช้สไลด์ในการสอนอ่าน ในกรณีที่เรต้องการฝึกด้านความรวดเร็วในการอ่าน เราอาจใช้สไลด์โดยเฉพาะสไลด์ที่ผลิตจากฟิล์มขาวดำชนิดสีตัดกันจัด (High Contrast) มาใช้ในการสอนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ก็เพราะตัวอักษรที่ปรากฏบนจอจะคมและชัดเจนเสมอกันทั่วทั้งจอ ผู้สอนสามารถควบคุมเวลาอ่านของผู้เรียนได้แน่นอน วิธีการผลิตสไลด์ก็ไม่ยุ่งยากนัก ผู้สอนเพียงพิมพ์เรื่องที่ต้องการสอนบนกระดาษขาวแล้วนำไปถ่ายทำต่อไปเท่านั้น

– การใช้สไลด์ในการสอนฟัง วิธีหนึ่งที่จะทำได้ง่าย ๆ ได้แก่การเตรียมภาพประกอบเรื่องให้ผู้เรียนจะต้องฟัง แล้วฉายพร้อมไปกับการเปิดเทปบันทึกเสียงในห้องปฏิบัติการภาษา หรืออาจใช้ สไลด์-เทป ซึ่งภาพจากสไลด์จะเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ตามที่ถูกจัดไว้ก็ได้

การใช้แผ่นใส (overhead transparency) การใช้แผ่นใสคล้ายคลึงกับการใช้สไลด์ ความแตกต่างที่สำคัญ ก็คือการใช้สไลด์นั้นผู้สอนควบคุมภาพที่ปรากฏบนจอได้ยากกว่าการใช้แผ่นใส เพราะในการใช้แผ่นใสนั้นเราอาจปิด บัง หรือทำให้ภาพหนึ่งที่ปรากฏบนจอเคลื่อนไหวได้ (แต่จะต้องใช้วัสดุพิเศษติดบริเวณภาพและใช้ควบคู่กับเครื่องมือพิเศษที่เรียกว่า proratron adaptor)

– ตัวอย่างการใช้แผ่นใสในการสอนภาษาก็เช่นการเตรียมภาพที่มีเรื่องราวต่อเนื่องกันชุดหนึ่ง แล้วนำไปทำแผ่นใส รูปแต่ละรูปอาจใช้แผ่นใสแต่ละแผ่นก็ได้ แต่แผ่นสุดท้ายอาจเป็นแผ่นที่สรุปเรื่องราวทั้งหมด เช่นอาจเป็นแผ่นที่มีรูปทุกรูปปรากฏอยู่บนแผ่นใสก็ได้ จากนั้นก็อาจนำไปใช้ในการสอนพูด เช่นอาจให้ผู้เรียนดูรูปแล้วเล่าเรื่อง ถ้านำไปใช้ในการสอนฟัง ผู้สอนก็อาจต้องเปิดเทปเสียงที่เล่าเรื่องราวจากภาพให้ผู้เรียนฟัง หรือผู้สอนอาจเล่าเองก็แล้วแต่ความสะดวกของแต่ละบุคคล

– นอกจากนี้การใช้แผ่นใสที่เขียน (หรือถ่ายทำ โดยกระบวนการทางด้านการถ่ายรูป) ข้อความต่างๆ เช่นข้อความระดับประโยค หรือระดับย่อหน้าไว้ใช้ในการสอนการอ่านเร็วก็นับว่ามีประโยชน์อย่างยิ่ง

– การใช้แผ่นใสสำหรับสอน โครงสร้างทางภาษานับว่าให้ประโยชน์ดีมาก เพราะผู้สอนไม่ต้องเสียเวลาเขียนประกอบ ผู้สอนสามารถเน้นจุดต่างๆ ที่ต้องการสอนได้

หลายวิธี เช่นการ “ปิด-บัง” (blocking) ภาพเป็นส่วนๆ การใช้สี และการทำให้ภาพเคลื่อนไหว และผู้สอนยังอาจใช้วิธีซ้อนภาพ (superimpose) โดยอาศัยภาพจากแผ่นใสอีกแผ่นหนึ่ง (overlay) วางซ้อนลงบนภาพเดิมได้อีกด้วย ภาพที่นำมาซ้อนอาจเป็นภาพเส้นสีต่างๆ เพื่อใช้ขีดเส้นใต้ หรืออาจเป็นภาพวงกลมเพื่อใช้วงรอบสิ่งที่เราต้องการก็ได้

– การใช้แผ่นใสในการสอนเขียนนับว่าให้ประโยชน์และให้ผลดียิ่งวิธีการใช้แผ่นใสเพื่อจุดมุ่งหมายนี้เช่นการที่ผู้สอนนำตัวอย่างการเขียนที่ไม่ดีฉายไปที่จอ แล้วให้ผู้เรียนอ่านและวิเคราะห์ว่ามีข้อบกพร่องใดบ้าง และให้เสนอแนะวิธีแก้ไข หรือผู้สอนอาจเป็นผู้จุดบกพร่องต่างๆ เองก็ได้ การใช้แผ่นใสเพื่อประโยชน์นี้แตกต่างจากการพิมพ์เอกสารแจกอย่างแน่นอน ทั้งนี้เพราะในขณะที่ผู้เรียนฟังการอธิบายจากผู้สอนอยู่นั้น ผู้เรียนทุกคนต่างก็มองเห็นสิ่งที่ผู้สอนชี้ไปพร้อมๆ กัน ผู้เรียนสามารถสังเกตอาการปฏิกิริยาต่างๆ ของผู้สอนซึ่งแน่นอน ผู้เรียนย่อมสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้สอนกำลังอธิบายอยู่ได้ดีขึ้นกว่าการที่ผู้เรียนไม่ได้มองผู้สอน นอกจากนี้ผู้สอนยังมีอิสระในการชี้ไปยังจุดต่างๆ เช่นชี้ไปที่คำ หรือชี้ไปที่ประโยคต่างๆ โดยไม่ต้องเกรงว่าผู้เรียนจะหาจุดที่กำลังอธิบายไม่ทัน และการใช้แผ่นใสเพื่อจุดประสงค์นี้ยังมีประโยชน์ในด้านที่ผู้สอนอาจใช้แผ่นใสที่กล่าวถึงนี้ร่วมกับแผ่น overlay ได้อีกด้วย โดยที่แผ่น overlay นี้อาจมีคำหรือเครื่องหมายที่มีสีแตกต่างไปจากสีของตัวอักษรบนแผ่นใสแผ่นเดิมก็ได้

– การใช้แผ่นใสเพื่อสอนวิเคราะห์ความหมายของศัพท์ วิธีนี้นับว่าได้ผลสะดวก และรวดเร็วมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้สอนสามารถเตรียมประโยคต่างๆ ที่จะใช้สอนไว้ล่วงหน้าได้ ผู้สอนสามารถชี้ ขีดเส้นใต้ หรือวงรอบคำต่างๆ ที่เป็นคำสำคัญ (key words) ที่จะช่วยในการทำความเข้าใจของคำที่ยาก และนอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถควบคุมสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนอ่านได้อย่างเต็มที่ ซึ่งแน่นอน การใช้แผ่นใสเพื่อจุดมุ่งหมายนี้ย่อมสะดวกกว่าการแจกเอกสารอย่างแน่นอน ทั้งนี้เพราะการที่ห้ามมิให้ผู้เรียนอ่านข้อความ หรือคำอธิบายต่างๆ ที่ปรากฏบนแผ่นกระดาษนั้นกระทำได้ยาก แต่เมื่อใช้แผ่นใสนี้ผู้สอนสามารถปิดข้อความที่ยังไม่ต้องการให้ผู้เรียนอ่านได้

การใช้เทปโทรทัศน์ ในปัจจุบันวิวัฒนาการด้านเทปโทรทัศน์นับว่าเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วมาก ในช่วงระยะเวลาเพียงไม่กี่สิบปีนี้ได้มีการใช้เทปโทรทัศน์กันอย่างแพร่หลาย เทปโทรทัศน์อาจนำมาใช้ในการสอนภาษาได้หลายอย่างเช่น

– การใช้เทปโทรทัศน์เพื่อการฝึกพูด วิธีการก็คือการบันทึกภาพผู้เรียนไว้ในเทป แล้วฉายให้ผู้เรียนดู ผู้เรียนจะสามารถมองเห็นทั้งภาพ บุคลิกลักษณะและเสียงของตนเองอย่างชัดเจน นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถหยุดเทปเป็นช่วงๆ เพื่อแนะนำผู้เรียนในเรื่องต่างๆ ได้อย่างง่ายดายอีกด้วย

– การใช้เทปโทรทัศน์ในการสอนโครงสร้างทางภาษาอาจใช้การได้เป็นอย่างดี เพราะมีทั้งภาพและเสียงไปพร้อมๆ กัน และนอกจากนั้นการทำให้แผ่นผังต่างๆ เคลื่อนไหว (animation) ก็สามารถทำได้โดยไม่ต้องยากจนเกินไปนัก โดยเฉพาะเมื่อเรามี control console และเครื่องมือทำภาพพิเศษ (special effect)

– การใช้เทปโทรทัศน์ในการสอนศัพท์ต่างๆ นับว่าเป็นสิ่งที่จะช่วยให้บทเรียนน่าเรียนมากยิ่งขึ้น วิธีการก็เช่นการเตรียมศัพท์ที่ต้องการสอนไว้จำนวนหนึ่ง จากนั้นก็มาพิจารณาว่าภาพชนิดใดจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของศัพท์เหล่านั้นได้ดีที่สุด บางภาพอาจเป็นภาพนิ่ง บางภาพอาจเป็นภาพที่มีการเคลื่อนไหว บางภาพอาจต้องใช้ภาพเคลื่อนไหวแบบ animation เช่นการใช้ไดอะแกรมแสดงความหมายของคำว่า “system” เรื่องสี เรื่องความเคลื่อนไหวนับว่าเป็นสิ่งที่ประทับใจผู้เรียนมากที่สุด การอธิบายว่าดอก daffodil สีเหลือง กลีบดอกไม่แข็งมากนัก --- ก็คงจะไม่ประทับใจและไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้มากเท่ากับการได้เห็นภาพดอก daffodil อย่างชัดเจน และหากภาพนั้นเป็นภาพที่มีดอกไม้ชนิดนั้นนับเป็นพันๆ หมื่นๆ ดอกกำลังโอบนพรวนไปตามสายลม ก็คงจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจำศัพท์นั้นไปได้อีกนานทีเดียว หรือหากจะสอนศัพท์คำว่า “glacier” หรือ “fjord” การได้เห็นภาพจากโทรทัศน์น่าจะใช้ได้ผลอย่างยิ่ง นอกจากนี้การใช้เทปโทรทัศน์ก็มีประโยชน์อย่างยิ่งในการ อธิบายความหมายของศัพท์ที่เกี่ยวกับพิธีการ เหตุการณ์ หรือกระบวนการต่างๆ

– การใช้เทปโทรทัศน์เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรมต่างๆ นับว่าสำคัญยิ่ง เพราะการเรียนภาษาต่างประเทศนั้นนอกจากผู้เรียนจะไม่ใคร่มีโอกาสใช้ภาษาที่เรียนอย่างจริงจังแล้ว ผู้เรียนก็อาจไม่คุ้นกับวัฒนธรรมต่างๆ ของเจ้าของภาษาอีกด้วย ในเรื่องนี้เทปโทรทัศน์นับว่าช่วยได้มากเช่นในการสอนพูดเรื่องการทักทาย (greetings) และการแนะนำตัว (introduction) หากเราสอนเพียงคำภาษา ผู้เรียนอาจนำเอาภาษาที่ได้เรียนไปใช้ในชีวิตจริงๆ ไม่ได้มากนักเพราะผู้เรียนอาจไม่ทราบว่าในวัฒนธรรมของบุคคลที่เป็นเจ้าของภาษานั้นทักทายหรือ

แนะนำตัวทำกันอย่างไร การบันทึกภาพเจ้าของภาษาแนะนำตนเองให้ผู้เรียนได้ศึกษาจะช่วยให้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นรายวิชาการพูด (speech) โดยตรงแล้ว “ภาษาท่าทาง” ต่างๆ การแสดงออกด้านน้ำเสียง (tone of voice) นับว่าสำคัญยิ่ง ผู้เขียนเชื่อว่าโทรทัศน์จะช่วยให้มากที่สุดในเรื่องเหล่านี้

– การใช้เทปโทรทัศน์ในการสอนการจดโน้ต (note taking) นับว่าให้ประโยชน์และได้ผลดีเช่นกัน วิธีการก็ได้แก่การบันทึกเทปการบรรยายเรื่องที่นำเสนอ และมีความยากง่ายพอเหมาะแก่ระดับของผู้เรียน แล้วนำมาใช้ในการสอน การถ่ายทำก็ไม่ยาก ถ่ายทำครั้งเดียวได้ทั้งภาพและเสียง แต่ผู้เขียนใคร่เสนอว่าหากเป็นการสอนในระยะแรก ๆ ที่ผู้เรียนยังไม่คุ้นกับวิธีการนั้นควรถ่ายทำในห้อง studio เพราะจะไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก แต่หากเป็นการสอนในระยะหลัง ๆ ควรถ่ายทำในห้องเรียนจริงๆ เพราะธรรมชาติของห้องเรียนโดยทั่วไปนั้นมักไม่เงียบสนิทเหมือนใน studio การฝึกให้ผู้เรียนเคยชินต่อการฟังโดยที่มีเสียงรบกวนบ้างจึงน่าจะเป็นการช่วยเหลือที่เหมาะสม

การใช้ภาพยนตร์ การใช้สไลด์และการใช้ภาพยนตร์มักได้เปรียบกว่าการใช้สื่อชนิดอื่น ในข้อที่ว่าภาพที่ปรากฏบนจอจะมีขนาดใหญ่กว่าและมีสีสันคมชัดกว่า แต่ข้อเสียเปรียบก็คือในขณะที่ฉายภาพยนตร์อยู่นั้นห้องจะต้องมืด ซึ่งทำให้ไม่สะดวกต่อการจดบันทึกต่างๆ ภาพยนตร์ที่สามารถนำมาใช้ในการสอนภาษาได้มีทั้งชนิดที่มีจำหน่ายในท้องตลาด และชนิดที่สถานศึกษาผลิตขึ้นใช้เอง การผลิตภาพยนตร์เป็นเรื่องที่ยังยากพอสมควร ทางที่ดีท่านที่ประสงค์จะผลิตภาพยนตร์ขึ้นใช้เองควรปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญด้านนี้เสียก่อน ตัวอย่างภาพยนตร์ที่อาจนำมาใช้ในการสอนได้ก็เช่น

- ใช้ในการสอนเรื่องคำที่มีความหมายตรงกันข้าม (antonym) หรือคำที่มีความหมายคล้ายกัน (synonym)
- ใช้ในการสอนเกี่ยวกับการออกเสียง เช่นการสอนเกี่ยวกับ stress, intonation และ rhythm
- ใช้ในการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมหรืออวัจนภาษาต่างๆ
- ใช้ในการแนะนำวิธีการอ่านที่ถูกต้องและแนะนำสิ่งที่ไม่ควรประพฤติในการอ่าน

- ใช้ในการสอนเรื่องการวางแผนในการอ่าน
- ใช้ในการสอนวิธีการหาใจความสำคัญของเรื่อง (main idea)
- ใช้ในการสอนวิธีใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา (language laboratory)

การใช้กิจกรรมและวิธีการต่างๆ ตัวอย่างนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการสอนภาษาอีก ตัวอย่างหนึ่งที่ใคร่เสนอในที่นี้ได้แก่การใช้กิจกรรมและวิธีการต่างๆ เช่น

- การใช้วิธีการ “lecturettes”¹¹ ในการสอนอ่านและการสอนฟัง วิธีการได้แก่การบันทึกเรื่องที่ตรงความต้องการให้ผู้เรียนฝึกฟังพร้อมๆ กับเตรียมเอกสารประกอบการฟังไว้ให้ผู้เรียนด้วย เอกสารประกอบการฟังนั้นที่จริงก็คือเรื่องราวที่บันทึกไว้ในเทปเสียงนั่นเอง เพียงแต่ใช้วิธีการแบบโคลซ (cloze-format) เท่านั้น การตัดคำออกจะตัดทุกคำที่ 10 จากนั้นก็เปิดเทปให้ผู้เรียนฟัง ขณะฟังก็พยายามเติมคำในช่องว่างไปด้วย เมื่อฟังจบอาจมีการทดสอบด้วยก็ได้ แบบทดสอบอาจใช้แบบ True-False หรือแบบ Multiple choice ก็ได้

- การใช้วิธีการที่เรียกว่า “Tango-Seated Pairs in the Large Classroom”¹² ในการสอนพูด วิธีการนี้ช่วยแก้ปัญหาเรื่องการผลิตบัตรคำ (flash cards) หรือ บัตรคำสั่ง (cue cards) จำนวนมากๆ ได้ วิธีการก็คือการให้ผู้เรียนที่นั่งแต่ละแถวตอน (column) นั่งหันหน้าไปในทิศทางตรงกันข้าม เช่น แถวที่ 1, 3, 5 ---- หันหน้าไปหน้าชั้นเรียน แต่แถวที่ 2, 4, 6 ---- หันหน้าไปหลังห้อง ผู้เรียนคนแรกของแต่ละแถวที่ 1 กับ 2 และคนอื่นๆ ไปจะต้องนั่งเป็นคู่ๆ เพื่อที่จะได้พูดคุยกันได้ จากนั้นผู้สอนอาจใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ (newsprint) เขียนสิ่งที่ผู้เรียนทั้งหมดที่หันหน้าไปหน้าชั้นดูพร้อมๆ กัน และทำเหมือนกันกับผู้เรียนอีกกลุ่มหนึ่ง

- การสอนเขียนโดยใช้การคาดการณ์ล่วงหน้า (Teaching Writing by an Anticipation Method)¹³ วิธีการคือการอาศัยวิธีการจากการฝึกทลายล่วงหน้าว่ารูปประโยคแบบใด หรือเนื้อความแบบใดที่ควรจะมาโดยอาศัยแนวแนะ (clues) ต่างๆ ทั้งด้านไวยากรณ์ และด้านความหมายที่อยู่ข้างหน้า

¹¹ อ่านรายละเอียดได้จาก J. Donald Bowen, “Lecturettes for Mature Learners”, *Forum* (January-March, 1974), pp. 8-15.

¹² อ่านรายละเอียดได้จาก Virginia Samuda and Anthony Bruton, “Tango-Seated Pairs in the Large Classroom”, *Forum* (January, 1981), pp. 22-25.

¹³ อ่านรายละเอียดได้จาก Dennis Ortlad, “Teaching Writing by an Anticipation Method”, *Forum* (April, 1978), pp. 23-25.

- การสอนพูด การสอนอ่าน และการสอนวัฒนธรรมโดยอาศัยการแสดงละคร ด้วยวิธีการของ Maurice Imhoof¹⁴ วิธีการสอนแบบนี้ได้แก่การอาศัยการฝึกอ่าน การฝึกพูด และการรู้จักลักษณะนิสัยของตัวละคร ตลอดจนการกล่าวถึง หรือการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามเนื้อเรื่องการแสดง ช่วยในการสอนภาษา

- การสอนอ่านและการสอนพูดโดยใช้ Strip Story วิธีการก็คือการหาบทอ่านที่มีความยาวไม่มากนักมาพิมพ์และอัดสำเนาแล้วตัดบทอ่านออกเป็นส่วน ๆ หรืออาจตัดทุกประโยคก็ได้ จากนั้นก็นำกระดาษไต่แต่ละส่วนที่ตัดออกมานั้นสลับบนกันแล้วใส่ซอง จากนั้นก็แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ แต่ละกลุ่มมีจำนวนสมาชิกเท่ากับจำนวนของชิ้นส่วนกระดาษที่อยู่ในซอง ในการสอนแต่ละครั้งอาจมีบทอ่านหลาย ๆ เรื่องก็ได้

7) การทำสคริป (script) จะเห็นได้ว่าการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนภาษานั้น ผู้สอนอาจมีความจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการจัดทำสคริปเพื่อใช้ในการถ่ายทำบทเรียนต่างๆ เช่นบทเรียนที่ต้องใช้สไลด์ หรือใช้เทปโทรทัศน์ เป็นต้น วิธีการเขียนสคริปอย่างง่ายที่สุดได้แก่การเขียนสคริปในแบบที่เรียกว่า "idea script" ซึ่งผู้สอนจะเขียนเพียงคร่าว ๆ ว่าต้องการภาพชนิดใด คำบรรยายหรือเสียงอย่างไร จะมีเสียงประกอบหรือไม่ และมีเมื่อไร ในส่วนที่เกี่ยวกับภาพเราไม่จำเป็นต้องวาดรูปเองก็ได้ แต่เราจะใช้การบรรยายลักษณะของภาพที่ต้องการแทน การเขียนสคริปชนิดนี้อาจทำได้โดยอาศัยแบบฟอร์มตัวอย่างในหน้า 22

ในการเขียนสคริปนั้นยังเขียนละเอียดก็ยังสะดวกแก่การถ่ายทำ ในขณะที่เดียวกันก็ควรคำนึงถึงความต่อเนื่องระหว่างภาพด้วย แรก ๆ ท่านอาจรู้สึกไม่ถนัดในเรื่องเหล่านี้ แต่หากยึดความมุ่งหมายเป็นหลักก็เชื่อว่าท่านสามารถทำได้แน่นอน

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ก็เชื่อว่าคงจะพอเป็นแนวทางในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาบ้างตามสมควร นวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่มิได้มีประโยชน์ แต่การที่จะได้รับประโยชน์คุ้มค่างกับสิ่งที่ได้ลงทุนลงแรงไปนั้น ผู้ใช้จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจสิ่งที่จะนำมาใช้ให้ดี ความตั้งใจจริง จุดมุ่งหมายที่ชัดเจน จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ จะช่วยให้เราสามารถนำสิ่งที่มีประโยชน์เหล่านั้นมาใช้ในการเรียนการสอนได้ แต่ข้อสำคัญ

¹⁴ Maurice Imhoof, "Drama and Language Learning", *Forum* (September-October, 1973), pp. 24-26.

สตรีปส์ไลต์-เทปชุด “Expressing One’s Opinion”

เพื่อประกอบการสอนรายวิชา Speaking

ภาพ	เสียง
1. Title ใช้ข้อความต่อไปนี้ Expressing One’s Opinion	เริ่มต้นด้วยเพลงบรรเลงสนุกๆ แล้วลดเสียงลง และมีเสียงพูดว่า “EXPRESSING ONE’S OPINION.” จากนั้นเร่งเสียงเพลงระดับเดิม 3 วินาที จากนั้นพูดว่า “Look at the following pictures and then express your opinion about the pictures
2. ภาพคนกำลังยอแยงกันชนรถเมล์ที่ป้ายรถประจำทาง เป็นภาพระยะไกล (LS) เห็นภาพรถเมล์ทั้งคัน	เสียงยวดยานต่างๆ ที่วิ่งตามถนน และเสียงคนกลุ่มที่กำลังแยงกันชนรถเมล์
3. ภาพครึ่งตัว (MS) ของคนกลุ่มที่กำลังแยงกันชนรถเมล์	เสียงยวดยานบนท้องถนน เสียงผู้ที่กำลังแยงกันชนรถ และเสียงกระเป๋ารถบอกให้ผู้โดยสารเดินชิดใน
4. ภาพครึ่งตัว (MS) ผู้ที่ชนรถเมล์ไม่ได้ ยืนมองผู้ที่ชนรถแล้วและกำลังโหนบันไดรถ	เสียงกระเป๋ารถบอกให้พนักงานขับรถเคลื่อนรถออกได้ เสียงเร่งเครื่องยนต์ เสียงรถเคลื่อน
5. ภาพใบหน้า (CU) ที่แสดงความผิดหวังของบุคคลในภาพที่ 4	เสียงรถที่เคลื่อนไปไกล

ก็คือเราต้องไม่ลืมว่านวัตกรรมและเทคโนโลยีมิได้มีบทบาทเหนือมนุษย์ ดังที่ The Carnegie Commission on Higher Education¹⁵ แห่งสหรัฐอเมริกาได้กล่าวไว้ว่า เทคโนโลยีควรจะเป็นสิ่งที่มาสนองความต้องการของเรามีใช้มาเป็นเจ้านายเรา ดังนั้น การเลือกใช้ หรือการไม่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการสอนภาษา จึงเป็นสิ่งที่ควรทำด้วยเหตุผลที่เหมาะสม

¹⁵ The Carnegie Commission on Higher Education, *The Fourth Revolution : Instructional Technology in Higher Education*, New York : McGraw-Hill Book Company, 1972, p. 11.

หนังสืออ้างอิง

- Bowen, J. Donald, "Lectureries for Mature Learners", *Forum* (January-March, 1974), pp. 8-15.
- Carnegie Commission on Higher Education, The, *The Fourth Revolution: Instructional Technology in Higher Education*, New York : McGraw-Hill Book Company, 1972.
- Dale, Edgar, *Audiovisual Methods in Teaching* (3rd ed.), New York : The Dryden Press, 1969
- Davies, Ivor K. and Andjames Hartley, *Contributions to an Educational Technology*, London : London Butterworths, 1972.
- Garrison, Cecil I., *1001 Medias for Teachers* (revised ed.), California : The McCutchan Publishing Corporation, 1970.
- Heaton, J.B., *Writing English Language Tests*, Hong Kong : Longman, 1976.
- Heinich, Robert, *Technology and the Management of Instruction : Monograph No. 4*, Washington D.C. : Association for Educational Communications and Technology, 1970.
- Hornby, A.S., E.V. Gatenby, and H. Wakefield, *The Advanced Learner's Dictionary of Current English* (2nd ed.), The English Language Book Society and Oxford University Press, 1968.
- Imhoof, Maurice, "Drama and Language Learning", *Forum* (September-October, 1973), pp. 24-26.
- Maçkey, William Francis, *Language Teaching Analysis*, Indiana : Indiana University Press, 1967.
- Ortbland, Dennis, "Teaching Writing by an Anticipation Method", *Forum* (April, 1978), pp. 23-25.
- Richmond, W. Kenneth, *The Concept of Educational : A Dialogue with Yourself*, London : Weidenfeld and Nicolson, 1970.
- Samuda, Virginia and Anthony Bruton, "Tango-Seated Pairs in the Large Classroom", *Forum* (January, 1981), pp. 22-25.

เทคนิคและอุปกรณ์ช่วยการเรียนรู้การสอนทักษะการฟัง

ผ.ศ. นิภาพร รัตนพุกษ์

ในกระบวนการทักษะต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องฝึกหัดเพื่อให้มีความสามารถและความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษานั้น เป็นที่ยอมรับกันว่าทักษะในด้านการฟังเป็นทักษะที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก จะสังเกตได้ว่าเด็ก ๆ เริ่มต้นเรียนภาษาจากการฟังคนอื่น ๆ จากนั้นเขาจึงพูดอ่านและเขียนตามลำดับ ความสำคัญของการฟังนั้นมีอยู่มากจนกระทั่งหากมีความผิดปกติทางสรีระของระบบการฟังแล้วก็จะมีผลกระทบต่อขั้นตอนความก้าวหน้าในการฝึกฝนทักษะในทุก ๆ ด้านของภาษาด้วย (Brown 1954) ผู้ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศย่อมต้องอาศัยการฝึกฝนการฟังเป็นสำคัญ และนำตัวอย่างที่เขาได้จากการฟังมาฝึกพูดหรืออ่านต่อไป สำหรับการเขียนนั้นจริงอยู่หากเป็นเพียงการลอกตัว A ถึงตัว Z หรือแม้แต่ลอกคำ วลี และประโยคจากสิ่งตีพิมพ์ เราอาจทำได้โดยไม่ต้องฟังทักษะการฟัง เพียงแต่ดูแล้วเขียนตามเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วสิ่งที่ผู้เรียนภาษาจะฝึกเขียนจะต้องเป็นถ้อยคำที่มีระบบระเบียบในการเรียบเรียงและขณะเดียวกันก็ต้องสื่อความหมายตามความประสงค์ของผู้เรียนด้วย การที่จะสามารถทำเช่นนั้นได้ก็จำเป็นต้องจดจำตัวอย่างและเรียนรู้จากการฟังข้อความในรูปประโยคต่าง ๆ

Carrol เป็นคนหนึ่งที่เห็นความสำคัญของการฟังในการเรียนภาษามากโดยได้กล่าวไว้ในบทความชื่อ “Research on Teaching Foreign Languages” ซึ่งลงพิมพ์ใน Handbook of Research on Teaching ฉบับเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1960 ว่า “สิ่งที่พึงระลึกไว้เป็นหัวใจในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญมีอยู่ 4 ประการ และประการที่สำคัญเป็นอันดับแรก คือ จะต้องให้ผู้เรียนได้รับรู้และเรียนรู้โดยการฟังสิ่งที่เรียนนั้นก่อนที่จะฝึกทักษะอย่างอื่น

คำขวัญที่ว่า “ฟัง พูด อ่าน เขียน” เป็นที่ยอมรับแม้แต่ในที่ประชุมสมัชชาของ UNESCO ในกรุงซีลอนเมื่อปี ค.ศ. 1953 ซึ่งมีผู้แทนจากประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศจำนวน 14 ประเทศเข้าร่วมประชุมด้วย

ประติษฐกรรมที่ช่วยให้มีการเรียนรู้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับทักษะการฟังและการออกเสียงคือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องปฏิบัติการทางภาษา ซึ่งแบ่งออกเป็นสองประเภทคือ

1. software
2. hardware

ตัวอย่างกลุ่มอุปกรณ์ที่เรียกว่า software ได้แก่แผ่นเทปที่บันทึกบทเรียนไว้ และม้วนเทปสำหรับผู้เรียนออกเสียงตนเอง ส่วนกลุ่มที่เรียกว่า hardware เป็นอุปกรณ์ไฟฟ้าที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ยินเสียงจากเทปหรือสามารถบันทึกเสียงของตนเองลงบนเทป ถึงแม้ว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยตรง คือ เนื้อหาที่อยู่ในเทปบทเรียนจะมีบทบาทโดยตรงต่อการเรียนการสอน แต่ประสิทธิภาพของอุปกรณ์เครื่องเสียงในห้องปฏิบัติการทางภาษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เรื่องของอุปกรณ์ส่วนที่เป็น hardware ไม่ใช่เรื่องที่ผู้บริหารจำเป็นต้องเข้าใจในรายละเอียด แต่ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับห้องปฏิบัติการทางภาษาที่จำเป็นอย่างหนึ่ง คือ การคะเนจำนวนเครื่องเทปที่ต้องจัดหาไว้ในสถาบันการศึกษาของตน เกี่ยวกับเรื่องนี้ Stack (1971) ได้แสดงวิธีคำนวณโดยใช้สูตร

$$\frac{\text{จำนวนผู้เรียน} \times \text{จำนวนชั่วโมงที่ผู้เรียนแต่ละคนต้องเรียนใน 1 สัปดาห์}}{\text{จำนวน ช.ม. ที่ตั้งใจจะใช้ห้องต่อวัน} \times \text{จำนวนวันที่จะใช้ห้องต่อสัปดาห์}}$$

ตัวอย่างเช่น เมื่อมีผู้เรียน 800 คน เรียนสัปดาห์ละ 2 ช.ม. ตั้งใจจะใช้ห้องปฏิบัติการสัปดาห์ละ 6 วัน วันละ 8 ชั่วโมง

$$\begin{aligned} \text{วิธีคำนวณ} &= \frac{800 \times 2}{8 \times 6} \\ &= 33.3 \end{aligned}$$

จากการคำนวณนี้แสดงว่า ต้องมีจำนวนที่นั่งฟังเทป 34 ที่นั่งเป็นอย่างน้อยจึงจะพอกับปริมาณการใช้และตารางเวลาที่กำหนดไว้ และถ้าจะให้สบายใจควรเพิ่มจำนวนเพื่อขาดไว้อีก 10

เปอร์เซ็นต์ รวมเป็น 38 ที่นั่ง ตัวเลขนี้เป็นตัวเลขที่ผู้บริหารการศึกษาต้องระบุได้เพื่อประกอบการวางแผนงานของสถาบันการศึกษา

อย่างไรก็ดี การคำนวณจำนวนที่นั่งเช่นนี้ยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่ต้องคำนึงถึง เช่น ปัญหาการลงทะเบียนซึ่งอาจมีการซ้ำซ้อนของรายวิชาอื่น ๆ จนทำให้มีผู้เรียนจำนวนหนึ่งจำต้องเรียนเวลาเดียวกันมากกว่าจำนวนที่นั่งซึ่งได้ประมาณการไว้ หรือข้อจำกัดในด้านปริมาณผู้สอน เจ้าหน้าที่ประจำห้องปฏิบัติการ ตลอดจนงบประมาณในการจัดซื้อแท็บเล็ตและเครื่องเล่นเทป ฯลฯ ผู้บริหารที่จำเป็นต้องตัดสินใจเรื่องนี้อย่างระมัดระวังเพื่อขาดไว้ตามสมควร ขณะเดียวกันถ้าจะเผื่อจำนวนไว้มากเกินไปก็จะเป็นการสิ้นเปลืองมากเพราะวัสดุอุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการทางภาษา ทั้งที่เป็น hardware และ software รวมทั้งตัวห้องปฏิบัติการกับเครื่องปรับอากาศ ล้วนแต่มีราคาสูงมากทั้งสิ้น

สำหรับผู้สอนควรจะได้ทำความคุ้นเคยกับอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องปฏิบัติการทางภาษา แต่ละห้องที่ตนเองต้องเข้าสอน ทั้งนี้อาจขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ประจำห้องปฏิบัติการ เพื่อความสะดวกในการควบคุมการเรียนการสอนในห้องปฏิบัติการ ผู้สอนน่าจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. สวิตช์ไฟใหญ่ที่จะเปิดให้เครื่องทั้งหมดทำงาน
2. วิธีใส่แผ่นเทปทั้งของโต๊ะผู้ควบคุม และโต๊ะของผู้เรียน
3. การบังคับปุ่มเพื่อฟังเทป หยุดเทปชั่วคราว หยุดเทป ถอยเทปกลับ เร่งเทปให้หมุนเร็วขึ้น
4. ปุ่มปรับระดับความดังค่อยของเสียง และปุ่มปรับความทึบแหลมของเสียง
5. ที่ปรับความเร็วของเทป
6. ตัวเลขบอกระยะของเทปที่หมุนไปแล้ว และปุ่มกดตั้งเลขใหม่
7. วิธีการอัดเทป
8. การใช้หูฟังรวมทั้งการปรับระยะกว้างของหูฟังเพื่อให้พอดีกับขนาดศีรษะ
9. การบังคับปุ่มปรับให้ผู้เรียนแต่ละคนเลือกฟังเทปของตนเอง หรือฟังจากเทปที่ผู้สอนเปิดให้
10. ปุ่มสัญญาณที่ผู้เรียนใช้กดเพื่อขอคำแนะนำจากผู้สอน

11. การบังคับปุ่มคีย์ฟังก์ชันความก้าวหน้าในการเรียน ซึ่งอาจจะใช้เพื่อช่วยแก้ไขวิธีเรียนที่ผิด การออกเสียงที่ผิด หรือเพื่อประเมินผลการเรียน และแม้กระทั่งการตรวจสอบว่าผู้เรียนกำลังเรียนตามที่ควรจะเป็นหรือไม่

12. การใช้งานของเครื่องตามข้อ 11 นี้ จะมีผลเต็มที่ต่อเมื่อผู้สอนรู้จักใช้ปุ่มบังคับเครื่องติดต่อกับนิสิตเป็นรายบุคคลด้วย

นอกจากนี้ ห้องปฏิบัติการแต่ละห้องยังอาจมีข้อจำกัดพิเศษที่ผู้สอนควรทราบเพื่อที่ตนเองจะได้มีความสามารถในการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

นอกจากการเตรียมอุปกรณ์ทั้งที่เป็น software และ hardware ไว้เป็นอย่างดีและให้ผู้สอนสามารถใช้อุปกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังจำเป็นจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนเพื่อให้อุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งเตรียมไว้อำนวยความสะดวกให้ได้อย่างเต็มที่

สำหรับบุคลากรมหาวิทยาลัยเท่าที่เป็นอยู่ในรายวิชา 092-101 Foundation English I ภาคต้นปีการศึกษา 2524 และ 092-102 Foundation English II ภาคปลายปีการศึกษา 2524 หรือในวิชา Oral Communication I และ Oral Communication II ในปีการศึกษา 2524 software ที่ใช้ในการฝึกทักษะการฟังคือหนังสือแบบฝึกหัดซึ่งมีเฉลยแบบฝึกหัดอยู่ท้ายเล่มกับมีเทปประกอบบทเรียน วิธีเรียนการฟังซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในรายวิชาเหล่านี้ คือการเรียนด้วยตนเองในห้องปฏิบัติการ นิสิตแต่ละคนจะเปิดเทปไปต่างคนต่างฟังเทปนั้น ขณะเดียวกันก็ทำแบบฝึกหัดไปด้วย โดยปกติในหนึ่งชั่วโมง นิสิตจะฟังบทเรียนได้ 1 บท และตรวจแบบฝึกหัดที่ทำเสร็จแล้วในตอนท้ายชั่วโมง เมื่อเรียนไปครบ 4 บท นิสิตแต่ละคนจะสอบ Unit Test ครั้งหนึ่ง ผลการสอบครั้งนี้ใช้วัดว่าผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาใน 4 บทที่ผ่านมาแล้วมากพอกี่จะผ่านไปสู่วิชาเรียนบทต่อไปได้หรือไม่ ถ้าสอบ Unit Test ได้ไม่ถึง 75 % ผู้เรียนต้องเรียนบทเรียนซ่อมเสริมก่อนที่จะเรียนบทต่อไป ถ้าสอบ Unit Test ได้ตั้งแต่ 75 % ขึ้นไปผู้เรียนจะได้เรียนต่ออีก 4 บทเรียน หลังจากนั้นจึงสอบ Unit Test ครั้งที่สองโดยมีเกณฑ์ผ่าน 75 % อีกเช่นกัน เมื่อผู้เรียนเรียนครบทั้ง 8 บท และสอบผ่าน Unit Test ทั้งสองตามลำดับแล้ว จึงจะมีสิทธิเข้าสอบสัมฤทธิ์ผลในการฟังได้

เท่าที่สังเกตจากการสอนทักษะการฟังด้วยวิธีนี้ตลอด 3 ปีการศึกษาที่ผ่านมา ผู้เขียนแบ่งนิสิตได้เป็น 3 ประเภทโดยใช้เกณฑ์ลักษณะการเรียนการฟัง พวกแรกเป็นพวกที่มีพื้นฐาน

การฟังภาษาอังกฤษดีมาก สามารถฟังบทเรียนด้านการฟังได้เข้าใจเกิน 90 % จึงสามารถฟังจบอย่างรวดเร็วและสอบผ่านไปได้ด้วยผลสัมฤทธิ์สูง จัดว่าเป็นพวกที่ไม่มีปัญหาในด้านการฟังแต่ถือได้ว่าเป็นการเสียเงินลงทะเลเบียนและเสียเวลาเข้าชั้นเรียนเพื่อได้เกรด A โดยไม่ได้เพิ่มพูนความสามารถในการฟังเท่าที่ควรเนื่องจากต้องเรียนสิ่งที่มีความรู้อยู่แล้ว

พวกที่สองเป็นพวกที่มีพื้นฐานการฟังภาษาอังกฤษในระดับปานกลาง กล่าวคือ ฟังรู้เรื่องบ้างไม่รู้เรื่องบ้าง พวกนี้จะฟังเทปบทเรียนมากกว่า 1 ครั้ง พยายามตอบเท่าที่จะตอบได้ ถ้าเป็นคนที่มีความพยายามสูงจะฟังมากกว่าหนึ่งเทียว และพยายามตอบจนกว่าจะหมดเวลาจึงตรวจแบบฝึกหัดจากเฉลยท้ายบท

พวกที่สามเป็นพวกที่มีพื้นฐานการฟังภาษาอังกฤษในระดับต่ำ ฟังบทเรียนแล้วเข้าใจเนื้อหาได้เพียงเล็กน้อย ส่วนใหญ่พวกนี้จะไม่พยายามฟังเพราะเกินความสามารถที่จะเข้าใจเองได้ และมักหาทางออกโดยการลอกเฉลยลงในแบบฝึกหัดเพื่อส่งผู้สอน

ในฐานะผู้สอนถึงแม้ว่าจะมีปัญหากที่แก้ไข ได้ยากอันเนื่องมาจากชั่วโมงเรียนจำกัดและอุปกรณ์ที่ไม่สมบูรณ์และพอเพียงกับความต้องการนัก ก็จำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์และเวลาเท่าที่มีอยู่ให้ได้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงสุดเท่าที่จะทำได้

การช่วยเหลือนิสิตพวกแรกน่าจะเป็นการช่วยแยกพวกเขาออกไปอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเดี่ยว และจัดบทเรียนการฟังในระดับสูงกว่าให้ เพื่อเป็นการยกระดับความสามารถเพิ่มไปจากระดับที่พวกเขาสามารถอยู่ได้แล้ว สำหรับพวกที่สองและโดยเฉพาะพวกที่สามจำเป็นต้องมีการช่วยเหลือด้วยการจัดเทคนิคการสอนและการใช้อุปกรณ์ช่วยสอนเท่าที่จะทำได้ภายในขีดจำกัดที่บังคับอยู่ ตั้งวิธีการที่จะเสนอต่อไป

ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจว่า ในการเรียนการสอนด้านการฟังนั้น เทปบทเรียนไม่ใช่เป็นอุปกรณ์ช่วยสอนเท่านั้นแต่เป็นตัวอุปกรณ์หลักในการเรียนเลยทีเดียว เมื่อผู้สอนตั้งใจว่าจะช่วยนิสิต ผู้สอนจึงต้องมีเทปอื่นมาเป็นเครื่องช่วยอีกด้วย เท่าที่เป็นอยู่มีเทปบทเรียนซ่อมเสริมอยู่แล้ว แต่ส่วนใหญ่เนื้อหาและแบบฝึกหัดของเทปบทเรียนซ่อมเสริมง่ายกว่าบทเรียนและแบบสอบผลสัมฤทธิ์มาก การปรับปรุงบทเรียนซ่อมเสริมควรมีทั้งในด้านการรื้อฟื้นสิ่งที่นิสิตน่าจะได้เรียนรู้มาแล้วแต่อาจลืมไปหรือสิ่งที่นิสิตไม่เคยเรียนรู้และในด้านการสร้างเสริมความรู้ระดับเดียวกับระดับบทเรียนของตัวรายวิชานั้นเอง เช่น ในเรื่อง stress ก็ควรจะเริ่มตั้งแต่ในระดับคำมาสุ่วดี แล้วจึง

มาสู่ระดับประโยค ทั้งนี้ในแต่ละชั้นตอนจะต้องคำนึงถึงทั้งคุณภาพและปริมาณ กล่าวคือ ไม่ว่าจะคำอธิบายจะเป็นภาษาไทยปนภาษาอังกฤษหรือภาษาอังกฤษล้วน ๆ ก็ต้องเริ่มจากง่ายไปจนถึงระดับยากพอ ๆ กับระดับบทเรียนของรายวิชา ตัวแบบฝึกหัดเอง นอกจากจะเริ่มจากง่ายไปสู่ยากแล้วยังต้องมีปริมาณมากพอที่จะแน่ใจว่านิสิต (โดยเฉพาะนิสิตพวกที่ตาม) จะได้ฝึกทักษะมากพอจนเกิดการเรียนรู้อัตโนมัติที่จะเกิดตามมา คือ การขาดแคลนชั่วโมงเรียนและค่าใช้จ่ายสำหรับอุปกรณ์ (ม้วนเทป) สิ่งที่สามารถทำได้ คืออัดบทเรียนซ่อมเสริมไว้ใน master tape เมื่อนิสิตคนใดถูกระบุว่าต้องเรียนบทเรียนซ่อมเสริมเขาก็ต้องมาติดต่อขออัดเทปบทเรียนตามที่คุณสอนสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร นิสิตจะต้องเป็นผู้นำเทปซึ่งน่าจะเป็นเทปกลับมาด้วยตนเอง เนื่องจากเทปกลับราคาเยอและฟังได้จากอุปกรณ์เครื่องเสียงที่หาได้โดยง่าย ข้อเสนอคงกล่าวมานี้เป็นสิ่งที่ทำได้ในทันที คุณอาจารย์ผู้สอนทักษะการฟังอาจเพียงแต่ร่วมมือกันเขียนบทเรียนซ่อมเสริมและบันทึกเทปบทเรียนนั้นไว้โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงเทคนิคการสอนเป็นรายบุคคลตามที่เคยปฏิบัติมาแล้ว กับทั้งไม่จำเป็นต้องเพิ่มชั่วโมงเรียนในห้องปฏิบัติการอีกด้วย

อันที่จริงเรื่องวิธีการให้นิสิตฟังเทปบทเรียนเองโดยไม่ต้องเข้าห้องปฏิบัติการนี้ น่าจะนำมาใช้เป็นวิธีการหลักในการเรียนด้านการฟังได้ กล่าวคือ เมื่อนิสิตลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานซึ่งส่วนหนึ่งของรายวิชานี้คือการเรียนด้านการฟัง นิสิตก็ต้องซื้อเทปบทเรียนและหนังสือแบบฝึกหัดการฝึกทักษะการฟังไปด้วย เมื่อนิสิตฟังบทเรียน 4 บทแรกจนเข้าใจภายในเวลา 4 สัปดาห์แล้วก็สามารถขอทดสอบครั้งแรกได้หรืออาจมีการกำหนดการทดสอบครั้งแรกเป็นทางการสำหรับนิสิตทุกคน คะแนนที่ได้มาจะต้องถือเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะเป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน คะแนนผ่านไม่จำเป็นต้องเป็น 75% แต่น่าจะขึ้นอยู่กับความยากง่ายของข้อสอบแต่ละชุด ผู้เรียนที่สอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจะได้ฟังบทเรียนต่อเพื่อรอการสอบครั้งที่สอง ส่วนผู้ที่สอบไม่ผ่านต้องซื้อบทเรียนซ่อมเสริมตามที่อาจารย์ผู้ตรวจข้อทดสอบระบุไว้ไปฟังให้เข้าใจ หลังจากนั้น 1-2 สัปดาห์ ผู้ที่ไม่ผ่านการทดสอบครั้งแรกจะต้องมาทดสอบข้อสอบครั้งแรกซึ่งควรจะเป็นคนละฟอร์มกันอีกครั้งหนึ่ง ถ้าสอบผ่านจึงจะให้เรียนบทต่อไปได้ ถ้าไม่สามารถสอบผ่านได้ (ในกรณีที่แน่ใจว่าข้อทดสอบได้มาตรฐานและบทเรียนซ่อมเสริมมีประสิทธิภาพดีแล้ว) ให้นิสิตผู้นั้นถอนรายวิชานั้นไป วิธีการนี้จะได้ผลจริง ๆ ต่อเมื่อสามารถแยกทักษะการฟังออกจากรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานอื่น ๆ ได้ คือ เป็นรายวิชา Foundation Listening I และ Founda-

tion Listening II โดยมีหน่วยกิตของตนเองแม่เพียง 1 หน่วยกิต หรือ 1/2 หน่วยกิตก็ตาม ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการบริหารรายวิชา และไม่ต้องมีปัญหาเรื่องการที่นิสิตสอบผ่านเป็นบางทักษะ

วิธีการข้างต้นนี้มีข้อคล้ายคลึงกับวิธีการเดิมที่ใช้อยู่ในปีการศึกษา 2524 และ 2525 คือ ให้นิสิตเรียนด้วยตนเองและเป็นการเรียนด้วยตนเองมากขึ้นเพราะต้องบังคับตนเองให้เรียนเพื่อที่จะสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามมีข้อแตกต่างที่สำคัญหลายประการ คือ

1. มีการแยกทักษะการฟังออกมาเป็นรายวิชาหนึ่งต่างหาก
2. การถือคะแนนสอบครั้งแรกและการทดสอบครั้งที่สองของแต่ละรายวิชาเป็นเรื่องสำคัญแทนที่นิสิตที่สอบไม่ผ่านจะเพียงแต่ฟังบทเรียนซ่อมเสริมง่าย ๆ แล้วฟังบทเรียนต่อไป นิสิตก็จะต้องกลับมาสอบให้ผ่านการทดสอบแต่ละครั้งก่อนที่จะได้เสนอชื่อเข้าสอบวัดผลสัมฤทธิ์ประจำรายวิชาต่อไป การที่ต้องถือเรื่องนี้เป็นสำคัญก็เพื่อเป็นมาตรการให้นิสิตได้ฟังบทเรียนจนเกิดการเรียนรู้ ไม่ใช่ซื้อเทปเก็บไว้เฉย ๆ หรือเอาไปฟังเฉพาะส่วนที่เป็นเพลงเพราะ เช่นที่ปรากฏบ่อยครั้งในห้องปฏิบัติการ
3. บทบาทของผู้สอนเปลี่ยนไป กล่าวคือ อาจารย์ผู้สอนจะไม่ต้องบริการแจกและเก็บเทปบทเรียนไม่ต้องตรวจบันทึกการเรียนของนิสิตแต่ละคน ไม่ต้องระวังการเสียหาย หรือสูญหายของวัสดุอุปกรณ์การสอนไม่ต้องประสบปัญหาเครื่องเล่นเทปขัดข้อง รวมทั้งปัญหานิสิตไม่รับผิดชอบการเรียนของตนเอง แต่เฉพาะรายวิชาการฟังเพียงอย่างเดียวอาจารย์จะต้องคุมสอบอย่างจริงจังเพิ่มจาก 1 ครั้งต่อ 1 ภาคการศึกษามาเป็น 3 ครั้งต่อ 1 ภาคการศึกษา (คือการสอบ Unit Test 2 ครั้ง และ Achievement Test 1 ครั้ง)
4. การจัดการวางสอนตารางสอบ ในการจัดการวางสอนทักษะการฟังให้แก่ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 จำนวนประมาณ 3,000 คน โดยมีข้อจำกัดว่าห้องปฏิบัติการแต่ละห้องจุนิสิตได้ 25-30 คน ทำให้ต้องมีชั่วโมงสำหรับฝึกทักษะการฟังถึงประมาณ 120 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ถ้ามีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะข้างต้น ผู้จัดการวางสอนตารางสอบไม่ต้องยุ่งยากในการจัดชั่วโมงเรียนถึง 120 ชม. ต่อสัปดาห์นี้ แต่จะต้องจัดเวลาสอบเพิ่มขึ้นจาก 1 ครั้ง มาเป็นการสอบสำหรับนิสิตทุกคนถึง 3 ครั้ง ปัญหาเรื่องเวลาและสถานที่อาจแก้ได้โดยการสอบเวลาเที่ยงถึงบ่ายโมงซึ่งเป็นเวลาที่นิสิตทุกคนไม่เรียนในรายวิชาต่าง ๆ และเป็นเวลาที่ห้องเรียนทุกห้อง

พร้อมที่จะให้สถาบันภาษาได้ใช้ ทั้งนี้จะต้องมีการแจ้งกำหนดการสอบให้ทางคณะต่าง ๆ ทราบล่วงหน้าตั้งแต่ต้นภาคการศึกษา

5. วัตถุประสงค์การสอน ต้องมีการจัดเทปทเรียนให้นิสิตแต่ละคนที่ลงทะเบียนได้มีไว้ฟังเป็นของตนเองจำนวนประมาณภาคการศึกษาละสองพันถึงสามพันม้วน ซึ่งอาจมีปัญหาในเรื่องการลงทุนอยู่บ้าง แต่ในเมื่อเป็นทุนหมุนเวียน สถาบันภาษาก็จะได้เงินคืนเมื่อจำหน่ายเทปทเรียนให้แก่ นิสิตไปแล้ว และเงินจำนวนนั้นจะกลับเป็นทุนซื้อเทปมาจัดทำทเรียนสำหรับภาคการศึกษาถัดไป ในกรณีที่เกรงว่า นิสิตบางคนจะไม่มีความสามารถซื้อเทปได้ ก็อาจช่วยโดยการจัดเทปประจำห้องสมุดสถาบันภาษาและ/หรือห้องสมุดประจำคณะต่าง ๆ เพื่อให้ นิสิตยืมฟังได้.

โครงการ วิธีเรียนโดยที่ นิสิตลงทะเบียนแล้วซื้อทเรียนและเทปทเรียน ไปเรียนเองนี้ นับเป็นการเรียนการสอนที่ นิสิตต้องช่วยตนเองโดยแท้จริง ในกรณีที่ประสงค์จะให้ความช่วยเหลือแก่นิสิตที่เรียนด้วยตนเองได้โดยยากก็อาจเปลี่ยนแปลงระบบเพียงเล็กน้อย แต่มีงานที่จะต้องทำมากขึ้นและต้องใช้วัสดุที่สูญอุปกรณ์เพิ่มขึ้นอีกมากมายเพื่อการจัดชั้นเรียนเฉพาะ นิสิตที่มีทักษะด้านการฟังต่ำกว่าเกณฑ์

การจัดระดับของ นิสิตจะทำในตอนต้นก่อนเริ่มเรียนซึ่งหมายความว่า จะต้องจัดทำข้อสอบวัดระดับความสามารถด้านการฟังของ นิสิตทุกคนด้วย หรือจะอาศัยผลการทดสอบครั้งที่หนึ่งหลังการเรียนไปแล้ว 4 บทแยกเอาเฉพาะคนที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดมาเข้าชั้นพิเศษ ชั้นดังกล่าวนี้ควรมีจำนวน นิสิตไม่เกิน 20 คน ใช้บทเรียนซ่อมเสริมที่ได้มีการเตรียมไว้อย่างมีระบบ ผู้สอนต้องใช้เทคนิคการสอนซึ่งต้องเปลี่ยนแปลงตามลักษณะนิสัยการเรียนรู้และพื้นฐานความสามารถของ นิสิตแต่ละกลุ่ม และมีอุปกรณ์ช่วยการเรียนการสอนที่นอกเหนือไปจากเทปทเรียนและตัวบทเรียนด้วย

ที่กล่าวว่า “ผู้สอนต้องใช้เทคนิคการสอนซึ่งต้องเปลี่ยนแปลงตามลักษณะนิสัยการเรียนรู้และพื้นฐานความสามารถของ นิสิตแต่ละกลุ่ม” นั้น เพราะการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลจากผู้ที่มีทักษะในการฟังต่ำไปสู่บุคคลที่มีทักษะในการฟังสูงขึ้นนั้น จำเป็นที่จะต้องศึกษาพฤติกรรมเดิมของบุคคลนั้นก่อนผู้สอนจึงต้องเรียนรู้ความสามารถเฉลี่ยของกลุ่มที่ตนเองได้รับมอบหมายให้สอนในแต่ละหัวข้อการสอนแล้วเริ่มต้นสอนจากระดับพื้นฐานความสามารถนั้น ในเรื่องนี้หากจะใช้คะแนนที่วัดได้เป็นเครื่องมือแบ่งกลุ่มโดยให้นิสิตที่ได้คะแนนใกล้เคียงกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ก็

ช่วยให้บริหารชั้นเรียนได้สะดวกขึ้น ส่วนเรื่องลักษณะนิสัยในการเรียนรู้เป็นเรื่องที่ผู้สอนต้องอาศัยประสบการณ์สังเกตในขณะการสอนว่าวิธีการสอนที่เตรียมไปนั้นเหมาะสมเพียงใด และถ้าจะมีความสามารถเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนให้เหมาะสมกับชั้นเรียนในทันทีทันใดที่เห็นปฏิกิริยาในทางลบจากผู้เรียน ได้ก็ยิ่งจะเป็นผลดีแก่การเรียนรู้อีกชั้น

การจัดชั้นเรียนพิเศษที่มีวัตถุประสงค์ช่วยผู้ที่มีทักษะในการฟังคำ จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ช่วยการสอนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ไม่ใช่เป็นการใช้อุปกรณ์เพื่อช่วยการเรียนรู้แต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นการใช้อุปกรณ์เพื่อช่วยลดความน่าเบื่อของบทเรียนและช่วยเรียกร้องความสนใจของผู้เรียนด้วย

อุปกรณ์ที่ช่วยการเรียนรู้โดยตรง ได้แก่ หนังสือเรียน เทปบทเรียน เครื่องฟังเทป รวมทั้งหูฟัง บทเรียนซ่อมเสริม เทปบทเรียนซ่อมเสริม เป็นต้น ส่วนสิ่งที่ช่วยลดความน่าเบื่อของบทเรียนเท่าที่มีใช้อยู่แล้วได้แก่การแทรกเพลงไพเราะในระหว่างขั้นตอนของบทเรียน ซึ่งถ้าแทรกไว้ตอนละ 1 ช่วงเพลงก็ยิ่งพอทำให้ผ่อนคลายอารมณ์ แต่การบรรจุเพลงทั้งเพลงไว้ในตอนท้ายของบทเมื่อเห็นเนื้อเทปว่างอยู่ จะทำให้เพลงเป็นเครื่องเรียกร้องความสนใจมากเกินไปจนผู้เรียนเบื่อกว่าแล้วซ้ำอีกเฉพาะส่วนที่เป็นบทเพลงนี้ ช่วงเวลาของการเรียนรู้บทเรียนจะลดน้อยลง

อุปกรณ์ช่วยการเรียนรู้ชนิดอื่น ๆ ที่น่าจะนำมาใช้โดยเฉพาะเมื่อบทเรียนการฟังในชั้นพื้นฐาน Foundation I และ Foundation II เพื่อเน้นหนักที่การฟังใจความของข้อความหรือบทสนทนาหรือเรื่องเล่าจากประสบการณ์ ก็คือ อุปกรณ์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นภาพพจน์ของสถานที่เกิดเหตุและช่วยให้รู้ความหมายของศัพท์อย่างแท้จริง ซึ่งได้แก่การให้ศัพท์และคำแปลในบัตรคำ ภาพวาด ภาพนิ่ง หรือภาพยนตร์ เป็นต้น บางครั้งการให้เฉพาะบัตรคำไม่อาจทำให้นิสิตเข้าใจคำศัพท์หรือเห็นฉากของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นชัดเจนนัก เช่น ในเรื่องเล่าเรื่องแรกของ CIEL Listening Comprehension ชื่อ Lost and Found มีเด็กคนหนึ่งหายไป มีการช่วยค้นหาในที่สุดพบว่า John was in the chicken coop. แม้จะมีการให้ศัพท์ในบทเรียนเองหรือมีการให้บัตรคำว่า coop = เล้าไก่ แต่ผู้เรียนจะได้ภาพพจน์ของคำว่า coop ดีกว่าถ้าเขาเห็นภาพวาด ภาพนิ่ง และจะดีมากถ้าเขามีโอกาสเห็นภาพฉากของเรื่อง Lost and Found ทั้งเรื่องจากภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับฟาร์มเลี้ยงไก่ในความหมายของ chicken coop จริง ๆ ไม่ใช่ภาพพจน์ที่เขานึกเอาเองจากบรรยายภาคแบบไทย ๆ อนึ่งการให้ความหมายของคำศัพท์ และการให้ภาพพจน์ของสถานที่เกิดเหตุตามท้องเรื่องสมควรให้ก่อนที่จะได้ฟังข้อความ บทสนทนา หรือเรื่องเล่าจากประสบการณ์

สิ่งหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจข้อความในบทเรียนได้ยาก คือ รูปประโยคยาก ๆ ที่พวกเขาไม่คุ้นเคย การให้ความช่วยเหลือในเรื่องนี้ทำได้โดย ก่อนเริ่มบทเรียนให้เขาเรียนรู้รูปประโยคโดยอาศัยบัตรคำ หรือมีการเขียนประโยคไว้ก่อนบนแผ่นฟิล์มซึ่งจะฉายให้ผู้เรียนเห็นทีละประโยคโดยใช้เครื่องฉายภาพนิ่ง นอกจากนี้ ถ้ารูปประโยคนั้นเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของบทเรียนก็น่าจะจัดทำเป็นบทสนทนาและแสดงท่าทางโดยถ่ายทำเป็นภาพยนตร์หรือเทปแม่เหล็กเพื่อฉายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งรูปประโยคและสภาพการณ์ที่จะต้องใช้รูปประโยคนั้น เช่น ในการสอนประโยคเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง มีภาพยนตร์ความยาวประมาณ 10 นาทีของ BBC อยู่ชุดหนึ่งที่สร้างสภาพการให้สัมผัสกับบรรยากาศเดียวกันเรื่องใครดีกว่าใคร และใครทำอะไรได้มากน้อยกว่ากันโดยใช้รูปประโยคที่เป็น Comparative degree ในลักษณะต่าง ๆ กัน

วิธีสอนที่สำคัญในชั้นเรียนพิเศษอาจเป็นการเรียนผสมกัน ระหว่างการเรียนด้วยตนเองและการสอนหน้าชั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความยากง่ายของบทเรียนกล่าวคือ

บทเรียนง่าย ให้เรียนด้วยตนเองโดยตลอด

บทเรียนปานกลาง ชั้นแรก ผู้สอนแนะนำวัตถุประสงค์ของบทเรียน ศัพท์และรูปประโยคที่สำคัญ ๆ จากนั้นผู้เรียนฟังเทปด้วยตนเอง

บทเรียนยาก ผู้สอนแนะนำวัตถุประสงค์ของบทเรียน ศัพท์ และรูปประโยคต่าง ๆ จากนั้นจะเปิด master tape ให้ฟังไปพร้อมกันทั้งชั้น มีการหยุดเทปเพื่ออธิบายหรือเพื่อซักถามความเข้าใจของนิสิตเป็นตอน ๆ หากมีข้อความใดที่เสียงในเทปพูดเร็วไปหรือมีวิธีพูดที่ผู้เรียนเข้าใจได้ยาก ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนฟังข้อความโดยตลอด 2-3 เที่ยวก่อนเพื่อให้ลองฝึกสองดู จากนั้นจึงเปิดทวนทีละประโยคสลับกับการอ่านของผู้สอนอย่างช้า ๆ เพื่อให้ผู้เรียนรู้ว่าที่ตนเองฟังไม่เข้าใจเป็นคำหรือข้อความอะไร และเพราะอะไรจึงไม่เข้าใจด้วยตนเอง

ข้อสำคัญประการหนึ่งของการเรียนชั้นพิเศษนี้ควรจะใช้เวลาคาบละ 2 ชั่วโมง จึงจะพอที่จะให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ในยุคที่วิวัฒนาการทางเครื่องเสียงมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นในปัจจุบันนี้นิสิตมีโอกาสนำวัสดุและฝึกทักษะการฟัง ได้มากเช่นจากการที่สถานีโทรทัศน์หลายช่องออกอากาศเสียงในฟิล์มของภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ หรือการที่มีรายการข่าวหรือรายการเพลงจากบางสถานีที่รับฟัง

ได้เป็นภาษาอังกฤษ เป็นต้น อาจารย์ผู้สอนควรแนะนำให้มนิสิตของตนใช้สื่อเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์ด้วย แม้แต่การที่มนิสิตไปชมภาพยนตร์ตามโรงภาพยนตร์ต่าง ๆ อาจารย์ควรแนะนำให้เลือกชมภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่มีการพากย์ ผู้ปกครองที่มีฐานะดีพอและมีเครื่องวีดีโอเทปสามารถช่วยบุตรหลานได้ด้วยการเลือกเทปรายการที่จะเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ทักษะการฟังภาษาอังกฤษ สำหรับห้องสมุดสถาบันภาษาหรือห้องสมุดตามคณะต่าง ๆ ถ้าจะมีการสะสมเทปบทเรียนเสริม หรือเทปแม่เหล็กสำหรับฉายภาพเกี่ยวกับบทเรียนเสริม เพื่อให้มนิสิตได้มีโอกาสหยิบยืมไปเสริมความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษก็จะดีไม่น้อย

โดยสรุป มีข้อควรคำนึง 2 ประการเกี่ยวกับการเรียนการสอนทักษะการฟัง คือ ประการแรกสำหรับมนิสิตที่มีทักษะในการฟังภาษาอังกฤษต่ำ ต้องมีบทเรียนซ่อมเสริมซึ่งไม่ยากกว่าบทเรียนจริง แต่เป็นการให้คำอธิบายเพิ่มขึ้น แบบฝึกหัดเพิ่มขึ้นและมีการใช้อุปกรณ์ช่วยการเรียนการสอนตามสมควร อีกประการหนึ่งสถาบันการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ให้เกิดการเรียนรู้ด้านการฟังอย่างจริงจัง นอกจากจะจัดบทเรียนที่ดีและผู้สอนที่มีประสิทธิภาพแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการแบ่งกลุ่มมนิสิตตามความสามารถในการฟัง การศึกษาตัวผู้เรียนโดยเฉพาะลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ และจัดอุปกรณ์ช่วยการเรียนการสอนทั้งที่เป็นอุปกรณ์ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และอุปกรณ์ช่วยลดความน่าเบื่อกับรายการความสนใจของผู้เรียนอีกด้วย

หนังสืออ้างอิง

- Brown, D.P. *Auditing as the Primary Language Ability*. Ph.D. dissertation, Stanford University, 1954.
- Croft, Kenneth. *Readings on English as a Second Language*. Cambridge Massachusetts : Winthrop Publishers, Inc., 1972.
- Ludsteen, S.W. *Listening : Its Impact on Reading and the ther Language Arts*. Urbana, Illinois, NCTE/ERIC, 1971.
- Stack, Edward M. *The Language Laboratory and Modern Language Teaching*. London : Oxford University Press, 1971.

บทบาทสมมติ (Role Playing)

อรอนงค์ หิรัญบุรณะ
สุภาณี เขียวเจริญ

กิจกรรมในห้องเรียนภาษาสามารถแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะใหญ่ ๆ คือ กิจกรรมที่เอื้อให้ผู้เรียน เรียนรู้ทักษะทางภาษา (skill-gaining activities) และกิจกรรมที่เอื้อให้ผู้เรียน ได้ใช้ทักษะทางภาษา (skill-using activities) กิจกรรมทั้งสองลักษณะนี้มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะทางภาษาแล้ว ครูควรเปิดโอกาสให้เขาทำกิจกรรมที่จะได้แสดงออกซึ่งทักษะนั้น ๆ เป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนมากเพราะเขาจะได้ใช้ภาษาโต้ตอบสื่อสารกันและกัน อันจะทำให้การเรียนสนุกสนานยิ่งขึ้น

การเล่นบทบาทสมมติ (role playing) จัดอยู่ในกิจกรรมที่เอื้อให้ผู้เรียน ได้ใช้ทักษะทางภาษาเป็นที่นิยมในการใช้สอนผู้เรียนทั้งระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ทั้งนี้เพราะการสร้างสถานการณ์สมมติ และการให้ผู้เรียนสวมบทบาทตัวละครต่าง ๆ หรือแม้แต่เล่นเป็นตัวเขาเองในสถานการณ์ที่กำหนดไว้ จะช่วยให้เขาเกิดจินตนาการและแรงบันดาลใจที่จะนำทักษะทางภาษาที่เขาเรียนรู้มาใช้ในการแสดงออกและการสื่อสาร ปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันว่า การสอนภาษาซึ่งเน้นให้ผู้เรียนโต้ตอบและสื่อสารกัน ได้นั้นมีประโยชน์มาก แต่การที่อยู่ที่ ๆ แล้วจะให้ผู้เรียนโต้ตอบกันนั้นย่อมเป็นไปได้ ด้วยเหตุนี้ ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องหาเทคนิคซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะแสดงออกขึ้นมา และวิธีหนึ่งที่พิสูจน์ว่าใช้ได้ผลแล้วก็คือ การสร้างสถานการณ์สมมติให้ผู้เรียนหรือการกำหนดให้ผู้เรียนแสดงบทบาทต่าง ๆ

ดาคาเนย์ นิวมาร์ค และ ริเวอร์ส อยู่ในกลุ่มผู้ริเริ่มการใช้เทคนิคนี้ นิวมาร์คได้กล่าวว่า “การสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นในห้องเรียนด้วยการมอบบทสนทนาให้ผู้เรียนพูดและแสดงท่าทางประกอบหรือด้วยการสมมติบทบาทและสถานการณ์ให้เขา ครูจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึก

ภาษาในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากขึ้น” (Mockkridge-Fong, 1979) นอกจากนี้ นิวมาร์ค ยังเสนอแนะว่า หลังจากที่มีผู้เรียนแสดงบทหนึ่งแล้ว ครั้งต่อไปควรจะให้เขาได้แสดง อีกบทหนึ่ง ที่เปลี่ยนไปจากเดิมเล็กน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจะได้ไม่เกิดความซ้ำซากจำเจอันจะทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย อีกประการหนึ่งอาจจะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการในการเรียนอย่างเต็มที่

โรเซนสไวค ได้ให้คำจำกัดความของการเล่นบทบาทสมมติไว้ว่า คือการเลียนแบบ สถานการณ์ที่เป็นจริง โดยที่ในสถานการณ์นี้ ผู้เรียนจะสวมบทเป็นตัวละครต่าง ๆ ผู้เรียน ต้องใช้จินตนาการว่าถ้าตนอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ แล้วตนเองจะแสดงออกอย่างไร จะต้องพูดอะไรหรือแสดงที่ทำแบบไหน (Marianne Celce-Murcia and Fred Rosensweig, 1979)

เทคนิคการเล่นบทบาทสมมตินี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกภาษาที่เขาจะใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเน้นที่ความสามารถในการสื่อสารและโต้ตอบ (communicate and interact) ดังนั้นผู้สอน มักจะจัดกิจกรรมในรูปการทำงานเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม และผู้เรียนแต่ละคนก็จะมีบทของตนเอง

ลักษณะสำคัญของเทคนิคแบบนี้อยู่ที่เมื่อผู้เรียนได้บทบาทสมมติ ซึ่งอาจจะเป็นตัวละครต่าง ๆ เช่น โคลัมบัส ประธานาธิบดีเวแกนหรือเป็นตัวเอง แต่อยู่ในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น เช่น ไปสอบสัมภาษณ์ สมัครงาน หรือกำลังจะซื้อรถยนต์สักคันหนึ่งจากตัวแทนจำหน่าย เป็นต้น เขาก็จะต้องแสดงและโต้ตอบกับตัวละครอีกตัวหนึ่งโดยไม่มีเตรียมล่วงหน้า แต่ผู้เชี่ยวชาญในการสอนภาษาบางคน เช่น นิวมาร์ค ถือว่าลักษณะของเทคนิคการเล่นบทบาทสมมตินี้ อาจเป็นแค่การให้บทสนทนาที่มีอยู่แล้วแก่ผู้เรียนให้เขาแสดงออกมาในรูปของละคร แต่พอลสตัน และ บรูเตอร์ (Paulston and Bruder, 1976) ถือว่าเทคนิคการเล่นบทบาทสมมติต้องมีลักษณะสำคัญสองประการคือ การพูดหรือแสดงโดยที่ไม่ได้เตรียมล่วงหน้า และบทบาทสมมติ ถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่งไปก็จะเป็นการใช้เทคนิคแบบนี้

ในการใช้เทคนิคการเล่นบทบาทสมมตินี้ ผู้สอนควรตระหนักว่าผู้เรียนแต่ละคนนั้น ต่างกัน ไม่ว่าจะในด้านความสามารถในการใช้ภาษา หรือความสามารถในการแสดงออกหรือจินตนาการ ผู้เรียนบางคนภาษาที่อยู่แล้ว ประกอบกับมีจินตนาการสูง จะสามารถแสดงหรือพูดออกมาได้ทันทีโดยที่ครูไม่ต้องช่วยมาก แต่ผู้เรียนบางคนก็ไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นครูควรต้องเตรียมผู้เรียนให้พร้อมมากพอที่จะแสดงบทบาทสมมติได้ อย่างน้อยผู้เรียนที่ไม่ค่อยมี

จินตนาการ ก็ควรรู้ว่าตนจะต้องทำอะไรและผู้เรียนที่ไม่เก่งภาษาก็ต้องรู้ว่าตนเองควรจะพูดอะไร ดังนั้นบทบาทสมมติ (prole play) จึงควรประกอบด้วยส่วนต่างๆ ซึ่งผู้เรียนจะต้องเข้าใจชัดเจน ดังนี้

1. สถานการณ์ (situation) ช่วยวางโครงเรื่องให้รายละเอียดต่างๆ เช่น อธิบายว่าสถานการณ์เป็นอย่างไร และสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องทำคืออะไร คุณตัวอย่างประกอบในภาคผนวก 1

2. บทบาทสมมติ (roles) จะกำหนดว่าใครจะแสดงเป็นอะไร พอลสตันเสนอว่า ควรจะตั้งชื่อให้กับตัวละครด้วย เพื่อช่วยให้ผู้แสดงเข้าถึงบทบาทได้มากขึ้น และลืมความเป็นตัวเองไปชั่วคราว ส่วนนี้ควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับตัวละครบ้าง เช่น บุคลิก ประสบการณ์ สถานะทางสังคม ปัญหาและความต้องการส่วนตัว เป็นต้น แต่การกำหนดและบรรยายบทบาทนี้ไม่ควรทำให้ละเอียดมากเกินไป เราควรให้โอกาสผู้เรียนได้ใช้จินตนาการจากสิ่งที่เราบอกเป็นนัยๆ บ้าง เช่น เรื่องการเช่าบ้าน ผู้เป็นสามีเมื่อเวลาไปเช่าบ้านถามรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับบ้าน แสดงว่าเป็นคนละเอียดรอบคอบ คุณตัวอย่างประกอบในภาคผนวก 2

ในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดบทบาทนี้ ริชาร์ด เอ. ไวอา (Richard A Via 1970) ได้ให้ข้อสังเกตว่า ครูไม่สามารถบังคับผู้เรียนให้แสดงโดยการบอกว่า “เอาละ วันนี้พวกเธอจะต้องสมมติตัวเองเป็นคนอเมริกัน ชื่อแจ็ก จอห์น เจนและแมรี” การทำเช่นนั้นจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าไม่เป็นตัวของตัวเอง สูญเสียเอกลักษณ์ของตน และไม่รู้ว่าเป็นใครกันแน่ ไวอากล่าวไว้ว่าเราไม่สามารถเปลี่ยนตัวของเราเองได้ในทันที และที่จริงก็ไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนด้วย เราต้องเป็นตัวของเราเอง และเราก็ต้องใช้ภาษาอังกฤษอย่างที่เราใช้ ไม่ใช่อย่างของคนอเมริกันหรือคนอังกฤษใช้ ไวอาเปรียบเทียบมนุษย์เราเหมือนกับเพชรที่เจียรไนแล้ว มีบุคลิกและพฤติกรรมหลายอย่าง ดังนั้นถ้าเราคิดจะเล่นบทบาทอะไร เราควรสำรวจว่าตัวละครนั้นมีลักษณะอะไรบ้าง แล้วเราก็อายมาสำรวจตัวเองเพื่อดูว่ามีลักษณะใดที่ตรงกันบ้าง ซึ่งจะต้องมีอยู่หลายอย่างที่เดียว ไวอาเน้นที่ความเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันมากกว่าความแตกต่าง ดังนั้นแทนที่จะเป็นการสวมบทบาทก็กลายเป็นว่าเราเล่นเป็นตัวของเราเอง หลังจากนั้นเราถึงจะตั้งคำถาม ถามตัวเองว่า ถ้าเราอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น เราจะทำอย่างไร ไม่ใช่ว่าชายคนนั้นจะทำอย่างไร ถ้าเราสามารถนึกถึงตัวเราเองในสถานการณ์เช่นนั้นได้ ภาษาที่พูดออกมาก็จะเป็นธรรมชาติ เพราะเราแสดงออกเป็นตัวของเราเอง ทำให้สื่อสารกับคนอื่นได้ ซึ่งสิ่งนี้เป็นเป้าหมายหลักของการเรียนภาษา ผู้เรียนควร

จะใช้ภาษาอังกฤษในลักษณะเดียวกับที่ใช้ภาษาของตน เขาควรจะมีบุคลิกเฉพาะที่เป็นตัวของตัวเอง ไม่ว่าเขาจะพูดภาษาอังกฤษหรือพูดภาษาของเขาเอง

3. ศัพท์และไวยากรณ์ (Vocabulary and Grammatical Structure) ในการเล่นบทบาทสมมติ (role play) ครูควรกำหนดขอบข่ายของศัพท์และไวยากรณ์ที่จะใช้ในเรื่องนั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ เช่น ไวยากรณ์หรือรูปประโยคที่จำเป็นจะต้องใช้ในสถานการณ์สมมติของการสัมภาษณ์ คือ “Wh-question” หรือถ้าสมมติว่าผู้เรียนป่วย แล้วเขาจะต้องไปหาหมอเล่าอาการให้หมอฟัง ศัพท์ที่ครูควรให้ก็คือ to be bothered by, to feel terrible, the flu, to have a fever, etc. ดูตัวอย่างประกอบเพิ่มเติมในภาคผนวก 3 เกี่ยวกับศัพท์ที่ควรรู้ในสถานการณ์ที่มีการเข้าบ้าน

พลอสตัน ได้ให้ข้อคิดบางประการในการเขียนบทบาทสมมติส่วนนี้ว่า คำพูดที่ให้นักเรียนควรจะเหมาะสมกับตัวละคร ผู้ชายควรใช้คำพูดอย่างผู้ชาย และเช่นเดียวกันผู้หญิงก็ควรจะพูดอย่างผู้หญิง เช่น ถ้าผู้ชายชมชุดที่ผู้หญิงใส่โดยการพูดว่า “What a lovely dress you are wearing!” ก็เป็นการไม่เหมาะสมเพราะส่วนมากมีแต่ผู้หญิงด้วยกันเท่านั้นที่จะพูดประโยคแบบนี้ เรื่องนี้อาจเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่ก็สำคัญในการพูดภาษา

4. ความรู้ทั่วไปในเรื่องนั้นๆ (Background Knowledge) ผู้เรียนจะแสดงบทบาทต่างๆ ได้ดี ก็ต่อเมื่อเขารู้ว่าในสถานการณ์จริงๆ จะเป็นอย่างไร เขาจะได้จำลองหรือเลียนแบบได้ เช่น ในการเข้าบ้านสักหลังหนึ่ง ผู้เช่าและนายหน้ามักพูดถึงลักษณะและขนาดของบ้าน จำนวนและขนาดของห้อง ทำเล ราคาเช่า สภาพแวดล้อม ความสะดวก เป็นต้น รายละเอียดในเรื่องเหล่านี้ผู้เรียนควรจะรู้ก่อน ครูผู้สอนอาจทำได้หลายวิธี เช่น ให้ผู้เรียนอ่านบทความ เล่าให้ผู้เรียนฟัง เชิญผู้ที่มีประสบการณ์มาพูด นำภาพยนตร์มาฉายให้ดูหรือสอนเรื่องนี้ในทักษะการอ่านหรือการฟังก่อนก็ได้ ส่วนที่เป็นความรู้ทั่วไปนี้ จำเป็นต่อผู้เรียนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นสถานการณ์ที่เขาไม่เคยพบมาก่อน

คราวนี้มาคิดว่าครูจะต้องเตรียมตัว เตรียมวัสดุการสอนและเตรียมผู้เรียนอย่างไรบ้าง เนื่องจากเทคนิคการสอนภาษาแบบนี้ เน้นที่การสื่อสารความหมายและการโต้ตอบของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ฉะนั้น ครูจึงมีบทบาทเป็นเพียงผู้ให้คำอธิบาย หรือ คำสั่ง (instructions) ให้ชัดเจน ผู้เรียนต้องรู้ว่าจะต้องทำอะไรบ้าง แสดงเป็นใครและอยู่ในสถานการณ์อย่างไร ครูต้องให้รายละเอียด

ละเอียดพอสมควรเกี่ยวกับบทและสถานการณ์สมมติ ถ้าเห็นว่าผู้เรียนควรจะมีความรู้ทั่ว ๆ ไปในเรื่องนั้น ๆ ก่อน ครูจะต้องเป็นผู้ที่สรุปให้ฟัง หรือนำภาพยนตร์มาฉาย เป็นต้น นอกจากนี้การที่นักเรียนต้องพูดออกมาเป็นอีกภาษาหนึ่งนั้น ไม่ใช่เรื่องที่เขาจะทำได้ง่าย ๆ ฉะนั้น หน้าที่ของครู คือต้องสอนศัพท์หรือไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อผู้เรียนจะได้ใช้พูดในเรื่องนั้น ๆ ในระยะต้น ๆ ที่ผู้เรียนยังไม่คุ้นกับการทำกิจกรรมนี้ ครูอาจจะเข้าไปมีส่วนด้วย เพื่อช่วยให้การแสดงดำเนินไปอย่างราบรื่น แต่หลังจากนั้นครูควรเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ คอยบันทึกภาษาที่นักเรียนพูดผิดหรือทำ แต่ไม่ใช่แก้ทันที ควรรอจนกว่ากิจกรรมนั้นเสร็จสิ้นลง มิฉะนั้นแล้วผู้เรียนอาจเกิดความไม่มั่นใจ トラบไตที่ต่างฝ่ายต่างยังสื่อสารกันได้ ครูก็ควรปล่อยให้การแสดงดำเนินต่อไปจนจบ

ในส่วนที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน นอกจากจะต้องรู้สถานการณ์ รู้ศัพท์และไวยากรณ์แล้ว เขาควรเตรียมตัวเองให้พร้อมที่จะสวมบทบาทสมมตินั้น ผู้เรียนจะต้องใช้จินตนาการ และสมมติว่าถ้าตนไปอยู่ในเหตุการณ์เช่นนั้น จะทำอะไรและจะพูดอะไร แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนจะต้องเป็นตัวของตัวเอง และทำทุกอย่างให้เป็นไปตามธรรมชาติ

สำหรับวัสดุการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ อยู่ในรูป sheet หรือ card สำหรับ sheet นั้นอาจเป็นบทสนทนาที่สมบูรณ์แล้วเพียงแต่ให้ผู้เรียนออกมาแสดงและพูดตามบทเท่านั้น แต่ส่วนใหญ่มักอยู่ในรูป card ซึ่งจะบอกสถานการณ์สมมติและบอกว่าผู้เรียนเป็นใคร จะต้องทำอะไร และเรื่องที่จะต้องพูดหรือเตรียมนั้นมีอะไรบ้างควรเตรียมอย่างไรประกอบในภาคผนวก 4

ที่ด้านหลัง card ถ้าจะให้ดีควรระบุไว้เลยว่า card นี้เป็นบทของใคร เช่น Mr. Jones, Somsak เป็นต้น เพื่อว่าผู้เรียนจะได้หาชื่อของตนได้ง่ายโดยดูจากด้านหลัง card ของแต่ละคน

หลังจากที่ครูผู้สอนเตรียมวัสดุการเรียนและเตรียมผู้เรียนแล้วจึงเข้าสู่ช่วงกิจกรรม เทคนิคการเล่นบทบาทสมมติสามารถใช้สอนภาษาได้เกือบทุกลักษณะ เช่นการพูด การอ่าน การเขียน และแม้กระทั่งไวยากรณ์ ก่อนอื่นขอกล่าวถึงการใช้นี้เพื่อสอนการพูด (speaking) เริ่มแรกครูจะแบ่งผู้เรียนเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มแล้วแต่จำนวนของบทที่มีอยู่ แล้วค่อยแจก Role play card ซึ่งผู้เรียนอาจจะเป็นผู้เลือกเองหรือครูเป็นผู้เลือกให้ หลังจากนั้น ครูจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาบทบาทของตนเป็นเวลา 5-10 นาที เขาอาจเตรียมร่างคร่าว ๆ ว่าตนจะพูดอะไรบ้าง ระหว่างนี้ครูจะเป็นผู้ให้คำแนะนำทางคำภาษา (resource person) คอยบอกคำศัพท์ และคอย

ปัญหาของนักเรียน (เป็นภาษาอังกฤษ) คุณความถูกต้องทางไวยากรณ์และความเหมาะสมของคำพูด ในสถานการณ์นั้น ๆ นอกจากนี้ครูยังต้องบอกผู้เรียนไม่ให้ดูหรือถามบทของคนอื่น เพราะว่าการ สอนที่เน้นด้านการโต้ตอบสื่อสารนี้ ผู้เรียนจะต้องพยายามถามหารายละเอียดหรือข้อมูลจากคู่ สนทนาของตนเพื่อจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าต่างฝ่ายต่างรู้ข้อมูลของกันและกันแล้ว การ สนทนาจะไม่น่าสนใจและไม่เป็นไปตามธรรมชาติ

เมื่อผู้เรียนเตรียมบทของตนเรียบร้อยแล้ว จึงเริ่มสนทนาโต้ตอบได้ในการสนทนา^{นี้} ผู้เรียนไม่ควรอ่านร่างที่ตนเขียนเตรียมไว้เพราะจะทำให้การสนทนาไม่สมจริง ริชาร์ด ไวอา (Richard A. Via, 1970) เสนอว่าคุณสนทนาควรใช้หลัก "Talk-and-listen" กล่าวคือ ผู้พูดจะ เหลือบทร่างพอเข้าใจแล้วพูดออกมาเองโดยที่ตาต้องมองคู่สนทนาอยู่ตลอดเวลา แล้วคอยฟังว่า คู่สนทนาจะพูดโต้ตอบมาอย่างไร เพื่อจะได้ตอบกลับไปได้ ช่วงนี้ครูอาจจะให้ผู้เรียนทุกคน แสดงพร้อมกัน โดยครูเป็นผู้สังเกตการณ์ไปรอบ ๆ หลังจากนั้นถ้าเป็นไปได้ ครูควรเลือกผู้เรียน บางคู่หรือบางกลุ่มมาแสดงให้ผู้เรียนคนอื่น ๆ ดูเมื่อจบแล้ว ครูอาจถามคำถามเพื่อทดสอบความ เข้าใจ หรือครูอาจให้ผู้เรียนถามกันเองในรูปของการอภิปราย

การสอนการพูดในระดับสูงนั้น มักนิยมใช้เทคนิคการเล่นบทบาทสมมติเพราะเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารหรือแสดงความคิดเห็นของตนอย่างเต็มที่ เช่น การสอน การอภิปราย (discussion) ครูอาจให้ผู้เรียนสวมบทบาทบุคคลสำคัญในอาชีพต่าง ๆ เช่น พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี นายแพทย์ ประสพ รัตนากร ครูประทีป อิงทรงธรรม หรือ จารณี สุขสวัสดิ์ แล้ว ถกปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาค่าครองชีพสูงหรือปัญหาขึ้นราคาน้ำมัน เป็นต้น โดยที่ผู้เรียนผู้แสดงแต่ละคนจะต้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้น บางครั้งครูอาจสร้าง สถานการณ์สมมติขึ้นโดยกำหนดให้ห้องเรียนเป็นเครื่องบินโดยสารที่กำลังขัดข้องรับน้ำหนักได้ จำนวนจำกัด ผู้เรียนซึ่งแสดงเป็นผู้โดยสารจะต้องอภิปรายและหาเหตุผลมาสนับสนุนว่าตนควร เป็นผู้ที่อยู่บนเครื่องบินต่อไป กิจกรรมนี้ นักเรียนแต่ละคนจะต้องฟังเหตุผลและความคิดเห็นของ คนอื่น ๆ เพื่อที่ตนจะได้หาเหตุผลมาอภิปรายโต้ตอบได้

อนึ่งการใช้วีดีโอเทปถ่ายทำการเล่นบทบาทสมมติ^{นี้}จะเป็นประโยชน์อย่างมากเพราะผู้ เรียนจะมีโอกาสเห็นข้อบกพร่องหรือปัญหาที่จะนำมาอภิปรายกันได้ในแง่ไวยากรณ์ การใช้คำศัพท์ การออกเสียง สำหรับการแก้ไขข้อผิด ครูอาจให้ผู้เรียนแก้กันเอง (peer correction) และถ้าผู้เรียน แก้ไม่ได้ ครูจึงแนะนำคำตอบให้

สำหรับการสอนอ่านนั้น (reading) จะมีบทเรียน (text) ในรูปของบทสนทนา ก่อนอื่น ครูอาจจะให้ผู้เรียนอ่านบทเรียนให้เข้าใจสถานการณ์โดยตลอดก่อน แล้วให้ผู้เรียนเล่นเป็นละครต่างๆ อีกวิธีหนึ่ง Stanislawzyk และ Yavener (1976) ได้เสนอให้ครูจัดการเล่นบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมสุดท้ายเพื่อเสริมการอ่าน ตัวอย่างเช่น หลังจากที่ผู้เรียนอ่านเรื่อง ซินเดอเรลล่าแล้ว ครูจะให้ผู้เรียนรับบทเป็น นางซิน แม่เลี้ยง หรือพี่สาว แล้วให้ผู้เรียนคนอื่นถามความรู้สึกต่างๆ ซึ่งผู้แสดงจะต้องใช้จินตนาการในการตอบคำถามตามข้อมูลในเรื่อง

เทคนิคนี้ยังสามารถนำไปใช้ในการสอนการเขียน (writing) ได้อีกด้วย ตัวอย่างเช่น ครูจะแจก role card ให้กับผู้เรียน โดยที่ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ประสบปัญหาหัวใจอีกฝ่ายหนึ่งรับบทเป็น ศิราณี หรือ Ann Landers ผู้ตอบปัญหา และให้คำแนะนำช่วยเหลือกิจกรรมนี้ทำในรูปการเขียนจดหมายถึงกัน ชุดตัวอย่างประกอบในภาคผนวก 5

นอกจากนี้แล้วในการสอนไวยากรณ์ ครูผู้สอนอาจนำเทคนิคการเล่นบทบาทสมมติไปใช้ เพื่อทำให้การเรียนสนุกไม่น่าเบื่อ เช่น การสอน quantifiers : any, same, much, many, a lot of, a great deal of, etc. หลังจากที่ครูได้สอนหลักและวิธีใช้คำเหล่านี้ในรูปประโยคแล้ว ครูอาจสร้างสถานการณ์สมมติขึ้น โดยผู้เรียนฝ่ายหนึ่งเป็นพ่อบ้านหรือแม่บ้านไปซื้อสิ่งของต่างๆ ในตลาด ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งแสดงเป็นผู้ขาย (Criffin, 1977) การใช้เทคนิคนี้ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้ไวยากรณ์ที่เขาเรียนมาแล้ว และนักเรียนจะเรียนรู้ได้มากขึ้นเพราะได้เห็นตัวอย่างการใช้ไวยากรณ์นั้นในสถานการณ์จริงๆ

หลังจากที่ได้กล่าวถึงหลักการและวิธีการใช้เทคนิคการเล่นบทบาทสมมติและการนำเทคนิคนี้ไปใช้ในการสอนภาษาอังกฤษในด้านต่างๆ แล้ว ผู้เขียนขอสรุปโดยเน้นถึงประโยชน์ที่จะได้จากการใช้เทคนิคนี้คือ ผู้เรียนจะมีโอกาสได้ฝึกใช้ศัพท์และสำนวนใหม่ๆ รู้ว่าควรใช้ศัพท์หรือสำนวนนั้นๆ ในประโยคหรือสถานการณ์เช่นใด เป็นการนำเอาทักษะทางภาษาไปใช้ในสถานการณ์ที่เขาจะพบจริงๆ การฝึกเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนจำได้ดีกว่าการท่องจำศัพท์เป็นคำๆ นอกจากนี้การที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมในห้องอย่างจริงๆ จังๆ ทำให้เขารู้สึกสนุกและพอใจในผลงานของตนเองไม่เบื่อหน่าย ข้อดีอีกประการหนึ่ง คือ การทำกิจกรรมเป็นคู่ หรือเป็นกลุ่มโดยใช้เทคนิคการเล่นบทบาทสมมติจะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนมากกว่าการที่เขาจะต้องทำ

อะไรคนเดียว ครั้งแรกผู้เรียนอาจจะตื่นเต้นประหม่า แต่หลังจากที่ทำกิจกรรมเสร็จแล้ว เขาก็จะรู้สึกว่าเขาทำได้ และมีความมั่นใจเพิ่มขึ้น ผู้สอนภาษาทุกคนคงยอมรับว่าการสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนนั้น เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ภาษา เพราะเมื่อผู้เรียนมีความมั่นใจแล้วเขาจะกล้าพูดกล้าแสดงออกอันจะทำให้การเรียนการสอนได้ประโยชน์อย่างเต็มที่

หนังสืออ้างอิง

- Allen, Edward and Valette, Rebecca. 1972. *Classroom Techniques: Foreign Languages and English as a Second Languages*. New York : Harcourt Brace Jovanovich, Inc.
- Celce-Murcia, Marianne and Rosensweig, Fred. 1979. "Teaching Vocabulary in the ESL Classroom" in *Teaching English as a Second or Foreign Language*. Massachusetts : Newbury House Publishers, Inc.
- Griffin, Suzanne. 1977. "Teaching Grammatical Structures in Situational Contents" in *English Teaching Forum*. Volume XV, 1.
- Joiner, Elizabeth and Westphal, Patricia. 1978. *Developing Communication Skills* Massachusetts : Newsbury House Publishers, Inc.
- Mockridge-Fong, Susan. 1979. "Teaching the Speaking Skill" in *Teaching English as a Second or Foreign Language*. Massachusetts: Newsbury House Publishers, Inc.
- Paulston, Christina and Bruder, Mary: 1976. *Teaching English as a Second Language*. Cambridge : Winthrop.
- Rivers, Wilga M. and Temperley, Mary S. 1978. *A Practical Guide to the Teaching of English as a Second or Foreign Language*. New York : Oxford University Press.
- Stanislawczyk, Irene E. and Yavener, Symond. 1976. *Creativity in the Language Classroom*. Massachusetts : Newsbury House Publishers, Inc.
- Via, Rich and A. 1970. "English Through Drama" in *The Art of TESOL Part I*. Washington, D.C.

ภาคผนวก 1

Situation

Mr. and Mrs. Jones are interested in renting a house in Bangkok as Mr. Jones has got a job as an instructor at Chulalongkorn University. They are looking for a house with a large lawn, 2 bedrooms and a single garage. Mr. Jones prefers to have a house on Sukhumvit Road which is not far from his office. He heard of a house at Methee Nives; therefore, he goes to see the realtor.

ภาคผนวก 2

Roles

Mr. Jones – very anxious to find a house because now he has to stay in a very expensive hotel. He wants to know the details about the house and he is willing to rent the one that most fits in with his specifications.

Somsak – realtor, tries hard to persuade Mr. Jones to rent the house because he gets a big commission if he can.

ภาคผนวก 3

Useful Expressions

Mr. Jones “Is it furnished, unfurnished?”

“Is it one – or two – storey?”

“How many { bedrooms } are there ?”
                  { baths }
                  { etc. }

“How far is it from the main road?”

“How about the rent?”

“What is special about the house?”

Somsak “It’s a/an _____ house.”

“There are _____ bedrooms/baths, etc.”

“It’s *five minute* walk.”

“It’s not expensive. It’s only _____ baht a month.”

“It has a good price, a good location, nice neighborhood.”

Vocabulary

apartment	single/double garage	air-conditioning
bath	one-storey house	good location/ atmosphere/ neighborhood
servant’s quarters	furnished house	
	spacious house	

ภาคผนวก 4

You are Mr. Jones, teaching at Chulalongkorn University. You are married with two children aged five, and four. You are looking for a two bedroom house that is :

- spacious with a big lawn, separate servant’s quarters
- fully furnished and with air-conditioning
- in a quiet and peaceful neighborhood

Talk to the realtor. Ask him for information about the house you want to rent.
preparation and things to think about : type, size, location, rent.

You are Somsak, a realtor of Methee Nives, A new customer comes to see you. You try to persuade him to rent the house with the following specifications :

Type : very beautifully decorated, fully furnished with air conditioning
 Size : a small house with a large lawn, 2 bedrooms with 2 baths, a spacious living dining area
 Location : Sukhumvit Soi 24, 10 minutes walk to the main road
 Rent : 15,000 baht per month
 Comments : Perfect for a small family whose members love privacy and nature
 Features : very quiet and secluded, a bit far from the main road.

ภาคผนวก 5

role card ของผู้มีปัญหาอาจมีลักษณะ ดังนี้

- You are working for a textile company. You fall in love with your boss. He asks you to marry him, but you find out that he is married with 3 children. Write a letter to Siranee and ask for advice.

ส่วน role card ของผู้ที่รับบทเป็นศิวิไล์อาจมีลักษณะ ดังนี้

- You got a letter from a girl working in a textile company. She falls in love with her boss. He asks her to marry him. But she finds out that he's got married with 3 children. Write a letter, giving advice to her.

การเขียนตามคำบอก (dictation)

อ้อยทิพย์ กรมกุล

ถ้าจะพูดกันถึงเรื่องการเขียนตามคำบอก หรือ dictation หลายๆ คนคงจะนึกว่าเขาเรื่องโบราณมาเขียน บางคนอาจจำไม่ได้แล้วด้วยซ้ำว่าคืออะไร มีลักษณะอย่างไร มีประโยชน์ในด้านกรเรียนการสอนอย่างไรบ้าง สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในปัจจุบันได้หรือไม่ ผู้เขียนจำได้ว่าสมัยที่เรียนชั้นประถมและมัธยมตอนต้น ครูได้นำเอา dictation มาสอนซึ่งเท่าที่ผู้เขียนทราบ ในปัจจุบันโรงเรียนระดับประถมและมัธยมก็ยังใช้กันอยู่ ส่วนใหญ่เน้นด้านการสะกดคำศัพท์ให้ถูกต้องเพียงคำเดียวเท่านั้น มหาวิทยาลัยต่างประเทศบางแห่งก็ให้ความสำคัญแก่การเขียนตามคำบอกอย่างมาก โดยใช้เป็นข้อทดสอบในการรับนักศึกษาต่างชาติเข้าเรียน เช่นที่ UCLA (University of California at Los Angeles)

จุดมุ่งหมายของการเขียนตามคำบอกโดยทั่วๆ ไปคือ เพื่อดูว่าผู้เรียนมีความสามารถในด้านกรสะกดคำ คำศัพท์ เครื่องหมายวรรคตอน ทักษะการฟัง รวมทั้งทักษะการเขียนด้วย การเขียนตามคำบอก แต่ละประเภทขึ้นอยู่กับระดับของผู้เรียน เช่น สำหรับผู้เรียนระดับต้นผู้สอนอาจใช้การเขียนตามคำบอกที่ทดสอบเกี่ยวกับการสะกดคำ เป็นต้น

การเขียนตามคำบอกแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้¹

1. การเขียนตามคำบอกแบบมาตรฐาน (Standard dictation)

ผู้สอนเลือก passage สั้นๆ (เพียง 1 หรือ 2 paragraphs) ที่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน ลักษณะของ passage อาจจะเป็นนิทานสั้นๆ บทสนทนา หรือโคลงกลอน

---

¹ Thomas M. Speer. Putting Variety into Dictation. *FORUM* Volume XVIII, No. 3, July 1980, pp. 29-30.

ขั้นตอนของการเขียนคำบอกแบบมาตรฐานมีดังนี้ คือ

1.1 เมื่อเลือก passage ได้แล้ว ถ้ามีคำยากซึ่งผู้เรียนไม่เคยพบมาก่อน หรือพวกวิสามานยนาม (proper noun) ผู้สอนอาจจะเขียนคำเหล่านั้นไว้บนกระดานก่อนที่จะเริ่มให้ผู้เรียนเขียนตามคำบอก

1.2 ผู้สอนอ่าน passage ด้วยความเร็วปกติ ผู้เรียนฟังโดยไม่เขียนตาม

1.3 ผู้สอนแบ่งอ่าน passage ออกเป็นช่วงสั้นๆ ให้ได้ใจความพอดี ไม่สั้นหรือยาวจนเกินไป ผู้เรียนเขียนตามคำบอกนั้นๆ จำนวนคำในแต่ละช่วงที่ผู้สอนพูดไม่ควรน้อยกว่า 7 คำ¹ และไม่ควรหยุดอยู่ระหว่างกลางวลีเช่น

Bill and Mary Rogers grew up in the/Western part of the United States.

/ หมายถึงช่วงที่ผู้สอนหยุดอ่าน

การหยุด (pause) ของแต่ละช่วงควรนานแค่ไหน (Oller¹) ใช้วิธีสะกดคำที่อ่านไปแล้วทุกตัวในใจ เช่น เมื่ออ่านจบแต่ละช่วง ผู้สอนจะสะกดคำที่อ่านไปแล้วทุกตัว เช่น B-I-L-L-R-O-G-E-R-S เมื่อสะกดหมดแล้วก็เริ่มบอกใหม่เพื่อให้เวลาแก่ผู้เรียนได้เขียนทัน แต่อย่างไรก็ตาม ความเร็วในการอ่านและการพูดข้อความซ้ำขึ้นอยู่กับความยากง่ายของ passage และระดับของผู้เรียนด้วย

1.4 ผู้สอนอ่าน passage นั้นอีกครั้งด้วยความเร็วปกติ ในระหว่างที่ผู้สอนอ่านทวนให้ฟัง ผู้เรียนก็จะดูทวนตามไปด้วย ถ้าพบคำไหนผิดหรือขาดหายไปก็เติมให้เรียบร้อย ผู้สอนอาจจะให้ผู้เรียนคนใดคนหนึ่งอ่านให้ฟังทั้งชั้น หรือเรียกอ่านทีละคนก็ได้

1.5 ผู้สอนเก็บงานของผู้เรียนมาตรวจ หรืออาจให้ผู้เรียนตรวจเองโดยที่แจกต้นฉบับให้ แต่วิธีหลังนี้ไม่ค่อยได้ผลดีนัก เพราะผู้เรียนไม่ชินในการตรวจเอง บางทีอาจจะละเลยปัญหาหรือข้อผิดพลาดไปได้ เช่น ตกเครื่องหมายวรรคตอน หรือการสะกดคำ แม้ว่าจะมีต้นฉบับอยู่ก็ตาม ถ้าผู้สอนตรวจเองก็จะวงรอบคำผิดให้และคืนให้ผู้เรียนพร้อมกับให้เปรียบเทียบกับต้นฉบับ ผู้สอนอาจจะใช้เวลา 5-10 นาที ให้ดูคำผิดและแก้ไข และเขียนตามคำบอกอีกครั้ง Speer เห็นว่าถ้าเราให้ผู้เรียนเขียนซ้ำ 2-3 ครั้ง (passage เดิม) การเรียนรู้จะเกิดขึ้น ผู้เรียนจะระวังข้อผิดของตัวเองและอีกทั้งยังเห็นความก้าวหน้าของตนในการเขียนตามคำบอกครั้งต่อๆ ไปด้วย

¹ John W. Oller, Jr. *Language Tests at School: A Pragmatic Approach*, Longman Group Limited, 1971. pp. 272-273.

2. การเขียนตามคำบอกที่มอบหมายล่วงหน้า (preassigned dictation)

ผู้สอนจะมอบหมายให้ผู้เรียนไปดู passage ที่จะใช้เขียนตามคำบอกในหนังสือเรียน หรืออาจเป็นบทเรียนนอกเหนือจากในหนังสือ (ผู้สอนเป็นผู้แจกให้เอง) ผู้เรียนก็จะไปศึกษาและ ท่องศัพท์มาล่วงหน้าตามความสามารถของแต่ละคน ลักษณะของการเขียนตามคำบอกแบบนี้เป็น การบ้านที่ดี (ในการท่องศัพท์) อีกทั้งเป็นการทำให้ผู้เรียนชวนช่วยที่จะท่องศัพท์

3. การเขียนตามคำบอกโดยให้อ่านก่อนล่วงหน้าในเวลาจำกัด (dictation with timed reading beforehand)

ผู้สอนให้ผู้เรียนอ่าน passage ในเวลาที่กำหนด เมื่อถึงเวลาที่ให้แล้วก็ให้เลิกอ่าน และผู้สอนจะใช้วิธีการเขียนตามคำบอกแบบมาตรฐาน (Standard dictation) ข้อดีของแบบนี้คือ ผู้เรียนจะเรียนรู้การเดาความหมายจากคำที่อ่านโดยไม่ต้องใช้พจนานุกรม หรือต้องฟังการแปลเลย เพราะเวลาที่ผู้เรียนอ่าน passage และพยายามทำเวลาให้ทันจะเป็นการฝึกผู้เรียนในด้าน speed reading ระหว่างอ่านก็มีการเดาศัพท์จากเนื้อความด้วย จะเห็นได้ว่าการสอนแบบนี้เป็นการช่วย เสริมสร้างทักษะในการอ่านให้ผู้เรียนด้วย

4. การเขียนตามคำบอกแบบวิธีโคลซ (dictations with cloze materials)

วิธีนี้เหมือนกับของ Oller ที่เรียกว่า partial dictation ขั้นตอนของแบบนี้คือ ผู้ สอนอ่าน passage ให้ฟังหลายๆ ครั้งด้วยความเร็วปกติ เมื่ออ่านจบแล้วให้ passage เติมใน รูปแบบโคลซ (มีบางส่วนของ passage ขาดหายไป) คำที่ถูกตัดออกไปจะเป็นแบบสุ่ม (ทุกๆ คำที่ 5, 7) หรืออาจจะเป็นไปตามความต้องการของผู้สอนเองว่าจะตัดคำไหน ต้องการจะสอน อะไร เมื่อให้ passage แก่ผู้เรียนแล้ว ผู้สอนจะอ่านอีกครั้ง ผู้เรียนก็ต้องเติมคำที่ขาดหายไป ใน passage นั้นๆ การเติมคำที่หายไปต้องเป็น exact word ที่หายไป ข้อดีของแบบนี้คือ ใช้ ทดสอบความเข้าใจด้านความสามารถในการฟังพร้อมๆ กับความสามารถในการอ่านของผู้เรียนด้วย นอกจากนี้ก็ยังให้ประโยชน์ในการสอนโครงสร้างทางภาษา ด้านไวยากรณ์ ถ้าผู้สอนต้องการวัด ความสามารถของผู้เรียนด้าน article หรือ auxiliary verb ก็ตัดคำพวกนี้ออกไป

5. การเขียนตามคำบอกกับการเขียนความเรียง (dicto-comp)

dicto-comp เป็นการรวมกันระหว่าง dictation กับ composition ผู้สอนอ่าน passage (1 หรือ 2 paragraphs) ให้ผู้เรียนฟังหลายๆ ครั้ง ผู้เรียนต้องพยายามจำสิ่งที่ได้ยินให้มากที่สุด

และเขียนออกมาให้ถูกต้องและใกล้เคียงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผู้เรียนอาจใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นคำตาม passage นั้น ๆ แต่ต้องสื่อความหมายเหมือนเดิม ซึ่งลักษณะนี้เหมือนกับเป็นการเขียนความเรียง (composition) และการสรุป (summary) สิ่งที่ได้ฟัง

ในกรณีที่ผู้เรียนไม่ใช่คำเหมือนใน passage ก็ได้ แต่อาจเลือกคำที่เหมาะสมมาแต่งหรือสรุปย่อให้ใกล้เคียง ผู้สอนก็ตรวจสอบว่าใกล้เคียงกับต้นฉบับมากน้อยเพียงใดเหมือนกับว่ากำลังตรวจ composition มากกว่าที่จะทดสอบว่าผู้เรียนเข้าใจไวยากรณ์นั้น ๆ ดีแค่ไหน¹ และการใช้ dicto-comp นี้ต้องใช้ทักษะในการย่อความประกอบด้วย จะเห็นได้ว่าถ้าจะใช้ dicto-comp ควรใช้กับผู้เรียนระดับสูง และก่อนที่จะให้ dicto-comp ผู้สอนควรให้โครงเรื่อง ศัพท์บางคำที่ยากมากแก่ผู้เรียนเสียก่อน มิฉะนั้นอาจจะยากเกินไป นอกจากนี้ passage ที่ใช้ต้องไม่สั้นหรือยาวไป ผู้สอนอาจจะให้ passage ที่ง่ายที่สุดก่อน ใช้คำที่ง่ายและไม่ซับซ้อน เมื่อผู้เรียนคุ้นเคยแล้ว ก็เริ่มให้ passage ที่ยากขึ้น ผู้สอนอาจจะรวม dicto-comp กับ timed reading (แบบที่ 2) เข้าด้วยกัน คือให้ผู้เรียนอ่าน passage ในเวลาที่กำหนด เก็บ passage จากนั้นให้ผู้เรียนเขียนสิ่งที่อ่านให้ถูกต้องมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ต้องใช้เทคนิคเหมือนกัน คือให้ passage ง่ายๆ ก่อนแล้วค่อยเพิ่มความยากขึ้น เช่น เพิ่มความยาวของ passage หรือเพิ่มศัพท์ที่ยากขึ้น

6. การเขียนตามคำบอกกับแบบฝึกหัดทางไวยากรณ์ (dictation with following grammar exercise)

ถ้าผู้สอนมีจุดประสงค์ที่จะเน้นทางด้านไวยากรณ์ สามารถใช้วิธีเขียนตามคำบอกที่มีแบบฝึกหัดทางไวยากรณ์ด้วย ซึ่งวิธีนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

6.1 การเขียนตามคำบอกระดับประโยค (sentence dictation)*

ผู้สอนอ่านประโยคตัวอย่างให้ฟัง 2-3 ประโยค เช่น ประโยคที่แสดงปัจจุบันกาล (present tense) ผู้เรียนเมื่อฟังแล้วต้องเปลี่ยนกริยาที่ได้ยินเป็นกาลอื่น เช่น อดีตกาล (past tense) ความชัดเจนของคำเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนต้องนึกไว้เสมอ ต้องแน่ใจว่าผู้เรียนเข้าใจคำสั่งดี เมื่อเข้าใจแล้วเริ่มอ่านประโยคให้ฟังแล้วให้ผู้เรียนเขียนและเปลี่ยนกริยาไปตามที่ต้องการ

¹ Charles V. Taylor. Dictation as a Test of English Proficiency. *RELC JOURNAL*, Volume 11, Number 2, December 1980. p. 89

6.2 การเขียนตามคำบอกระดับ passage (passage dictation)*

ขั้นตอนในการเขียนตามคำบอกแบบนี้เหมือน Standard dictation แต่ผู้เรียนจะต้องเปลี่ยนประโยคตามผู้สอนสั่งว่าต้องการให้เปลี่ยนเป็นอะไร เช่น จาก active เป็น passive ขณะที่ลงมือเขียนก็เปลี่ยนไปเลย ผู้สอนต้องเตรียมดี คือ passage ที่ใช้ต้องไม่ซับซ้อนเกินไป และคำสั่งต้องชัดเจนพอเพื่อกันความสับสนของผู้เรียน การยกตัวอย่างก่อนเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะว่าลักษณะการเขียนตามคำบอกแบบนี้ค่อนข้างยากและซับซ้อนกว่าระดับประโยค การทำแบบฝึกหัดควรเริ่มจากง่ายไปหายากเช่นกัน

จะเห็นว่าแบบฝึกหัด 2 แบบนี้ ทำให้เกิดความหลากหลาย (variety) เพราะผู้เรียนไม่ได้เขียนตามคำบอกอย่างเดียวเท่านั้น ผู้เรียนต้องใช้ความสามารถในด้านไวยากรณ์เปลี่ยนกริยาจากกาลหนึ่งไปอีกกาลหนึ่ง หรือในด้านอื่น ๆ ตามที่ผู้สอนสั่ง

7. การเลียนเสียงพูด (elicited imitation)

ทักษะนี้เหมาะสำหรับเด็กวัยเริ่มเรียนหรือผู้ใหญ่ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ แทนที่ผู้เรียนจะต้องเขียนตามสิ่งที่ได้ยิน ผู้เรียนก็พูดตามผู้สอนแทน

นอกจากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้แล้ว ก็ยังมี dictation ชนิดอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนเช่น secretarial dictation คือการเขียนตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ลักษณะการเขียนจะเป็นแบบตัวเลข ค่อนข้างซับซ้อนเพราะผู้ที่จดตัวเลขได้ต้องมีความจำแม่นยำ และรู้ตัวตัวเลขที่ซ้ำ

จะเห็นได้ว่าเทคนิคการใช้ dictation มีหลายวิธี การตรวจและการให้คะแนนจะมีความซับซ้อนหรือง่ายขึ้นอยู่กับแต่ละแบบ Sawyer และ Silver¹ ได้กล่าวถึงการตรวจว่าเมื่อทำแบบฝึกหัดใด ๆ แล้วต้องตรวจทันทีอย่าทิ้งไว้นาน เครื่องหมายที่กำหนดใช้ในการตรวจไม่ควรให้มีมากจนเกิดความสับสน ควรจะอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่าเครื่องหมายแบบไหนหมายความว่าอย่างไร เช่น ถ้าผิดด้านความเข้าใจ ให้ทำเครื่องหมาย ถ้าสะกดผิดให้ขีดเส้นใต้คำนั้นๆ หรือถ้าผิดเครื่องหมายวรรคตอนให้ทำเครื่องหมาย ^ เป็นต้น

* การเขียนตามคำบอก 2 แบบนี้ คือ ดิกโทกลอส (dictogloss) ผู้เรียนต้องใช้ความรู้ความสามารถในด้านไวยากรณ์เพื่อนำมาเปลี่ยนประโยคใหม่ให้ถูกต้อง

¹ Jesse O. Sawyer and Shirley K. Silver. Dictation in Language Learning. Teaching English as a Second Language. Newbury House Publishers, 1969.

ข้อดีของ dictation

: ด้านผู้สอน

1. วิธีสอนแบบนี้ใช้ได้กับจำนวนผู้เรียนค่อนข้างมาก ผู้สอนสามารถควบคุมได้ทั่วถึง เพราะขณะที่ทำ dictation ทุกคนต้องเขียนพร้อม ๆ กันจะไม่มีใครนั่งเฉย
2. วิธีการสอนไม่ซับซ้อน
3. ในกรณีที่ผู้เรียนพูดภาษาแม่ไม่เหมือนกัน การสอนโดยวิธีนี้จะทำให้ผู้สอนเห็นความแตกต่างของข้อผิดพลาดของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องเนื่องกันระหว่างภาษาแม่กับภาษาที่สอง

: ด้านผู้เรียน

1. ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะการเขียน การฟัง การอ่าน ศัพท์ หลักภาษา ฯลฯ ไปพร้อม ๆ กัน
2. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะทางการจดคำบรรยาย (note taking)
3. ในกรณีที่ผู้เรียนตรวจงานของตนเอง ทำให้เห็นข้อผิดพลาดและจดจำข้อผิดพลาดได้ดี และทำให้เกิดความระมัดระวังมากขึ้นในครั้งต่อไป
4. การทำแบบฝึกหัด dictation ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจขึ้นว่า ถ้าทำแบบฝึกหัดและทำคำตอบผิด ตัวผู้เรียนเองที่จะต้องเป็นผู้แก้ไข ครูผู้สอนและตัวแบบฝึกหัดนั้น จะเป็นสิ่งที่ชี้ทางให้รู้เท่านั้นว่าข้อผิดพลาดอยู่ที่ไหน

จะเห็นได้ว่าในด้านทฤษฎี การเรียนการสอนแบบ dictation นี้ดี แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ถ้าจะนำมาใช้กับการเรียนการสอนบ้านเราในระดับสูง คงมีปัญหาบ้างในแง่การเตรียมตัวผู้สอน เช่น ถ้าเราจะสอน dictation ในวิชาภาษาอังกฤษ เราก็ต้องหาผู้สอนที่มีความเข้าใจและพูดภาษานั้น ๆ ได้คล่องได้ดีเกือบเท่ากับหรือเท่ากับเจ้าของภาษา เพราะเวลาอ่านให้ผู้เรียนฟังต้องเป็นไปตามธรรมชาติของภาษานั้นมากที่สุด ถ้าจะใช้ tape โดยมีเจ้าของภาษานั้นพูดเองก็อาจจะมีปัญหาในด้านความชัดเจนของเสียงไม่พอ และต้องใช้งบประมาณรายจ่ายมากเหล่านี้เป็นต้น ด้านความพร้อมของผู้เรียนนั้น คงไม่มีปัญหาอะไร ถ้าเราเลือกแบบที่เหมาะสมกับระดับผู้เรียน จากประสบการณ์ในการสอนของผู้เขียน ผู้เขียนคิดว่าเด็กไทยเรามีปัญหามากในการเขียน ดังนั้นถ้ามีการนำเอา dictation มาสอนในระดับอุดมศึกษาบ้างก็คงจะดี โดยนำมาดัดแปลงให้เข้ากับสภาพและความเหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนได้ประโยชน์มากที่สุด.

หนังสืออ้างอิง

- Allen, Edward D. and Rebecca M. Valette. *Classroom Techniques: Foreign Languages and English as a Second Language*. Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1977.
- Allen, Harold B. and Russel N. Campbell. *Teaching English as a Second Language: A Book of Readings*, McGraw-Hill, 2nd ed. 1972.
- Finocchiaro, Mary. *English as a Second Language: From Theory to Practice*, Regents Publishing Company, Inc., New Edition, 1974.
- Gorman, P. Thomas. The Teaching of Composition, *Teaching English as a Second or Foreign Language*, Newbury House Publishers, Inc., 1969.
- Oller, W. John Jr. *Language Test at School: A Pragmatic Approach*, Longman Group Limited, 1979.
- Sawyer, O. Jesse and Silver, K. Shirley. Dictation in Language Learning. *Teaching English as a Second Language*, Newbury House Publishers, Inc., 1969.
- Speer, M. Thomas. "Putting Variety into Dictation." *Forum*, Volume XVIII, No. 3, July 1980.
- Taylor, V. Charles. "Dictation as a Test of English Proficiency," *RELC JOURNAL*, Volume II, No. 2, December 1980.

ใช้ “เกมส์” ในการฝึกทักษะการพูด

สุษาดา นิมนานิตย์

เกมส์ฝึกภาษา หรือที่เรียกว่า “Language Games” มีบทบาทสำคัญ ๆ ในการสอนภาษาในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เกมส์ช่วยเปลี่ยนบรรยากาศของการเรียนการสอนแบบเก่า ซึ่งมักจะเป็นแบบผู้เรียนฟังบทเรียนจากครูหรือเทปแล้วพูดตามมาเป็นแบบที่ผู้เรียนจะต้องฝึกพูดโต้ตอบกันในห้องเรียน ประโยชน์ของเกมส์นั้นมีมากมาย เช่น ในการเล่นเกมส์ผู้เล่นจะต้องแลกเปลี่ยนข้อมูล (Information Exchange) และเอาความคิดของผู้อื่น ทำให้เกิดความตื่นตัว สนุกสนาน ผู้เรียนมีความมั่นใจที่จะพูดและเข้าร่วมกิจกรรมในห้องเรียน มีโอกาสพูดในชั้นมากขึ้น ไม่ต้องเสียเวลาให้ครูกำหนดผู้พูดเป็นรายบุคคล และที่สำคัญสำหรับผู้เรียนที่ไม่ได้อยู่ในประเทศที่ใช้ภาษานั้นก็คือ การเล่นเกมส์เป็นการสมมติสถานการณ์ ซึ่งผู้เรียนจะมีโอกาสใช้ภาษาที่ตนเองเรียนสื่อความหมาย ทั้งหมดนี้จะเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนเรียนภาษาได้ดีขึ้น

เกมส์ที่มีผู้คิดขึ้นใช้ในการสอนภาษาอังกฤษ มีมากมายหลายชนิด ตั้งแต่เกมส์ฝึกทักษะคำศัพท์ (เช่น Crosswords, Targets) ที่ทำอ่านได้ตามหน้าหนังสือพิมพ์ เกมส์ฝึกพูดภาษาส่วนน้อย ๆ (เช่น Twenty Questions, Who are you ?) ไปจนถึงเกมส์ที่ผู้เรียนจะต้องโต้ตอบแลกเปลี่ยนข้อมูล และเลือกใช้สำนวนที่เรียนให้เหมาะสม (เช่น Alibi, Gifts for the Family) เกมส์แต่ละชนิดมีจุดมุ่งหมายที่จะฝึกสำนวนภาษาแตกต่างกันไป การใช้เกมส์ให้ได้ผลดีนั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ความสามารถของครูในการเลือกเกมส์ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และสำนวนภาษาที่จะสอน กับการเตรียมการก่อนที่จะใช้เกมส์นั้น ๆ

การเลือกใช้เกมส์

เกมส์แต่ละชนิดย่อมมีความแตกต่างกันตามทักษะภาษาหรือสำนวนภาษาที่ผู้เล่นจะต้องใช้ ในการเลือกใช้เกมส์จึงต้องทำด้วยความระมัดระวัง ก่อนที่จะใช้เกมส์ใดควรพิจารณาว่าเกมส์นั้นจะตรงกับเป้าหมาย คือ ทักษะและสำนวนภาษาที่จะสอนหรือไม่

Cortez¹ ได้รวบรวมข้อพิจารณาในการเลือกใช้เกมส์ ดังนี้

1. ในการเล่นเกมสนั้น ส่วนภาษาที่ผู้เล่นจะต้องใช้ตรงกับ Language Points ที่ครูกำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ หรือไม่
2. เกมสนั้นทำให้ผู้เล่นได้ฝึกส่วนภาษาที่ครูสอน หรือไม่
3. ผู้เล่นทุกคนมีโอกาสพูดได้ต่อกัน หรือไม่
4. เกมสนั้นเหมาะสมกับสถานการณ์ อายุและวุฒิภาวะของผู้เรียน (Context, Age, Maturity of Students) หรือไม่
5. ผู้เล่นจะต้องแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือ คาดคะเนความต้องการของผู้เล่นอื่น ๆ ที่เรียกว่า มี Element of Surprise หรือไม่
6. กติกาการเล่นง่าย ไม่ต้องใช้เวลาอธิบายนาน หรือไม่
7. ครูผู้สอนเองชอบเกมส์นี้หรือไม่ ถ้าไม่ชอบก็ไม่ควรฝืนใจใช้
8. เกมสน่าสนใจ สนุกสนานสำหรับผู้เล่น หรือไม่
9. ครูสามารถจัดที่นั่งในห้องเรียนให้เหมาะกับการเล่นเกมสนี้ได้หรือไม่ ครูสามารถดัดแปลงห้องเรียนให้เหมาะสมที่สุดได้อย่างไรบ้าง (ถ้าเกมส์ที่จะใช้ขาดปัจจัยตามข้อ 1-8 นี้ ครูไม่ควรที่จะนำเกมส์มาใช้เพราะจะไม่ทำให้ผู้เรียนได้ประโยชน์จากการฝึกภาษาจากเกมส์ตามต้องการเลย)

การเตรียมกิจกรรมการสอนที่จะใช้เกมส์

ในการเตรียมการสอนทักษะการพูดมักจะแบ่งกิจกรรมการเรียนการสอนออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. Presentation ได้แก่การให้ Language Input ครูให้แบบ (Model) ของส่วนที่ต้องการสอนโดยใช้บทเรียนที่เป็นเทป หรือครูพูด อาจมีการใช้ Visual Aids เช่น รูปภาพ การ์ตูน ประกอบ ช่วงนี้ผู้เรียนจะฟังและพยายามสัมผัสกับภาษาให้มากที่สุด เพื่อที่จะเข้าใจความหมายและวิธีใช้ส่วนนั้น ๆ

¹ Cortez, Emilio G "Some Pointers on Using games," *Guidelines for Language Games*. Singapore : RELC, June, 1981.

2. **Controlled Practice** เป็นช่วงที่ครูมักจะใช้การ Drill (ฝึกรูปกระสวนประโยค) ครูพูดแล้วให้ผู้เรียนพูดตามเป็นกลุ่ม หรือเป็นรายตัว ช่วงนี้ครูยังควบคุมการฝึกพูดอยู่ เพราะต้องการฝึกให้ผู้เรียนสามารถพูดได้ถูกต้องมากที่สุด ยังไม่ควรใช้เกมส์ในช่วงนี้ เพราะเกมส์จะให้โอกาสผู้เรียนเลือกใช้ภาษาเอง ซึ่งถ้าผู้เรียนยังไม่พร้อม ก็อาจจะพูดผิดซ้ำ ๆ กันต่อไปได้

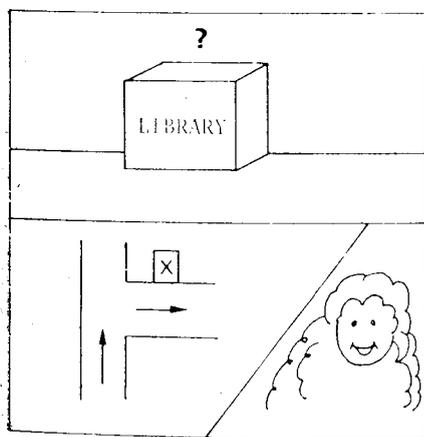
3. **Communicative/Free Practice** เมื่อผู้เรียนได้ฝึกพูดสำนวนภาษาที่สอนไว้แล้ว ครูก็จะให้ทำกิจกรรมที่ผู้เรียนจะได้มีโอกาสเลือกใช้ด้วยคำสื่อความหมายตามความต้องการของตน ในช่วงนี้เป็นช่วงที่กิจกรรม เช่น การสมมติสถานการณ์จริง และเกมส์จะมีบทบาทสำคัญ ๆ จุดประสงค์ของการฝึกใช้กิจกรรมแบบนี้ก็เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์ที่คล้ายกับสถานการณ์จริง

เพื่อให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้เขียนใคร่ขอยกตัวอย่างการเตรียมกิจกรรมการสอนเพื่อฝึกทักษะการพูด ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาในการ *ถามทางและบอกทาง* (Asking for and Giving Directions)

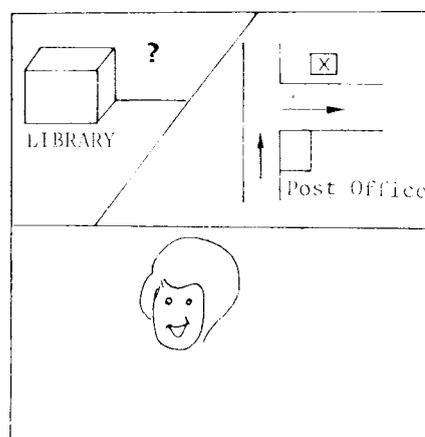
การเตรียมการสอนขั้นแรก : Presentation

ครูอธิบายสถานการณ์ A : ต้องการทราบว่าห้องสมุดอยู่ที่ไหน

B : เป็นผู้บอกทางไปห้องสมุด ครูอาจใช้ภาพการ์ตูน หรือ รูปภาพ จากหนังสือประกอบด้วย ในช่วงนี้ผู้เรียนก็จะฟัง และจับใจความ

A

B

A

Excuse me. Can you tell me
the way to the Bookstore, please ?

Straight on until.....
the Post Office on the right....
Turn right..... Get it !
Thank you very much.

B

The Bookstore ?
Oh, it's easy to find.
Just walk straight on until
you see the Post Office on
the right. Turn right and
the Bookstore is on your left.

You're welcome !

ขั้นที่ ๕ : Controlled Practise

ครูจะเปิดเทปให้ผู้เรียนฟังอีกครั้ง โดยจะหยุดเทปหลังประโยคที่ต้องการให้ผู้เรียนฝึก
ให้ผู้เรียนพูดตามโดยจะให้ Cue words เพิ่มเติม เช่น

A : Excuse me. Can you tell me the way to | the Bookstore ?
| the library ?
| the Faculty of Science ?

B : Well... It's not hard to find. Just walk/drive on until you find the
Post Office on your right. Turn right and the Bookstore is on your
left.

Cue Words :

Just | walk on.....on your left.
| drive

Turn left/right and the .....is on your left/right.

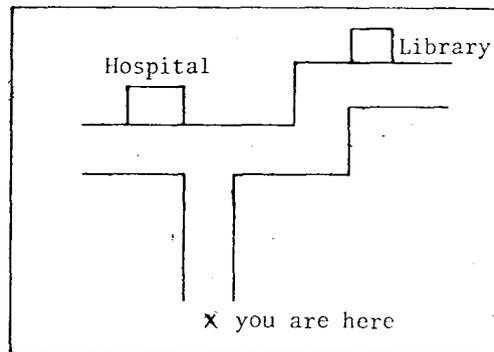
ในการฝึกกรุปกระสวนประโยค ครูให้ผู้เรียนฝึกพร้อมกันก่อนแล้วจึงฝึกทีละคนแล้วเป็นกลุ่มย่อยหรือเป็นคู่โดยใช้แผนที่หลาย ๆ แบบ

A : (Ask for directions)

B : (Give directions)

Excuse me.

Can you tell me the way to the library ?

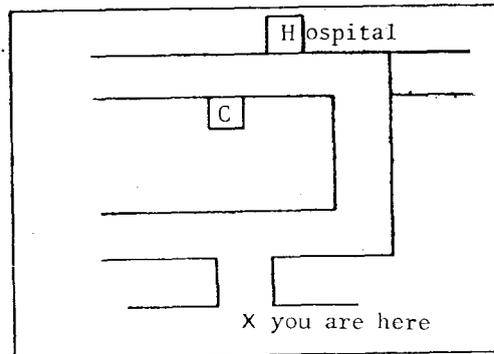

A : (Ask for directions)

B : (Give Directions)

Excuse me.

Can you tell me the way to the Cinema ?

ขั้น ๓ : Communicative/Free Practice

เมื่อครูเห็นว่าผู้เรียนได้ฝึกกรุปประโยค ได้พอที่จะสื่อความหมายได้แล้วก็จะให้ผู้เรียนได้เล่นเกมสื่เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้สำนวนภาษาที่ตนเรียนในสถานการณ์สมมติ . เกมสื่สำหรับฝึกถามทางและบอกทิศทางเป็นเกมสื่ประเภท Map Games ซึ่งครูสามารถเลือกใช้แผนที่ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนมากจนกระทั่งใช้แผนที่ของจริงของเมืองใหญ่ การสมมติสถานการณ์ก็ดัดแปลงให้เข้ากับกลุ่มของผู้เรียนได้ จะขอยกตัวอย่าง Map Games ที่ใช้ได้ผลดีในชั้นเรียนมาแล้วสัก 2 เกมสื่ คือ

Map Game 1 ผู้เรียนแบ่งเป็นกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มจะต้องแบ่งเป็นกลุ่มย่อย (กลุ่มย่อย A-B) เพื่อเล่นแข่งขัน ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มย่อย A และ B จะมีแผนที่เมืองๆ หนึ่ง (ดูเอกสารประกอบ 1) กลุ่มที่เริ่มต้นก่อนสมมติว่าเป็นกลุ่ม A จะต้องตกลงกันเองว่าได้ซ่อนมหาสมบัติ (เช่น แก้ว แหวน เงิน ทอง ฯลฯ) ไว้ที่ไหนในแผนที่นั้น และต้องเตรียมบอกทางไปหาสมบัติล้ำค่านั้น กลุ่ม A จะส่งผู้แทนมาบอกทางไปสู่สมบัติแก่กลุ่ม B แต่จะไม่บอกสถานที่ซ่อนสมบัติ สมาชิกกลุ่ม B จะสมมติว่าได้เดินทางตามเส้นทางที่ A บอก และจะต้องทายให้ได้ว่าที่หมายปลายทางซึ่งเป็นที่ซ่อนสมบัตินั้นคือที่ไหนในแผนที่นั้นๆ ถ้ากลุ่ม B เดาไม่ได้ก็จะถูกปรับเป็นแพ้ ทั้งกลุ่ม A และ B จะผลัดกันบอกเส้นทางการเดินทาง และสมมติว่าได้เดินทางตามเส้นทางที่อีกฝ่ายบอก และจะต้องทายให้ได้ว่าจุดหมายคือที่ซ่อนมหาสมบัตินั้นคือที่ใด

Map Game 2 ผู้เรียนจะจับกลุ่มกันเล่นตาม Map Game 1 หรือจะจับคู่กันเล่นก็ได้ ผู้เรียนกลุ่ม A-C ผู้เรียน A-B สมมติว่าทั้ง 2 จะต้องช่วยเซลยศึกจากที่คุมขังของศัตรู ทั้ง 2 ฝ่ายจะได้รับแจกเอกสาร 2 แผ่น แผ่นแรกเป็นแผนที่ พวกเขาจะได้ Sheet A พวกเขาจะได้ Sheet B (ดูเอกสารประกอบ 2 Sheet A p. 1, Sheet B p. 1) แผนที่ทั้ง 2 แผ่นเหมือนกัน เอกสารอีกแผ่นเป็นข้อมูลประกอบแผนที่นั้น (ดูเอกสารประกอบ 2 Sheet A p. 2, Sheet B p. 2 : Rescue Information Sheet A-B) ข้อมูลในเอกสารทั้ง 2 ชุด ไม่เหมือนกัน เช่น ข้อมูลใน Sheet A จะระบุว่าในพื้นที่ B-6 : There are guns in the farm building, controlling movement on the road ข้อมูลใน Sheet B ระบุเพียงแต่ว่า พื้นที่ B-6 "As Map" ผู้เรียนทั้ง A-B จะต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ได้จากเอกสารทั้ง 2 แผ่น แล้วช่วยกันวางแผนการเดินทางจากจุดเริ่มต้นในพื้นที่ด้านใต้ของแผนที่ซึ่งเป็นชายทะเลเพื่อช่วยเซลยศึกออกมาจากที่คุมขังให้ได้ ผู้เรียนคู่ใดสามารถเตรียมการได้เร็วที่สุด และหาเส้นทางที่ปลอดภัยที่สุดได้ก่อน ก็จะต้องอธิบายเส้นทางการเดินทางไปช่วยเซลยศึกของตนให้แก่เพื่อนร่วมชั้น Map games ทั้ง 2 เกมนี้ครูสามารถใช้แผนที่ๆ ละเยียด หรือยากมากขึ้นเรื่อยๆ ก็ได้ และครูจะกำหนดสถานการณ์ซึ่งอาจจะเป็นการหาสมบัติ การค้นหาเซลยศึก การหาช่องโหว่ การช่วยนักโทษการเมือง การหาแร่มีค่า ฯลฯ ทั้งนี้การกำหนดสถานการณ์ควรคำนึงถึงความสนใจ และระดับความสามารถ ของการใช้ภาษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประโยชน์ของเกมส์

ตามที่ได้อธิบายมาแล้วในตอนต้นว่า จุดมุ่งหมายหลักของการใช้เกมส์ก็เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการใช้ภาษาที่ตนเองเรียนให้มีความชำนาญมากขึ้น โดยได้ฝึกในสภาวะการจริงที่คล้ายจริง เป็นการเพิ่มเติมประสบการณ์และเป็นการทบทวนการฝึกสำนวนภาษาที่เรียนไปพร้อมๆ กัน นอกจากนี้การใช้เกมส์เพื่อประโยชน์ดังกล่าวแล้ว ครูยังสามารถใช้เกมส์ในทำนองอื่น ๆ อีก เช่น

ด้านการวัดผลการสอน ครูสามารถวัดผลการสอนของตนเองได้จากการเล่นเกมส์ของผู้เรียน กล่าวคือ ถ้าผู้เรียนไม่สามารถใช้ภาษาที่ครูสอนในการเล่นเกมส์ได้ แสดงว่า ผู้เรียนยังไม่เข้าใจ หรือ ไม่ได้ฝึกการพูดจนครบประโยค ตามขั้นตอนที่ 1-2 มากพอ ครูจะต้องยืดเวลาการฝึกขั้น 1-2 ให้มากกว่าเดิม

ด้านการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน ครูสามารถรู้ข้อบกพร่องของผู้เรียนในการใช้ภาษาได้จากการสังเกตการเล่นเกมส์ของผู้เรียน โดยครูจะบันทึกข้อบกพร่องหรือสำนวนที่ผู้เรียนใช้ไม่ถูกต้อง และรวบรวมไว้เพื่อที่จะหยิบยกขึ้นมาอธิบายหรือแก้ไขเป็นรายบุคคล หรือแก้ไขทั้งกลุ่ม

ด้านการวัดผลการเรียน ครูสามารถใช้เกมส์เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนของผู้เรียนได้ โดยกำหนดเกมส์ที่ผู้เรียนจะต้องใช้ภาษาที่ครูสอนในการร่วมกิจกรรมให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรมเกมส์นั้นๆ แล้วครูจะคอยตรวจสอบว่า ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาที่สอน ได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์มากน้อยเพียงไร

ปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้เกมส์ในห้องเรียน

ครูหลายคนได้พยายามทดลองใช้เกมส์ที่มีผู้คิดขึ้นมามากมาย แต่ก็ยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนพูดได้ตามที่ใจครูปรารถนา สาเหตุที่ทำให้การใช้เกมส์ไม่ประสบผลสำเร็จนั้นมีหลายประการ บางประการก็แก้ไขได้ง่าย บางอย่างก็แก้ยาก หรือแก้ไขไม่ได้เลยก็มี จะขอยกเฉพาะปัญหาที่พอจะแก้ไขได้ ดังนี้

การอธิบายกติกาของเกมส์

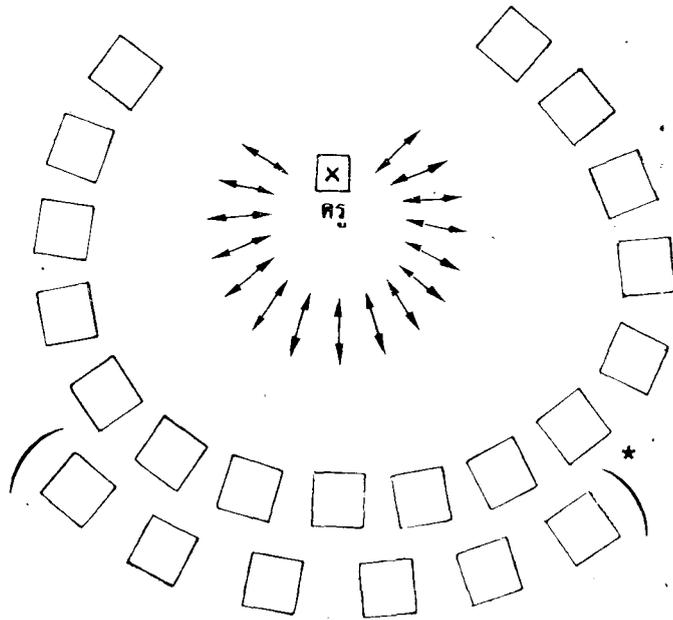
สาเหตุหนึ่งที่ครูใช้เกมส์ไม่ได้ผลดีหรือไม่สามารถทำให้ผู้เรียนพูดตามที่ครูต้องการสาเหตุหนึ่งคือ การให้คำสั่ง (Instructions) ของครูไม่ชัดเจน ก่อนเริ่มเกมส์ผู้สอนควรอธิบายสถานการณ์ของผู้เล่น ผู้เล่นแต่ละทีมจะต้องทำตัวอย่างไร จะต้องมีการทำอะไรบ้าง จุดมุ่งหมายของเกมส์ที่ผู้เล่นจะต้องพยายามทำให้สำเร็จคืออะไร เมื่อไรจะจบเกมส์ จะเห็นได้ว่าการให้ Instructions ภาษาอังกฤษนั้นค่อนข้างจะยืดเยื้อและเข้าใจยากถ้าครูจัดลำดับ Instructions ไม่ดีพอ

ช่วงนี้ครูอาจจะใช้ภาษาไทยได้ หรือหากเกรงว่าจะเสียการควบคุม เพราะถ้าครูเปลี่ยนไปใช้ภาษา
 เสียเองผู้เรียนก็จะพูดภาษาไทยด้วย ครูอาจจะให้ผู้เรียนคนใดคนหนึ่งอ่าน Instructions ที่เตรียม
 ไว้ล่วงหน้าเป็นภาษาไทยครูอาจจะต้องเขียน Cue Words บนกระดานว่า Do _____
 When _____ Where _____ หรืออาจจะต้องเลือกผู้เรียนที่มีความคล่องตัวในการใช้ภาษา
 พอความสามัคคีในการเล่นเกมส์ให้ผู้เรียนทั้งชั้นดูก่อนเริ่มเกมส์

ห้องเรียนกับผู้เรียนจำนวนมาก

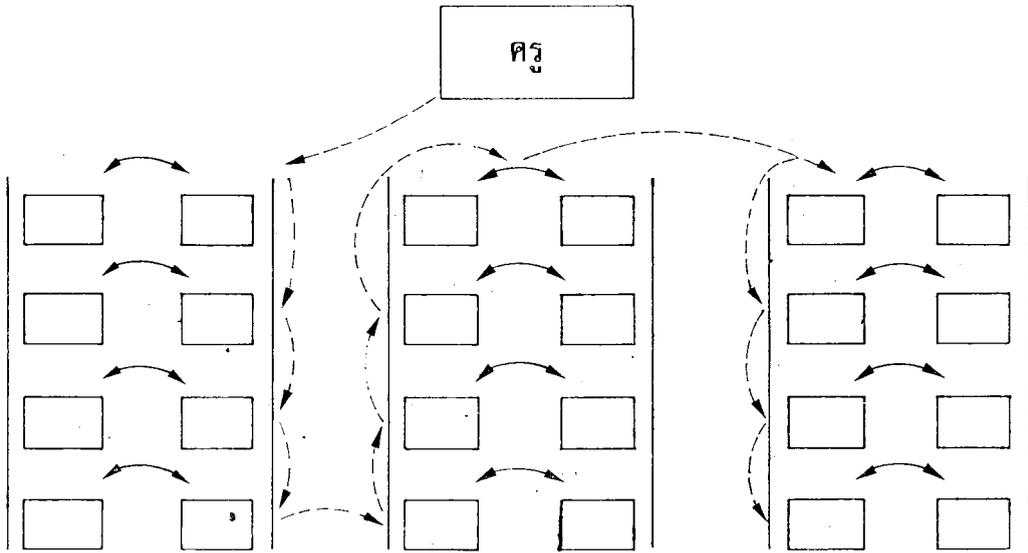
ห้องเรียนที่คับแคบและมีโต๊ะที่นั่งเรียนเป็นแถวยาวเป็นอุปสรรคสำคัญในการสอนการ
 ฝึกพูดและการใช้เกมส์ในห้องเรียน ห้องเรียนที่คับแคบไม่เอื้อต่อการเคลื่อนไหวของผู้เรียนใน
 ระหว่างที่ร่วมกิจกรรมประเภทเกมส์ โต๊ะเรียนเป็นแถวยาวให้บรรยากาศของห้องประชุมปาฐกถา
 ซึ่งไม่เอื้อต่อการสร้างบรรยากาศแบบกันเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนกล้าพูด กล้าแสดงออกในชั้น
 เรียน ครูควรเตรียมแผนการล่วงหน้าว่ากิจกรรมที่ใช้จะเหมาะสมต่อการจัดชั้นเรียนอย่างไร
 ครูอาจจะต้องขอร้องให้ผู้เรียนช่วยจัดโต๊ะใหม่ การจัดโต๊ะเป็นรูปวงกลมหรือครึ่งวงกลมจะช่วยให้
 ทุกคนมีโอกาสร่วมกิจกรรมเท่าๆ กัน (แบบ 1) การจัดโต๊ะเป็นคู่ให้แต่ละคู้นั่งหันหน้าเข้าหากัน
 เหมาะสำหรับการฝึกเป็นคู่ (Pair Work) (แบบ 2) สำหรับการแบ่งกลุ่มย่อยอาจจะต้องจัดโต๊ะวาง
 ติดกันเป็นกลุ่ม (แบบ 3) เป็นต้น

แบบ 1

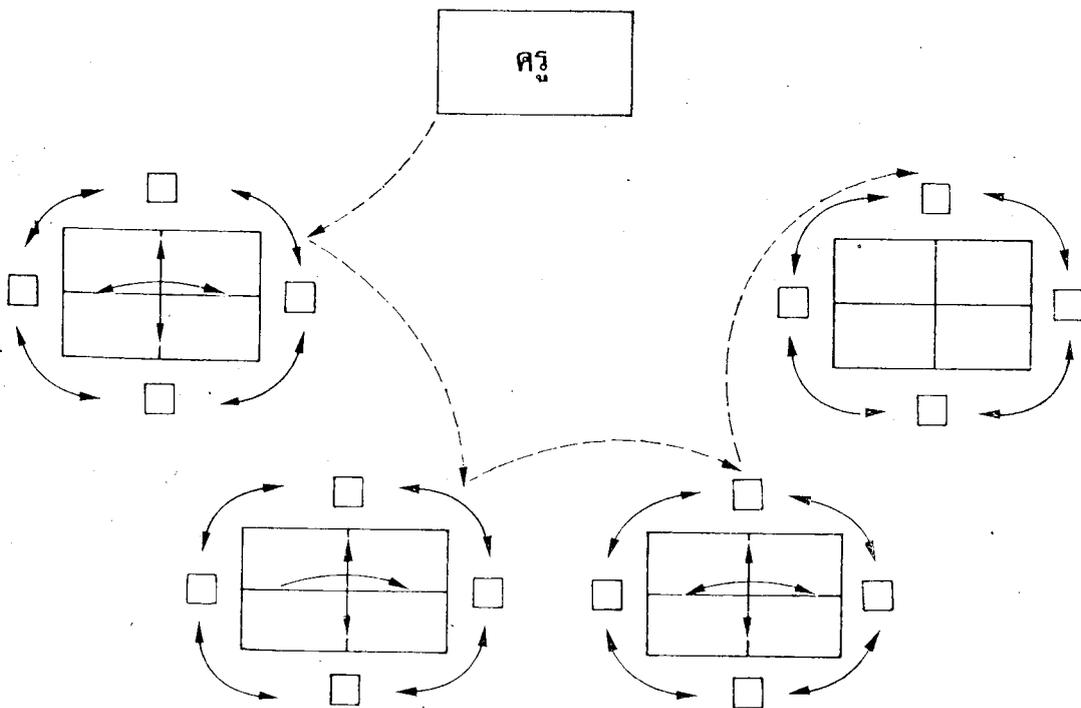

หมายเหตุ แถว 2 ถ้ามีผู้เรียนมากอาจจัดให้ผู้นั่งแถวหลังนั่งสลับหว่างกับแนวหน้าก็ได้

แบบ 2

แบบ 3

การเตรียมตัวของครู

การใช้เกมส์ก็เหมือนกับการใช้เทคนิคการสอนอื่น ๆ ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้เทคนิคนั้น ๆ ใช้ได้ผลหรือไม่ นั่นก็คือ ตัวครูผู้สอน นอกจากเตรียมแผนการสอนตามขั้นตอนเป็นอย่างดีแล้ว เมื่อจะใช้เกมส์ครูจะต้องรู้จักกาการเล่น รู้เทคนิคการจัดกลุ่ม โดยจัดให้มีผู้เรียนหลายระดับความสามารถในกลุ่มเดียวกันเพื่อที่จะได้ช่วยกันและกัน* มีศิลปะในการคุมเกมส์ โดยแบ่งงานรับผิดชอบให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มให้มีประธานคอยควบคุมการร่วมกิจกรรมของคนในกลุ่ม เพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสพูด ครูอาจแจกแบบสอบถามประเมินผล (Feedback Sheets) ให้สมาชิกกลุ่มเสนอความเห็น ว่า สมาชิกคนใดแสดงออกมาก คนใดแสดงออกน้อย ครูควรจะสะสมเกมส์ประเภทเดียวกันไว้หลายแบบ เมื่อเห็นว่าผู้เรียนเริ่มเบื่อหน่ายเกมส์ใด ก็อาจจะเลือกใช้เกมส์อื่นได้ ในระหว่างที่ผู้เรียนร่วมกิจกรรมในกลุ่มของตน ครูจะเป็นผู้คอยช่วยเหลือ ให้ศัพท์หรือแก้ปัญหาในแต่ละกลุ่ม ในกรณีที่ผู้เรียนพูดผิดการแก้ไขผิดพลาดในทันทีอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความอับอาย ครูอาจบันทึกข้อผิดพลาดของผู้เรียนเพื่อที่จะนำมาอธิบายและให้ผู้เรียนฝึกเพิ่มเติมในภายหลัง จะเห็นได้ว่าบทบาทของครูเมื่อผู้เรียนกำลังร่วมกิจกรรมอยู่นั้น ต้องอาศัยความคล่องตัวและความกระฉับกระเฉงว่องไว ที่สำคัญครูต้องแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมนั้น ๆ น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนต้องการพูดต้องการแสดงออกด้วย

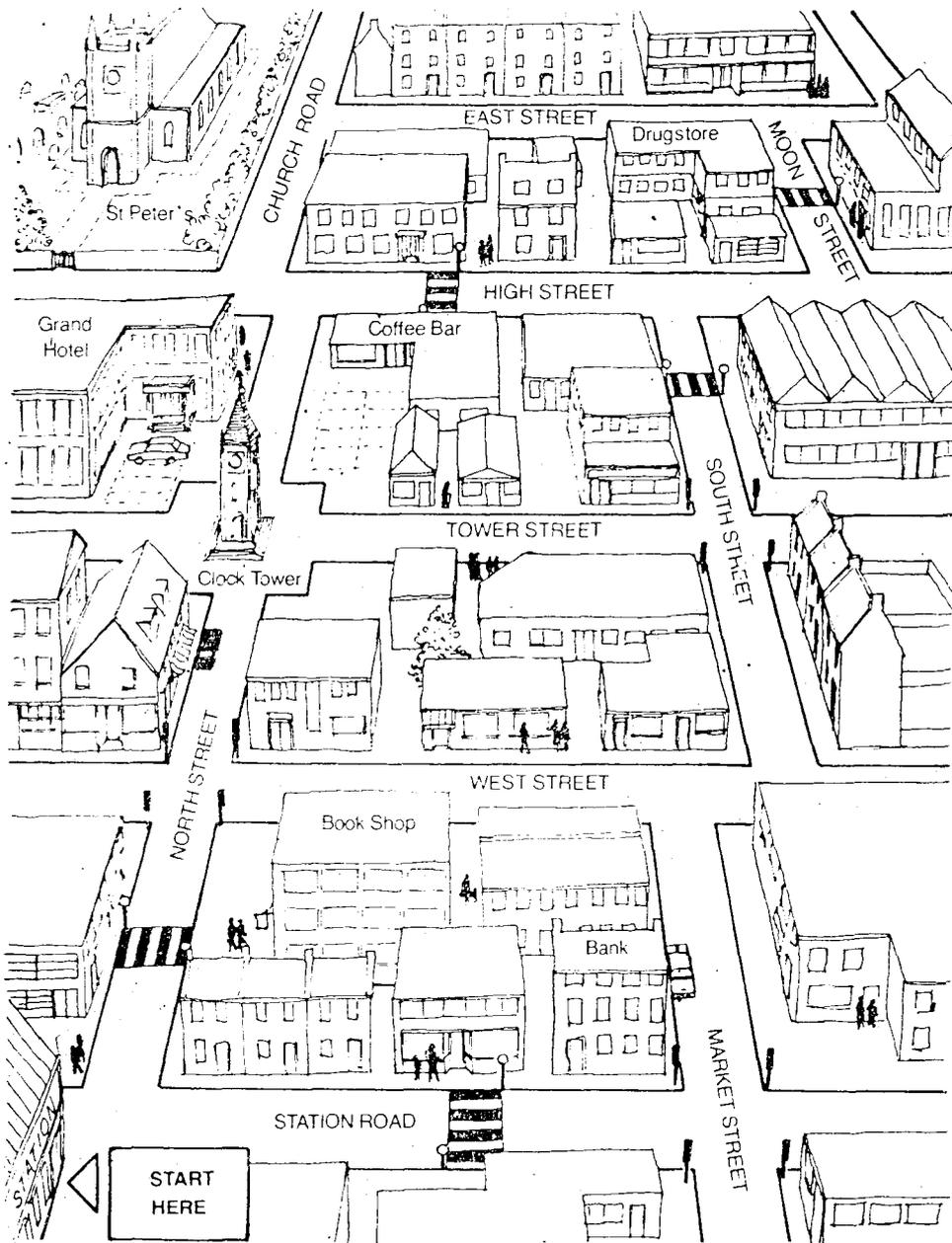
ผู้สอนหลายคนเชื่อว่าลักษณะนิสัยของผู้เรียนกับผู้สอนก็เป็นสาเหตุสำคัญที่อาจทำให้การใช้เกมส์ไม่ได้ผลเท่าที่ควร กล่าวคือผู้เรียนไม่มีลักษณะนิสัยที่ชอบการแสดงออก หรือไม่กลมเกลียวกันพอที่จะร่วมกิจกรรม หรือผู้สอนไม่มีความคล่องตัวพอในการใช้เกมส์หรือไม่สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้เรียนให้เข้าร่วมกิจกรรม สำหรับปัจจัยผู้สอนนั้นแก้ไขปรับปรุงได้ด้วยการฝึกอบรมและการเพิ่มประสบการณ์ด้วยตนเอง ส่วนปัจจัยผู้เรียนเป็นสิ่งที่แก้ยากแต่ก็ไม่เหลือบ่ากว่าแรง ถ้าผู้สอนได้มีการเตรียมการที่ดี ถ้าผู้สอนได้เตรียมการด้วยความระมัดระวังตั้งแต่การวางแผนการสอน การเลือกเกมส์ การเตรียมการในการใช้เกมส์ การคุมเกมส์ ฯลฯ แล้ว ก็เชื่อได้ว่าผู้สอนทุกคนจะสามารถใช้เกมส์ในการสอนภาษาให้ได้ดีผลดีไม่น้อยไปกว่าเทคนิคการสอนภาษาที่อื่น ๆ เลย

* ผู้สอนหลายคนไม่เห็นด้วยกับการแบ่งกลุ่มตามนี้และให้ความเห็นว่า ถ้าจัดผู้เรียนที่มีความสามารถหลายระดับอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ผู้ที่เก่งจะแสดงออกมากและข่มขู่ผู้ที่อ่อนกว่า ทำให้ผู้อ่อนไม่มีโอกาสพูด ผู้สอนหลายคนจึงเห็นว่า ควรจัดกลุ่มตามระดับความสามารถ พวกเก่งอยู่ด้วยกัน พวกอ่อนอยู่ด้วยกัน โดยผู้สอนจะปล่อยให้กลุ่มที่เก่งดำเนินกิจกรรมเอง และจะคอยให้ความช่วยเหลือกลุ่มที่อ่อน

หนังสืออ้างอิง

- Byre, Donne. *Teaching Oral English*, Longman Handbook for Language Teachers. London : Longman, 1976.
- Lee, W.R. *Language Teaching Games and Contests*. Oxford : Oxford University Press, 1980.
- Revell, Jane. *Teaching Techniques for Communicative English*. London : Macmillan Press, 1979.
- Rixon Shelagh. *How to USE Games in Language Teaching*. London : Macmillan Press, 1981.
- Wright Andrew and Others. *Games for Language Learning*. Cambridge : Cambridge University Press, 1979
- E L T Documents : Game, Simulations and Role-Playing*: London : The British Council, 1977.
- Guidelines for Language Games : A Magazine for language Teachers*. Singapore : R E L C, June 1981.
- E L T Materials : Design and Use*. Ed. by Donn Byre. London : The British Council, 1978.

เอกสารประกอบ 1

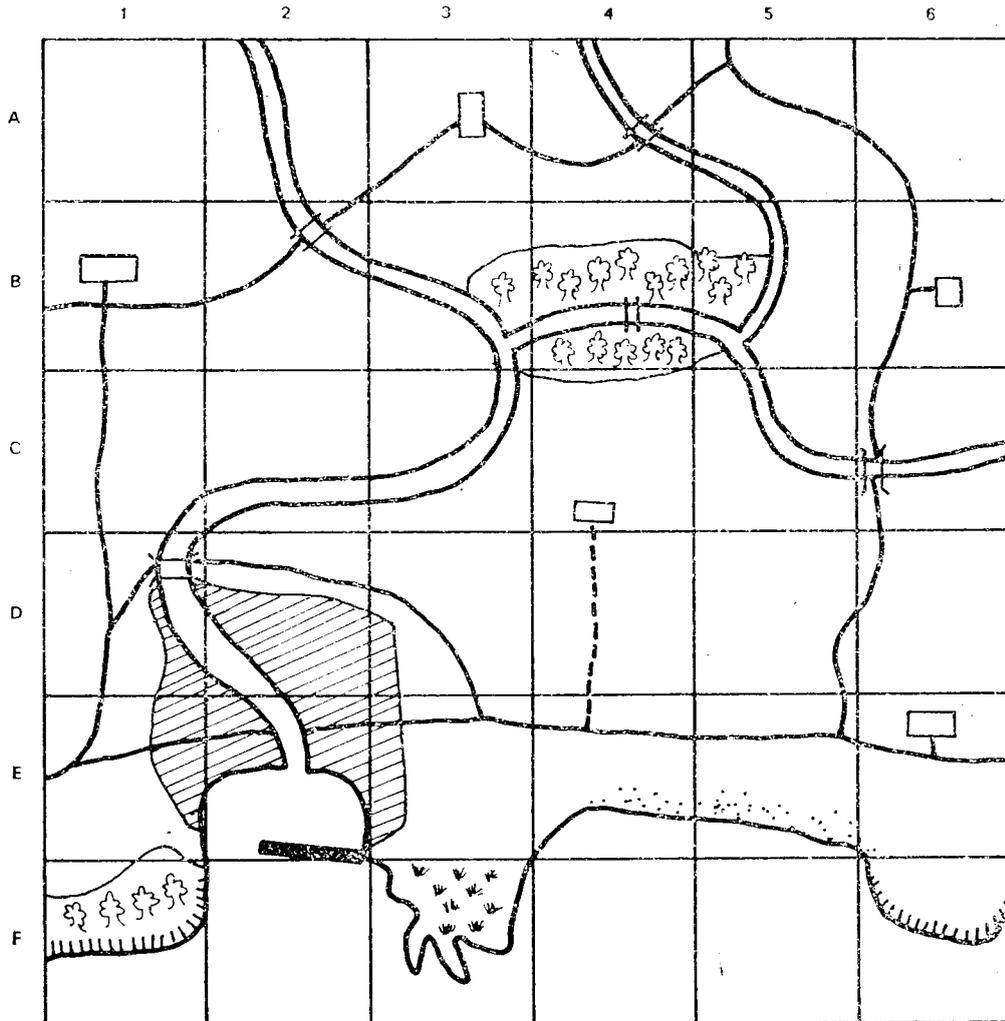
จาก Peter Watoy-Jones.

Penguin Functional English : Pair Work Activities for Effective Communication

Student A. English : Penguin Books, 1981

เอกสารประกอบ 2

Sheet A

KEY

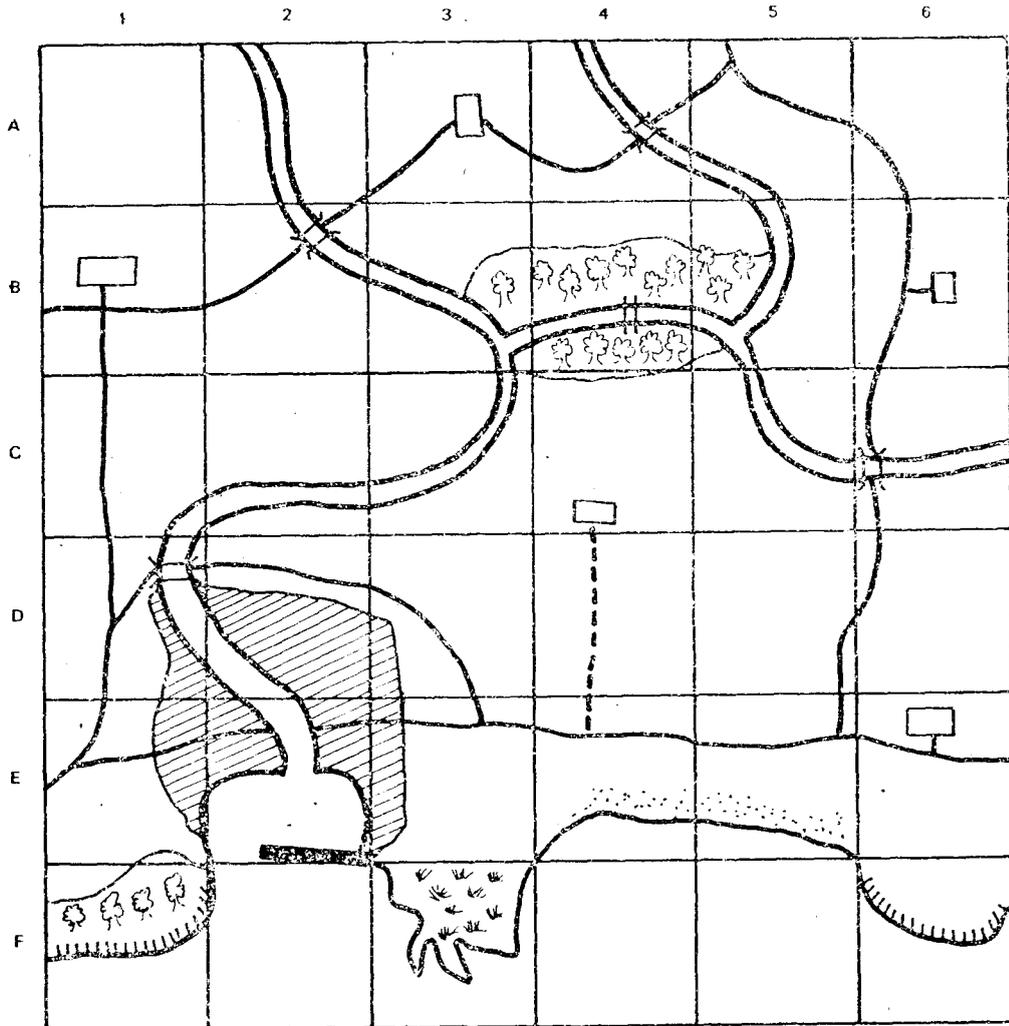
- Buildings
- Built-up area
- Woods
- Cliff
- Marsh
- Sand beach and dunes
- Ford
- Bridge
- Tunnel

จาก E L T Materials : Design and Use.
 Ed. by Donn Byre. London :
 The British Council, 1978.

"RESCUE" INFORMATION SHEET A**Information transmitted from Resistance HQ in town**

- A1 -
- A2 There is a minefield to the East of the ford
- A3 The prisoner is held there
- A4 Tank was burnt out by resistance attack two weeks previously. New cattle shed abandoned
- A5 -
- A6 -
- B1 Farmhouse abandoned
- B2 -
- B3) There is an electrified steel fence inside the edge of the woods.
- B4) Dog patrols to the north extending west of the ford
- B5) Recent noises in wood turn out to have been trees falling in recent storm. Two of these have fallen across the river
- B6 There are guns in the farm building, controlling movement on the road
- C1 -
- C2 -
- C3 -
- C4 Much enemy activity at house ; purpose unknown
- C5 -
- C6 -
- D1 Bridge permanently guarded
- D2) Soldiers guarding town. More troops have recently arrived
- D3) -
- D4 Frequent traffic up the track to the house at C4
- D5 -
- D6 -
- E1 -
- E2 The warship is ready for action but awaiting fuel. The guns on the harbour wall control the west shore of the marsh
- E3 -
- E4 -
- E5 The beach has mines buried near to the cliffs
- E6 House north of road is occupied by a resistance sympathiser
- F1 Machine gun concealed in woods
- F2 -
- F3 -
- F4 -
- F5 -
- F6 -

เอกสารประกอบ 2
Sheet B

KEY

- Buildings
- Built-up area
- Woods
- Cliff
- Marsh
- Sand beach and dunes
- Ford
- Bridge
- Tunnel

“RESCUE” INFORMATION SHEET B**Aerial reconnaissance HQ, : Information available****Information**

- A1 As map
- A2 As map
- A3 As map
- A4 New concrete building and tank
- A5 As map
- A6 As map
- B1 As map
- B2 Tents
- B3 As map
- B4 As map
- B5 Unidentified structure spanning the river just north of the ford
- B6 As map
- C1 As map
- C2 As map
- C3 As map
- C4 As map
- C5 As map
- C6 The bridge has been broken by the previous day's air-raid
- D1 As map
- D2 As map
- D3 The town has been extended since this map was drawn, and now covers the whole of this square
- D4 As map
- D5 Tents and military vehicles have been seen in this area
- D6 As map
- E1 As map
- E2 Warship in harbour
- E3 As map but the built-up area now extends south of road for a little way
- E4 Sunken ship blocks the approach to that part of beach
- E5 As map
- E6 As map
- F1 As map
- F2 As map
- F3 As map
- F4 As map
- F5 As map
- F6 As map-cliffs are too steep to climb

การนำภาพจากนิตยสารมาใช้ประกอบ ในการเรียนการสอน

วุฒิชัย โจทย์กิ่ง

ภาพ¹ เป็นสื่อประกอบการสอนที่ครูทุกระดับนิยมใช้ ครูใช้ภาพประกอบการสอนมากกว่าสื่ออื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสอนทักษะของภาษาต่างประเทศ ภาพเป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น นำไปใช้สอนได้ทุกสถานการณ์ ช่วยให้ครูอธิบายน้อยลง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ดีกว่าการอธิบายเพียงอย่างเดียว ภาพมี 2 ประเภท คือ ภาพที่ต้องใช้เครื่องฉาย และภาพที่ไม่ใช้เครื่องฉาย ภาพที่ต้องใช้เครื่องฉาย เช่น ภาพสไลด์ फिल्मสตริป แผ่นโปร่งใส และภาพที่ใช้กับเครื่องทึบแสง เป็นต้น ส่วนภาพที่ไม่ใช้เครื่องฉายได้แก่ ภาพถ่ายจากหนังสือวารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ปฏิทิน โฆษณา เป็นต้น บทความนี้จะเน้นหนักเฉพาะภาพที่ได้จากนิตยสารซึ่งนำเอาไปใช้ในการเรียนการสอนและจะกล่าวรวมไปถึงกระบวนการในการทำการคัดเลือก การเก็บรักษา และการจัดภาพเข้าหมวดหมู่ด้วย

สาเหตุที่เลือกสะสมภาพที่ได้มาจากนิตยสารก็ด้วยเหตุผลง่าย ๆ 3 ประการดังนี้ คือ

1. หาได้ง่ายกว่า
2. มีภาพมากชนิดกว่า
3. มีภาพที่นำไปใช้ได้มากสถานการณ์กว่า

ภาพที่หามาได้นั้นไม่จำเป็นต้องได้มาจากนิตยสารฉบับล่าสุด แต่อาจจะได้มาจากแผงขายหนังสือเก่า ๆ ยานแผงขายหนังสือใต้ต้นไม้ที่สนามหลวง หรืออาจได้มาจากที่อื่นอีกมากมาย เช่น ห้องสมุด สถานทูตต่าง ๆ หรือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น เนื่องจาก

¹ นิพนธ์ สุภรัตน์ โสตนัถศึกษา *AV Education* (โรงเรียนสตรีเนติศึกษา แผนกการพิมพ์ 2525) หน้า 40

นิตยสารมีมากมายหลายชนิดด้วยกัน จึงเปิดโอกาสให้เลือกภาพมากขึ้น นิตยสารสำหรับผู้หญิง จะมีภาพในหัวข้อต่าง ๆ กัน เช่น อาหาร การทำครัว แฟชั่น การตกแต่งบ้าน เสื้อผ้า เพอร์เนเจอร์ประดับบ้าน หรือของใช้ต่าง ๆ ภายในบ้าน เป็นต้น ภาพเหล่านี้เป็นภาพถ่ายมีสีสันงดงาม บางภาพได้มาจากบทความในนิตยสาร บางภาพเป็นภาพที่ใช้โฆษณาก็มี ซึ่งล้วนแต่มีความคมชัด ดึงดูดความสนใจอย่างยิ่ง ภาพเหล่านี้ยากที่จะเขียนด้วยชอล์คบนกระดานดำ โดยให้ความชัดเจนและน่าสนใจเช่นนั้นได้ นี่จึงเป็นเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ภาพจากนิตยสารได้รับเลือกให้นำมาใช้เป็นสื่อประกอบการสอน นอกจากนั้นในการสอนโครงสร้างประโยคกิตี การสอนศัพท์ใหม่กิตี การฝึกแบบปากเปล่ากิตี ภาพเหล่านี้จะเข้ามามีบทบาทแทนการเขียนภาพบนกระดานได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่า ทำให้บทเรียนน่าสนใจขึ้นดำเนินไปได้รวดเร็วขึ้น และเมื่อต้องการจะฝึกนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย หรือเป็นคู่ ๆ ภาพเหล่านี้ก็นำมาใช้ได้อีกด้วย อาจจะกล่าววนัยหนึ่งได้ว่าภาพเข้ามาประกอบในการสอนนับตั้งแต่การนำเข้าสู่บทเรียนไปจนจบกระบวนการสอนบทเรียนนั้น ๆ ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

1. ประโยชน์ของการเก็บสะสมภาพจากนิตยสาร

หลังจากผ่านกระบวนการการคัดเลือก การเตรียมการ การแยกหมวดหมู่และการเก็บเข้าแฟ้มตามประเภทแล้ว ภาพที่สะสมนี้ ก็จะอำนวยความสะดวกประโยชน์ต่อครูผู้สอนให้สามารถเลือกใช้ได้อย่างสอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการสอน ทำให้ครูหมดปัญหา ประหยัดเวลา ไม่ต้องเสียเวลาไปวาดภาพหรือไปหาภาพจากที่อื่นให้ยุ่งยากวุ่นวาย บางครั้ง ครูที่ประสบปัญหาไม่ทราบจะดำเนินการสอนบทเรียนอย่างไรดี ก็จะแก้ปัญหานั้นได้เมื่อได้ดูภาพต่าง ๆ ที่สะสมไว้ สามารถคิดขั้นตอนการสอนบทเรียนนั้น ๆ ได้ทะลุปรุโปร่งขึ้น ในภาพเดียวกันนี้เพียงภาพเดียว ครูสามารถนำไปประกอบได้กับบทเรียนต่าง ๆ มากมายทั้งยังใช้ประกอบการสอนนักเรียนในระดับต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ชั้นเริ่มเรียนไปจนถึงขั้นสูงสุดได้อีกด้วย

2. ขั้นตอนและวิธีการในการเก็บสะสมภาพ

ขั้นตอนและวิธีการคัดเลือก การเตรียมภาพ การจำแนกประเภทและการจัดเก็บภาพเข้าเป็นหมวดหมู่^๕นั้นสามารถที่จะนำเอามากกล่าวในรายละเอียดตามลำดับก่อนหลังได้ดังต่อไปนี้คือ

2.1 ขบวนการเลือกภาพ

หลักสำคัญในการเลือกภาพ ขึ้นอยู่ที่ว่า ภาพนั้นมีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก มีความชัดเจนและเด่นชัดหรือไม่ ภาพนั้นคลุมเครือหรือไม่ มีไตซ์ขึ้นอยู่ที่จะมองดูในวัตถุประสงค์แคบๆ โดยมุ่งแต่ดูว่าภาพนั้นจะประกอบกับบทเรียนในแต่ละครั้งๆ ได้หรือไม่ เพราะถ้าเป็นเช่นนั้น ภาพหลายภาพอาจดูกลมวงข้ามไป หรือทิ้งไปโดยเปล่าประโยชน์

2.1.1 ภาพใหญ่

ภาพใหญ่มีไว้สำหรับแสดงให้ดูทั้งชั้น ฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องให้แน่ใจว่า ภาพมีขนาดใหญ่พอที่นักเรียนทั้งชั้นมองเห็นได้ชัดเจน โดยทั่วไปนั้น ภาพจากนิตยสารจะเหมาะสำหรับใช้แสดงให้ชั้นเรียนที่มีนักเรียน 15-20 คน ถ้าชั้นเรียนใหญ่กว่านี้ ควรแสดงภาพให้ดูเป็นกลุ่มๆ ฉะนั้นก่อนเลือกภาพควรคำนึงถึงขนาดของชั้นเรียนด้วยเป็นสำคัญ

ในการแสดงภาพให้เด็กทั้งชั้นดูนั้น ไม่ควรใช้เวลานานเกินไป ควรใช้เวลาอันสั้น เพื่อให้บทเรียนดำเนินต่อเนื่องไป และภาพที่นำมาใช้นั้นต้องมีความชัดเจนทั้งในเนื้อหา การถ่ายและต้องไม่คลุมเครือ เพราะมีฉะนั้นนักเรียนจะสับสนแปลความหมายของภาพแตกต่างไปจากที่ครูได้ตั้งจุดมุ่งหมายเอาไว้

2.1.2 ภาพเล็ก

ภาพที่ใช้ในกลุ่มย่อยและเป็นคู่ๆ นั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นภาพใหญ่ ขนาดของภาพไม่เป็นปัญหาอีกต่อไป แต่กลับจะเป็นความสำคัญที่ความชัดเจนของเนื้อหาที่ต้องการสอนดีกว่า ชัดเจนหรือไม่เพียงไร ต้องไม่คลุมเครือหรือทำให้เด็กไขว่ไปจากจุดมุ่งหมายที่ครูได้วางเอาไว้

เนื่องจากเป็นความจำเป็นที่จะต้องมีการให้เพียงพอสําหรับกลุ่มย่อยหลาย ๆ กลุ่มๆ หลายๆ คู่ การถ่ายอัดสำเนาภาพจึงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งอันจะนำไปสู่การบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการนำภาพไปใช้กับกลุ่มย่อยต่อไป

2.1.3 ภาพสำหรับเล่นเกมส์และฝึกทักษะต่าง ๆ

ภาพบางภาพไม่จำเป็นว่าจะเล็กหรือใหญ่ เมื่อนำมาติดผนังกับกระดานแข็งก็นำมาใช้ในการฝึกทักษะที่ต่าง ๆ ทั้งกับกลุ่มย่อยและเป็นคู่ๆ หรือแม้แต่เป็นรายบุคคลก็ตามล้วนแต่ใช้ได้เสมอ

เช่น อาจนำภาพมาประกอบในการสอนทักษะการใช้ภาษา Like and Dislike มีภาพหลายชุดต่อกลุ่มย่อยหลายกลุ่มเป็นภาพ OBJECT ในแต่ละกลุ่ม มีนักเรียน 4 คน ต่อภาพ 8 ภาพ ซึ่งภาพหนึ่งเมื่อกลุ่มใช้แล้วก็จะแลกเปลี่ยนกับกลุ่มอื่นต่อไป

วิธีเล่น วางภาพคว่ำหน้าลงแล้วให้นักเรียนคนแรกเปิดภาพแรกขึ้นมาแล้วจากภาพ (สมมติว่าเป็นภาพขวดเหล้า) เด็กจะพูดว่า “I don't like whisky.” แล้วเปิดภาพต่อไป (ซึ่งเป็นภาพขวดเบียร์) และพูดว่า “I prefer beer.” เด็กคนต่อไปจะบอกว่า “I don't like beer.” และเปิดภาพต่อไป (เป็นภาพขวดนม) และพูดว่า “I prefer milk.” ทำเช่นนั้นต่อไปตามลำดับจนหมดภาพแล้วก็เปลี่ยนกับกลุ่มอื่นต่อไป

ถึงแม้ว่าการเตรียมภาพชนิดนี้จะใช้เวลามากเพียงใดก็ตาม แต่ผลที่ได้ก็คุ้มค่าทำให้ครูมีกิจกรรมที่จะนำไปใช้ประกอบบทเรียนมากขึ้น ภาพเหล่านี้ควรแยกเก็บตั้งแต่แรกจะได้ไม่สับสน

2.2 ขั้นตอนการเตรียมภาพ

สิ่งที่สำคัญและจำเป็นในการเตรียมภาพก็คือ โตะที่มีขนาดกว้าง นิตยสาร กรรไกร กระดาษแข็ง ปากกา เวลาว่าง การร่วมทำงานด้วยกันตามนัด และเพิ่มเก็บภาพที่หามาไว้เพื่อคิดฝึกในคราวต่อไป

2.2.1 การตัดภาพ

ภาพที่ตัดได้อาจจะมีรูปร่างแตกต่างกันออกไป ซึ่งนั่นก็ไม่ใช่ว่าเรื่องสำคัญ ถ้าภาพนั้นมีคำบรรยายติดมาด้วยให้ตัดทิ้งไป แต่ละในกรณีที่ตัดทิ้งแล้วภาพจะเสียให้ใช้สีทาบข้อความนั้นให้มิดชิดกับสีพื้นของภาพ และคำบรรยายนั้นก็อย่ามาแยงจุดสนใจของภาพไป

2.2.2 การฉีกภาพ

เพื่อให้ภาพมีความคงทนถาวร ยืดระยะเวลาในการใช้งานให้ยาวนานขึ้นจึงนิยมติดภาพลงบนกระดาษแข็งด้วยกระบวนการฉีกภาพที่นิยมกันทั่วไป คือการฉีกภาพชนิดแห้งใช้กาวยางน้ำ ในการฉีกก็มี 2 วิธี คือ

1. ฉีกขั้วคราว
2. ฉีกถาวร

การฉีกขั้วคราว เริ่มจากการใช้กาวยางทาวส์ตูดที่ฉีกจะฉีกและใช้ติดกับกระดาษที่จะใช้ ฉีกทันทีโดยไม่ต้องรอให้กาวยางแห้ง การฉีกแบบนี้สามารถลอกออกได้เมื่อต้องการ

การฉีกถาวร เริ่มจากการใช้กาวยารทาวส์ต (กาว) ที่จะฉีกและทากาวด้วยวิธีเดียวกันกับกระดาษที่จะฉีก และรอให้กาวที่ภาพและกระดาษแห้งสนิท แล้วจึงฉีกเรียกว่า ฉีกแบบถาวร

ข้อคำนึงในการฉีกภาพ

1. ขนาดของกระดาษแข็งควรให้มีขนาดมาตรฐานเดียวกัน เพื่อสะดวกในการเก็บรักษาและจัดเรียงเข้าหมวดหมู่
2. กะขนาดของภาพลงบนขนาดของกระดาษที่จะฉีกให้มีความพอเหมาะโดยคำนึงถึงกรอบ

อุปกรณ์ในการฉีกภาพ

1. รูปภาพที่จะฉีก อาจมีขนาดแตกต่างกันแล้วแต่ความเหมาะสมและความต้องการ
2. กระดาษหน้าขาวหลังเทา หรือกระดาษหน้าสีสะท้อนแสงหลังเทาก็ได้ ขนาด 8" × 11" และ 11" × 14" หรือตามต้องการ
3. กาวยารน้ำ
4. ลูกกลิ้งหรือขลุ่ยเหล็กกลม
5. กรรไกรหรือมีด
6. ดินสอ

วิธีฉีกภาพ²

1. ตัดภาพที่ต้องการให้เป็นรูปสี่เหลี่ยมหรือตามต้องการ แต่ต้องกะให้มีขนาดเล็กกว่ากระดาษแข็งที่จะใช้ฉีก
2. ตัดกระดาษให้มีขนาด 8" × 11" และ 11" × 14" หรือตามต้องการเพื่อความเหมาะสมเรียบร้อยในงานการเก็บรักษาและสะดวกในการใช้
3. วางรูปภาพที่ตัดเรียบร้อยแล้วลงบนกระดาษที่จะใช้ฉีก จักภาพให้อยู่ในลักษณะสวยงามและน่าดู ระยะขอบด้านล่างควรให้ใหญ่กว่าขอบด้านข้างและด้านบน แล้วทำเครื่องหมายมุมของภาพด้วยดินสอคำทั้งสี่ด้าน

² สมหญิง กลั่นศิริ คำสอนประกอบคำบรรยาย โสตทัศนศึกษาเบื้องต้น (ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2521) หน้า 29

4. ทากาวยางนำบนกระดาษในบริเวณที่ทำเครื่องหมายไว้ และทางด้านหลังของรูปภาพ ทั้งไว้ให้กาวยางแห้ง ยางน้ำที่เลอะออกนอกบริเวณสามารถเช็ดออกได้ เมื่อกาวแห้งแล้ว

5. นำภาพตัดลงบนกระดาษที่เตรียมไว้แล้ว ตามรอยเครื่องหมายใช้ลูกกลิ้งหรือขวดกลมกลิ้งกาวให้เรียบเสมอกัน เพื่อภาพจะได้ติดเรียบสม่ำเสมอ กาวยางบางส่วนที่เลอะออกมา เมื่อรอให้แห้งสนิทใช้ผ้าชุบน้ำหรือมือที่สะอาดถูจะหลุดลอกออกมา และภาพผนึกประกอบการสอนที่สะอาด เรียบ คงทน ก็สำเร็จ

2.2.3 การหุ้มปกพลาสติก

เมื่อได้ภาพผนึกเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ภาพนั้น (โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพใหญ่) มีอายุในการใช้งานยาวนานยิ่งขึ้น ภาพนั้นจึงควรหุ้มด้วยพลาสติก ปิดริมโดยรอบ ยกเว้นด้านข้างด้านหนึ่งเพื่อสะดวกในการที่จะเขียนรายละเอียดต่างๆ ไว้ด้านหลังภาพ หรือลงรหัสภาพมุมใดมุมหนึ่ง ซึ่งจะสะดวกในการนำไปจัดทำเป็นหมวดหมู่ต่อไป

2.2.4 การลงรหัสภาพ

การลงรหัสภาพที่ง่ายที่สุด ก็คือการเขียนรหัสลงบนด้านหลังของภาพนั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถนำภาพไปเก็บหลังจากการใช้ภาพนั้นแล้วได้ถูกต้อง ส่วนชนิดของรหัสจะเป็นระบบใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้คนที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการต่อไป รหัสที่เขียนควรเขียนไว้ที่มุมบนด้านหลังภาพ และต้องทำความเข้าใจกับผู้ใช้ เพื่อการใช้รหัสดังกล่าวจะได้ไม่ผิดพลาด และใช้ได้ถูกต้องตรงกัน

2.3 ชั้นการจำแนกประเภทของภาพ³

การจำแนกประเภทของภาพ จะช่วยให้ผู้ใช้สะดวกต่อการหยิบใช้ในเมื่อต้องการและง่ายต่อการเก็บเข้าที่เมื่อใช้แล้ว

2.3.1 การจำแนกภาพตามเนื้อหาวิชาที่สอน

ครูจำนวนไม่น้อยที่นิยมจำแนกภาพออกตามเนื้อหาในบทเรียนนั้น ๆ ทำให้ภาพนั้นๆ ใช้ได้เพียงจุดมุ่งหมายหนึ่งจุดมุ่งหมายเดียว ไม่ได้ผลคุ้มค่า การแบ่งชนิดนี้เป็นการจำแนกภาพที่ไม่มีประสิทธิภาพ

³ McAlpin, Janet. *The Magazine Picture Library* (George Allen & Unwin) (Publishers Ltd., 1980). Page 20

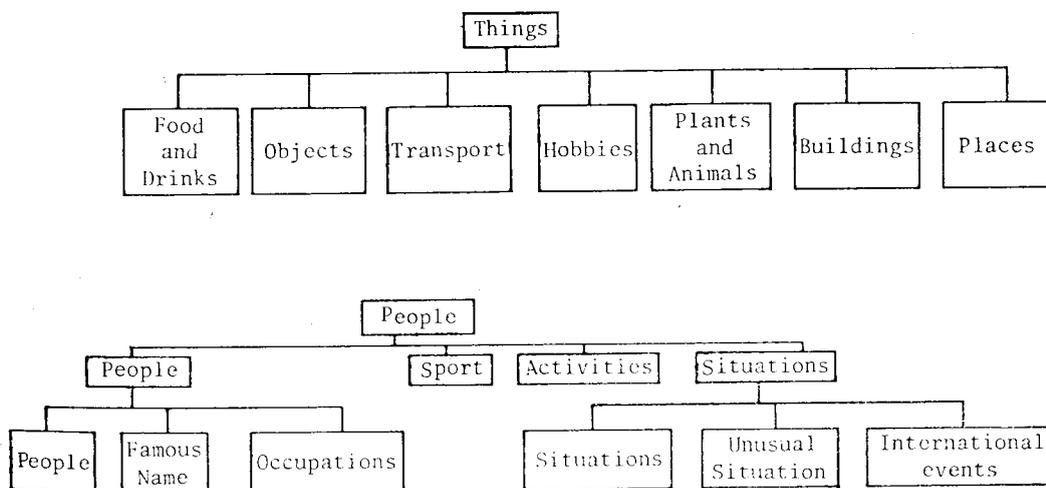
2.3.2 การจำแนกภาพออกตามเนื้อหาของภาพ

ภาพที่ได้จากนิตยสาร อาจแบ่งออกกว้าง ๆ ได้ง่าย ๆ เป็น 2 ประเภท คือ สิ่งของ และคน

สิ่งของที่แสดงสภาพได้แก่ คินสอ ปากกา ยางลบ เป็นต้น หมวกนั้นอาจรวมไปถึงสิ่งมีชีวิต เช่น ต้นมะพร้าว แมว หรือแม้แต่ภาพนางแบบถ่ายเฉพาะใบหน้าเพื่อแสดงหมวกหรือแว่นตา ก็รวมอยู่ในหมวกนั้นได้ นอกจากนี้ภาพเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะช่วยให้เรียนรู้เรื่องชื่อสิ่งของ และ “ส่วนประกอบต่างๆ ในภาพ” แล้ว ภาพนั้นยังสามารถบอกขนาดรูปร่าง สี สัน จำนวน สถานที่ตั้ง ความจุ หรือความแตกต่างเหล่านี้ เป็นต้น แต่เนื่องจากภาพเหล่านี้มิได้แสดงถึง “กาล” จึงยากที่จะบรรยายภาพเหล่านี้ให้เป็น “อาการหรือพฤติกรรม” ได้

ภาพ “คน” เป็นภาพที่แสดงสภาพได้ด้วย เช่น ภาพถ่ายหน้าตรงที่ใช้ติดพาสปอร์ตแสดงลักษณะใบหน้าคน ภาพถ่ายครึ่งตัวหรือเต็มตัวอาจแสดงถึงอาชีพของบุคคลในภาพนั้น ๆ ได้ ซึ่งสังเกตได้จากเครื่องแบบที่สวมใส่ บรรยายภาคในภาพพร้อมกับเครื่องมือแสดงอาชีพในภาพนั้นภาพนี้ยังใช้ประโยชน์ในการบอกชื่อส่วนต่างๆ ในภาพ และคำคุณศัพท์ได้อีกด้วย

ประเภทของภาพจำแนกกว้าง ๆ ได้เป็นสิ่งของและคนแล้วนั้นยังสามารถแบ่งย่อยลงไปได้อีกตามความเหมาะสมอยู่ในดุลยพินิจของผู้จำแนกเป็นสำคัญ ดังในแผนภูมิต่อไปนี้

ข้อสังเกต

ถ้าภาพใด ๆ มีเนื้อหาคลุมเครือ สามารถอยู่ได้หลายหมวดหมู่ให้พิจารณาว่าเนื้อหาใดเด่นชัดกว่าแล้วก็ให้จัดภาพนั้นไว้ในหมวดหมู่นั้น ๆ ต่อไป ผู้ใช้ภาพควรระลึกไว้ว่า ภาพที่ต้องการหาได้จากหลายหมวดหมู่ เช่น ต้องการภาพเกี่ยวกับ “กีฬา” อาจหาได้ภายใต้หัวข้อ Sport หรือจาก Situation หรือจาก International Events ได้ด้วยซ้ำไป

2.3.3 การจำแนกภาพโดยเรียงตามตัวอักษร

ในระบบนี้แบ่งออกได้ 14 หมวด ดังต่อไปนี้

- A. Animals and Plants
- B. Buildings
- C. Curiosities
- E. Everyday Activities
- F. Food and Drinks
- I. International News
- J. Jobs
- L. Locations
- N. Names
- O. Objects
- P. People
- R. Recreations
- S. Situations
- T. Transport

ในหัวข้อใหญ่แต่ละหัวข้อ ยังอาจแบ่งแยกย่อยออกไปตามที่เห็นว่าสมควร เช่น OBJECT แบ่งย่อยลงเป็นหมวดเครื่องมือเครื่องใช้ (Equipment) เสื้อผ้า (Clothes) และเฟอร์นิเจอร์ (Furniture) เป็นต้น

2.4 ขั้นตอนการจัดเก็บภาพเข้าเป็นหมวดหมู่

การเก็บรักษาควรเก็บเพื่อให้สะดวกต่อการที่ครูจะหยิบใช้ และง่ายต่อการนำไปเก็บ เพื่อจะได้ใช้ได้บ่อยครั้งยิ่งขึ้น แยกเก็บตามลักษณะขนาดของภาพและประโยชน์ของภาพ คือ

2.4.1 ภาพใหญ่

ในกรณีที่ภาพมีไม่มาก อาจเก็บไว้ในแฟ้ม แต่ถ้าในทางตรงข้ามภาพมีมากควรจะเก็บในตู้ที่มีลิ้นชักหรือกล่องที่จัดแยกตามหมวดหมู่ และอยู่ใกล้หรือสะดวกต่อการนำไปใช้-เก็บ คั่นที่เดิม

2.4.2 ภาพเล็ก

ภาพเล็กให้เก็บไว้ในกล่องตามหมวดหมู่สะดวกต่อการหยิบไปใช้และง่ายเมื่อนำมาคั่นที่เดิม

2.4.3 ภาพสำหรับเล่นเกมส์และฝึกทักษะต่าง ๆ

ภาพที่จัดไว้เป็นชุด ๆ เพื่อนำไปใช้เล่นเป็นเกมส์ประกอบบทเรียนควรแยกเก็บตามเนื้อหาภาพ ควรมีรายละเอียดขึ้นตอนที่ครูจะได้นำมาใช้สำหรับอ้างอิงเมื่อนำไปใช้ประกอบบทเรียน ภาพเหล่านี้จะผนึกบนกระดาษแข็งที่มีขนาดมาตรฐานเดียวกัน คำสั่งบอกรายละเอียดในการเล่นเกมส์จะระบุเอาไว้ในกระดาษแข็งนั้น ๆ

3. การนำภาพไปใช้ประกอบบทเรียน

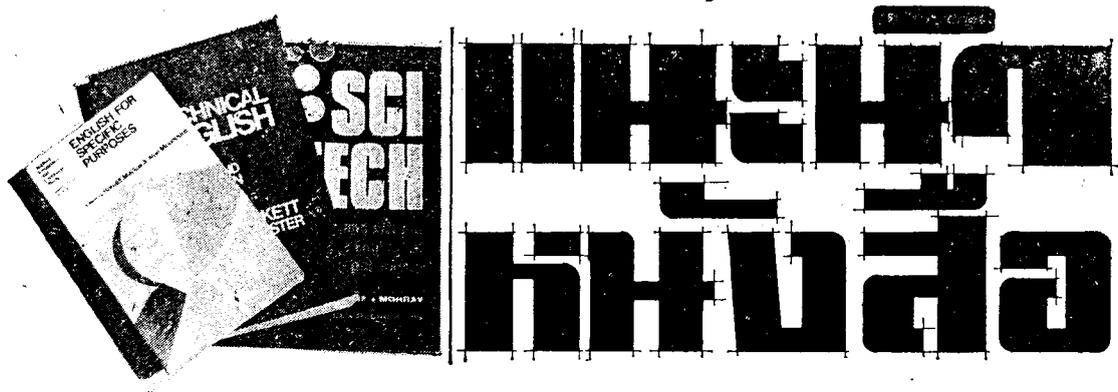
ในการเลือกภาพไปใช้สอนจะต้องดูจุดมุ่งหมายในการสอนและเนื้อหาวิชาการสอนเป็นสิ่งสำคัญ เช่น จะหาภาพแสดงเหตุการณ์ก็ได้ภายใต้หัวข้อ Situation และ Everyday Activities เป็นต้น ถ้าต้องการหาภาพประกอบการฝึกพวก substitution drills ก็อาจจะเลือกภาพภายใต้หัวข้อ Objects, Food and Drinks, Buildings หรือ People เป็นต้น ในขั้นนำเข้าสู่บทเรียนหรือชั้น presentation ภาพที่ใช้แสดงอาจใช้เพียงหนึ่งหรือสองภาพก็เพียงพอแล้ว ถ้าเป็นภาพใช้ฝึกเป็นกลุ่มจัดภาพไว้เป็นชุด ชุดละ 6 ภาพ หรือมากกว่านั้น ถ้าเป็นคู่ ๆ ละ 5-6 ภาพควรมีการจัดลำดับภาพที่จะเสนอก่อนหลังตามลำดับ

ภาพที่จะนำไปใช้ประกอบบทเรียน ควรจะเรียงตามลำดับก่อนหลังในการแสดงภาพ และต้องให้แน่ใจว่า ทุกคนเห็นภาพได้ชัดเจน ให้เวลาสำหรับนักเรียนได้ทำความเข้าใจกับภาพพอสมควรก่อนจะสั่งให้เด็กทำตามที่ครูต้องการ

หลังจากประสบความสำเร็จในการใช้ภาพประกอบการเรียนการสอน ควรให้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนแนวความคิดที่ใช้ได้ผลกับเพื่อนครู หากไม่สามารถกระทำโดยตรงได้ การเขียนข้อเสนอแนะลงบนบัตรดัชนี ก็จะช่วยได้เช่นกัน แต่วิธีที่ง่ายที่สุด ก็คือ เขียนข้อเสนอแนะการใช้ภาพในการสอนภายหลังของภาพนั้น ๆ เลย เมื่อเพื่อนครูนำภาพนั้นไปประกอบการเรียนการสอน ก็จะได้มีแนวความคิดการสอนใหม่ ๆ จากข้อเสนอแนะนั้น

หนังสืออ้างอิง

- นิพนธ์ สุขปรีดี *โสตทัศนศึกษา A-V Education* กรุงเทพฯ : โรงเรียนสตรีเนติศึกษา แผนกการพิมพ์ 2525
- วิสุทธิ์ ลีลาพฤกษ์ เทคโนโลยีทางการศึกษา (วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน) กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2521
- สมพงษ์ ศิริเจริญ และคณะ *คู่มือการใช้โสตทัศนวัสดุ* กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2506
- สมหญิง กลั่นศิริ *คำสอนประกอบคำบรรยาย โสตทัศนศึกษาเบื้องต้น* นครปฐม : ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2521
- McAlpin, Jenet : *The Magazine Picture Library* London : George Allen & Unwin Publishers Ltd., 1980

แนะนำหนังสือ

หนังสือ **Inventing and Playing Games in the English Classroom : A Handbook for Teachers** มี Kenneth Davis และ John Hollowell เป็นผู้เขียนและบรรณาธิการพิมพ์ในปี พ.ศ. 2520 โดยสำนักพิมพ์ The National Council of Teachers of English ประเทศสหรัฐอเมริกา หนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 6 บทด้วยกัน เมื่อจบบทที่ 6 แล้วจะเป็นตัวอย่างการเล่นเกมชนิดต่างๆ ที่ครูสามารถนำมาเล่นในห้องเรียนเพื่อเป็นการสอนภาษาอังกฤษได้ ผู้เขียนแบ่งเกมส์ออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. Educational Games มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ
  - 1.1 วัตถุประสงค์ในการเล่น
  - 1.2 การตัดสินว่าใครเป็นผู้แพ้ ใครเป็นผู้ชนะ
  - 1.3 กฎเกณฑ์ในการเล่น

Educational Games อาจเรียกว่า Nonsimulation Games ก็ได้ จุดประสงค์ของการเล่นเกมประเภทนี้คือการฝึกพูด ฝึกวิจารณ์และพัฒนาทักษะต่างๆ ของนักเรียน ตัวอย่างเกมส์ประเภทนี้ได้แก่ Scrabble, Vowel Lotto, Parcheesi, The Myth Games และ The Game of Macbeth.

2. Simulation Games เป็นเกมส์ประเภทที่ต้องใช้กระดานในการเล่น ดัดแปลงมาจาก Pentagon War Games ซึ่งเป็นยุทธวิธีที่ใช้ในการรบในสงครามโลกครั้งที่ 2 วิธีเล่นเป็นการเลียนแบบการเคลื่อนพลรบในสงคราม แต่ลดจำนวนทหารให้น้อยลง และดัดแปลงการเล่นให้ง่ายขึ้น เกมส์ประเภทนี้ได้นำเข้ามาเล่นในเมืองไทยเราบ้างแล้ว เช่น เกมส์ฮิตเลอร์บุก หรือ

หมากรุกเยาวชน ตัวอย่างของ Simulation Games เช่น Madison Avenue Game, Publishing Game, H.Z. Zitch, Grand Illusion, Square Corners และ The Blankety-Blank Game.

บทที่ 1 : Why Play Games ?

Hollowell และ Davis กล่าวว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา การสอนภาษาอังกฤษในห้องเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากการศึกษาที่ครูเป็นผู้มีบทบาทแต่เพียงผู้เดียวมาเป็นนักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมในห้องเรียนมากขึ้น การแก้ปัญหาต่างๆ ของนักเรียนได้กลายเป็นหัวใจของการเรียนและเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องรับผิดชอบ และติดตามผล การเล่นเกมจึงเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญ เพราะถือว่า เกมเป็นเครื่องมือในการช่วยให้คำอธิบายของครูแจ่มชัดขึ้น การสอนภาษาอังกฤษโดยการเล่นเกมจึงมีประโยชน์มาก เพราะนอกจากนักเรียนจะมีโอกาสร่วมในกิจกรรมแล้ว นักเรียนยังต้องค้นคว้าตลอดเวลาและยังเป็นการสร้างเสริมความร่วมมือกันระหว่างนักเรียนในห้องนั้นๆ อีกด้วย

บทที่ 2 : How To Run the Game.

Beary, Salvner และ Wesolowski กล่าวว่า การที่จะเป็นผู้คุมเกมที่ดีนั้น จะต้องมีการเตรียมตัว และการฝึกหัดอย่างดี เมื่อครูเป็นผู้ควบคุมเกม หน้าที่ของครูจะเปลี่ยนไปจากเดิม กลายเป็นผู้ให้ความสะดวก ผู้ฟัง ผู้สังเกตการณ์ ผู้ให้คำแนะนำสนับสนุน ผู้วิจารณ์ และผู้ช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการ การเตรียมตัวและการหัดเล่นเกมก่อนนำไปสอนนักเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นมาก ครูจะต้องทราบว่าเกมเหล่านั้น จะสอนทักษะแก่นักเรียนตามที่ครูต้องการหรือไม่ และเกมที่นำมาสอนนั้น จะนำมาซึ่งสิ่งสร้างเสริมหรือการตัดสินใจที่ถูกต้องมากกว่าจะเป็นการสอนให้จดจำข้อเท็จจริงหรือไม่ ในการเล่นเกมควรจะเล่นร่วมกันได้ทั้งห้อง โดยแบ่งออกเป็นทีมโดยให้ในแต่ละทีมมีทั้งนักเรียนเก่งและไม่เก่งปนกัน ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถเรียนจากกันและกันได้ระหว่างการเรียนอาจมีปัญหากเกิดขึ้น ครูให้นักเรียนพยายามแก้ปัญหาเอง และไม่ควรรจะเก็บคะแนนในช่วงเวลาที่มีการเล่นเกม เพราะการเล่นเกมทำให้นักเรียนเรียนรู้ความผิดพลาดของตนเองและอยากที่จะเสี่ยงในการทำผิด หลังจากจบการเล่นเกมแล้วควรมีการอภิปรายและประเมินผลในการเล่นเกมนั้นๆ

บทที่ 3 : How To Design the Game.

การออกแบบเกมส์ต่างๆ ที่ใช้ในการสอนภาษาอังกฤษนั้น Hollowell ได้อ้างถึงหนังสือของ Clark Abt ชื่อ Serious Games ซึ่งให้คำอธิบายถึงขั้นตอนต่างๆ ในการออกแบบเกมส์ไว้ 7 ขั้นตอนด้วยกันว่า เกมส์ที่ดีนั้นจะต้องประกอบด้วย

- 3.1 คำจำกัดความของจุดประสงค์ในการเล่นเกมส์นั้น ๆ
- 3.2 การจำกัดเวลาของการเล่น
- 3.3 ขั้นตอนในการเล่น
- 3.4 วิธีเล่น และการแบ่งทีม
- 3.5 การวางกฎเกี่ยวกับการแพ้หรือชนะ
- 3.6 แหล่งที่มา และข้อบังคับซึ่งผู้เล่นต้องปฏิบัติ
- 3.7 วิธีทำผังหรือกระดานสำหรับเล่น

บทที่ 4 : The Classroom as Game.

Davis กล่าวว่าในห้องเรียนเราไม่สามารถเล่นเกมได้ตลอดเวลา เนื่องจากจะไม่มีเกมส์เพียงพอแล้วยังมีสิ่งที่น่าสนใจมากกว่า แต่อย่างไรก็ตามการเล่นเกมส์นอกจากจะให้ความสนุกสนานแล้วยังให้ผลดีในการสอนภาษาอังกฤษอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการกระตุ้นและท้าทายความสนใจและความสามารถของนักเรียน ทำให้เกิดความกระตือรือร้นและใฝ่หาความรู้ครูสามารถเปลี่ยนบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นห้องสำหรับเล่นเกมได้ โดยมีนักเรียนเป็นผู้เล่นกฎต่างๆ ในห้องเรียนก็คือกฎในการเล่นเกมส์นั่นเองและมีครูเป็นผู้คุมเกมส์

บทที่ 5 : Why not to Play Games.

Hashimoto ได้กล่าวไว้ว่า การเล่นเกมส์นั้นไม่ใช่จะเหมาะกับครูและนักเรียนทุกคน เพราะการเล่นเกมส์เปรียบเสมือนการเล่นการพนัน ทั้งครูและนักเรียนจะต้องเสีย เราไม่สามารถจะรู้ได้ว่าในการเล่นเกมส์ชนิดใดชนิดหนึ่งจะกินเวลานานเท่าไร เกมส์นั้นๆ จะล้มเหลวหรือไม่ ผู้เล่นจะมีปฏิกิริยาอย่างไร ฉะนั้นในการสอนภาษาอังกฤษโดยการเล่นเกมส์จะได้ผลดีก็ต้องอาศัยครูที่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง เป็นผู้มีความคิดริเริ่มทั้งนักเรียนจะต้องเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ด้วย

บทที่ 6 : Tomorrow's Games.

ในบทสุดท้าย Davis และ Hollowell กล่าวไว้ว่าเกมส์ที่ใช้ในการสอนภาษาอังกฤษมีน้อยมากเมื่อเทียบกับเกมส์ทางสังคมวิทยา ในปัจจุบันนี้นักคณิตศาสตร์และนักสังคมวิทยาได้นำคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสร้างเกมส์ใหม่ๆ ขึ้น เพื่อนำไปพัฒนาการสอนในวิชาทั้งสองให้ได้ดียิ่งขึ้น ฉะนั้นจึงหวังไว้ว่าคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีสามารถสร้างเกมส์ใหม่ๆ ขึ้นเพื่อช่วยในการสอนภาษาอังกฤษด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนโครงสร้างของภาษา สอนการเขียนเรียงความ หรือสอนเกี่ยวกับวรรณคดีต่างๆ

นอกจาก 6 บทที่กล่าวมาแล้ว หนังสือเล่มนี้ยังกล่าวถึงเกมส์ชนิดต่างๆ อีก 8 ชนิด พร้อมทั้งวิธีเล่นอย่างละเอียดว่าเกมส์แต่ละชนิดมีวิธีเล่นอย่างไร และมีอุปกรณ์อะไรบ้างในการเล่นเกมส์นั้น ๆ เกมส์บางชนิดเหมาะสำหรับสอนการเขียนและการพูดภาษาอังกฤษ เช่น Madison Avenue Game, H.Z. Zich, Square Corners และ Grand Illusion แต่ The Blankety-Blank Game เป็นเกมส์ที่สอนการเขียนโดยเฉพาะ ส่วน The Publishing Game เหมาะสำหรับใช้สอนการอ่านและการเขียนรวมกัน The Myth Game และ The Game of Macbeth เหมาะสำหรับใช้สอนการพูดโดยเฉพาะ เพราะนักเรียนแต่ละคนจะต้องสวมบทบาทต่างๆ ตามบทละคร และต้องพูดตามบทนั้นๆ

สรุปได้ว่าหนังสือ Inventing and Playing Games in the English Classroom โดยมี Kenneth Davis และ John Hollowell เป็นผู้เขียนและบรรณาธิการนี้ ไม่เหมาะที่จะเป็นหนังสืออ้างอิงทางวิชาการ แต่เหมาะอย่างยิ่งที่จะเป็น หนังสือคู่มือครูในการสอนภาษาอังกฤษในระดับกลางมากกว่าระดับสูง โดยเฉพาะครูที่สอนเกี่ยวกับการพูดและการเขียน ครูสามารถนำเกมส์ต่างๆ มาช่วยปรับปรุงการพูดและการเขียนของนักเรียนให้ดีขึ้น ช่วยเปลี่ยนบรรยากาศในห้องเรียนให้สดใสมากกว่าเดิม จึงใคร่ขอเชิญครูที่สนใจเกี่ยวกับเรื่องเกมส์ต่างๆ ลองอ่านหนังสือเล่มนี้ ท่านจะพบสิ่งที่น่าสนใจมากที่สุด ข้อที่น่าสนใจอีกอย่างของหนังสือเล่มนี้คือภาษาที่ใช้ชัดเจน เข้าใจง่าย มีการยกตัวอย่างประกอบพร้อมทั้งมีแผนภูมิแสดงด้วย นับได้ว่าเป็นหนังสือเกี่ยวกับเกมส์ที่ใช้ในการสอนภาษาอังกฤษที่น่าอ่าน น่าสนใจ และมีค่าควรแก่การศึกษาเล่มหนึ่ง

ปรียา ธีระวงศ์

หนังสือ Classroom Techniques : Foreign Language & English as a Second Language ผู้เขียนคือ Allen และ Valette ได้แก้ไขและปรับปรุงจากหนังสือชื่อ Modern Language Classroom Techniques ซึ่งพิมพ์ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1972 ผู้เขียนหนังสือได้แสดงความเห็นไว้ว่าการสอนภาษาต่างชาติให้ประสบผลสำเร็จนั้นมิได้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของหลักสูตรชั้นพื้นฐานแต่เพียงส่วนเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสถานการณ์ของอาจารย์ผู้สอนตามหลักสูตรนั้น ๆ ด้วย หนังสือเล่มนี้จึงได้เสนอแนะกิจกรรมหลาย ๆ แบบเพื่อให้เกิดการเสริมหรือเพิ่มเติมการสอนภาษาตามหลักสูตรดังกล่าว ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้สามารถจะนำไปใช้กับนักเรียนในชั้นพื้นฐานและชั้นกลางได้พร้อม ๆ กันเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้วิธีการสอนที่แนะนำไว้มิได้เหมาะแต่เฉพาะวิธีการสอนภาษาอังกฤษเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมไปถึงวิธีการสอนภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน และสเปนอีกด้วย เพราะฉะนั้นหนังสือเล่มนี้จะมีประโยชน์มิใช่แต่เฉพาะอาจารย์ที่สอนภาษาอังกฤษชั้นพื้นฐานหรือชั้นกลางเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์สำหรับอาจารย์ที่สอนภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน และภาษาสเปนในชั้นเหล่านั้นได้ด้วย

หนังสือ Classroom Techniques : Foreign Language & English as a Second Language แบ่งออกเป็น 4 ภาค ภาคละประมาณ 3-4 บท หนังสือเล่มนี้ภาคแรกมีชื่อว่า “ชั้นเรียนภาษาโดยทั่วไป” (The Language Class – An Overview) มี 3 บท กล่าวถึงเรื่องบทบาทของอาจารย์ผู้สอน การจัดห้องเรียนตลอดจนการเสริมและเพิ่มเติมเนื้อหาสาระในหลักสูตรที่สอน ภาคที่สองชื่อ “การแนะนำภาษา” (Presenting the Language) ซึ่งเป็นภาคที่แนะนำวิธีการสอนภาษาในส่วนที่เกี่ยวกับการออกเสียง การสอนไวยากรณ์ และการสอนคำศัพท์ รวมเป็น 4 บท วิธีการต่าง ๆ ในภาคนี้จะต้องนำมาดัดแปลงและเลือกใช้ตามความเหมาะสมสำหรับนักเรียนในชั้นพื้นฐานและชั้นกลางต่อไป ภาคที่ 3 ชื่อว่า “การพัฒนาทักษะ” (Developing the Skills) มีอยู่ 4 บทเช่นกัน ผู้เขียนได้แยกการเขียนออกเป็นบทๆ ตามทักษะที่จะพัฒนา คือ บทที่เกี่ยวกับการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามลำดับ อาจารย์ผู้สอนสามารถจะเลือกอ่านเฉพาะบทที่เกี่ยวกับทักษะด้านที่ตนจะสอนได้โดยสะดวก แต่ละบทนั้นก็กล่าวถึงวิธีการสอนตั้งแต่ชั้นพื้นฐานขึ้นไปจนถึงชั้นก้าวหน้าสำหรับภาคสุดท้ายหรือภาคที่ 4 ได้แก่เรื่องการสอนวัฒนธรรมและอารยธรรมของภาษานั้น ๆ ภาคนี้มีอยู่เพียงบทเดียว เป็นภาคที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมสำหรับการสอนนักเรียนในระดับสูงขึ้นไป

ไปเพราะนักเรียนในชั้นสูงควรมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของภาษาที่ตนศึกษาอยู่ ซึ่งจะให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาสื่อความหมายได้ดียิ่งขึ้น และยังจะทำให้การเรียนภาษาสนุกขึ้นอีกด้วย

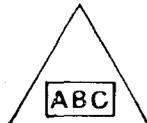
จากนี้ไปเราจะได้มาพิจารณาถึงเนื้อหาสาระบางส่วนที่น่าสนใจของแต่ละภาคในหนังสือเล่มนี้ เพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการสอนต่อไป

ภาคที่หนึ่ง – ชั้นเรียนภาษาโดยทั่วไป (The Language Class—An Overview) ภาคนี้มี 3 บท บทที่หนึ่งเป็นบทที่กล่าวถึงอาจารย์ผู้สอน และชี้ให้เห็นว่า การสอนภาษาให้ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายประการด้วยกัน เช่น ชั่วโมงการสอน วิธีการสอน และอุปกรณ์การสอนในห้องเรียน แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการสอนก็คือ อาจารย์ผู้สอนนั่นเอง เพราะฉะนั้นบทที่หนึ่งจึงเป็นบทที่เน้นถึงตัวอาจารย์ผู้สอนว่าจะต้องมีคุณสมบัติที่ดีอะไรบ้าง บทนี้เหมาะสมสำหรับนักเรียนฝึกหัดครูเพื่อจะได้เริ่มเรียนรู้ว่าการเป็นอาจารย์ที่ดีนั้นมีหน้าที่อย่างไรบ้าง

บทที่สอง เป็นบทที่แนะนำวิธีการสอนที่อาจารย์ผู้สอนอาจนำมาใช้เพื่อเป็นการเสริมหรือเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของวิชาที่สอนอยู่ เช่นการวาดรูปง่ายๆ เหล่านี้

church

school

bank

หรือนอกจากการวาดรูปอาจารย์ผู้สอนอาจใช้รูปภาพจากหนังสือพิมพ์หรือหนังสือวารสารก็ได้เช่นกัน นอกจากนี้ยังมีวิธีการสอนอีกหลายอย่าง ซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับอาจารย์ผู้สอนบางท่าน เช่นการใช้ Videotape หรือการฉายหนัง ฯลฯ ทั้งนี้เพราะเหตุว่าโรงเรียนที่อาจารย์ผู้สอนอยู่อาจไม่มีอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาที่จะสามารถนำมาใช้ได้ บทที่สองนี้โดยสรุปจึงเป็นบทที่ดีในการแนะนำวิธีการที่จะเสริมหรือเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของวิชาที่กำลังสอนอยู่ให้เหมาะกับนักเรียนในชั้นเรียนภาษานั้น ๆ

บทสุดท้ายของภาคนี้มีชื่อว่า “ในห้องเรียน” ซึ่งกล่าวถึง สิ่งแรกที่อาจารย์ควรทำคือ เรียบเรียงบทเรียนให้เป็นขั้นตอน พร้อมทั้งสร้างกิจกรรมในห้องเรียนที่จะนำให้นักเรียนเข้าไปพัวพันกับบทเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และอย่าไปเสียเวลากับสิ่งที่ไม่ได้ช่วยนักเรียนในการ

เรียนภาษา เนื่องจากเวลาที่สอนภาษาให้แก่นักเรียนก็มีน้อยอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นควรจะมุ่งใช้เวลาที่มีอยู่ไปในการฝึกฝนทักษะของนักเรียนจะเป็นประโยชน์กว่า บทนี้ชี้ให้เห็นว่าการวางแผนในการสอนบทเรียนเป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยกำหนดว่าบทเรียนที่อาจารย์จะทำการสอนนั้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ อาจารย์ผู้สอนจะต้องตัดสินใจไว้แล้วว่าจุดมุ่งหมายของบทเรียนที่จะสอนคืออะไร และคัดเลือกกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตนได้วางไว้ นอกจากนี้บทนี้ยังแนะนำกิจกรรมหลาย ๆ แบบ อาทิเช่น การแบ่งนักเรียนในชั้นให้ทำงานเป็นคู่ ๆ หรือการให้การบ้านหรือการจัดการทดสอบเป็นครั้งคราวในชั่วโมงเรียน เพื่อดูว่านักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามเป้าหมายที่อาจารย์วางไว้หรือไม่ ผู้แต่งหนังสือมีความเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนไม่ควรถามนักเรียนว่า “เข้าใจไหม” เพราะนักเรียนที่ไม่เข้าใจจะไม่กล้าตอบว่าตนไม่เข้าใจต่อหน้าเพื่อน ๆ สิ่งที่อาจารย์ควรทำคือหากิจกรรมมาทำและคุยด้วยตนเองว่านักเรียนเข้าใจหรือไม่

กล่าวโดยสรุปบทสุดท้ายของภาคแรกจะเป็นการเน้นให้เห็นถึงความสำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนที่อาจารย์จะสอนและวางแผนการสอนให้บรรลุถึงเป้าหมายนั้น อาจารย์หรือนักเรียนฝึกหัดครูที่ยังไม่เห็นความสำคัญของการกำหนดเป้าหมายและการวางแผน ในการสอนภาษา เมื่อได้ศึกษาบทนี้ก็อาจจะได้รับแนวคิดบางประการไปใช้ในการสอนของตนได้

ภาคที่สอง — ภาคที่สองของหนังสือเล่มนี้มีชื่อว่า “การแนะนำภาษา” (Presenting the Language) มีด้วยกัน 4 บท ตั้งแต่บทที่ 4 ถึงบทที่ 7

บทที่สี่เป็นบทที่เกี่ยวกับการสอนให้นักเรียนรู้จักออกเสียง โดยอาจารย์จะต้องเน้นให้นักเรียนเข้าใจว่าการออกเสียงให้ถูกต้องนั้นสำคัญมาก มิฉะนั้นอาจทำให้ผู้ฟังเข้าใจผิดได้ และถึงแม้ว่าอาจารย์ผู้สอนจะต้องสอนนักเรียนที่เป็นผู้ใหญ่แล้วก็ตาม ก็ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้ฝึกฝนการออกเสียงให้ถูกต้องเช่นกัน บทนี้แนะนำวิธีฝึกฝนการออกเสียงหลายประการ ซึ่งอาจารย์อาจนำมาดัดแปลงตามสภาวะแวดล้อมของห้องเรียนและนักเรียนได้ วิธีที่ง่ายที่สุดก็คือการให้นักเรียนฟังตัวอย่างและเลียนเสียงตามตัวอย่าง (mimicry) โดยฟังจากอาจารย์ผู้สอนหรือเทปก็ได้

บทที่ห้าและหกเป็นการแนะนำวิธีการสอนไวยากรณ์ ทั้งการสอนในรูปแบบของ Oral Pattern Drills เช่น

1) Simple repetition

Stimulus : Paul sees Mary.

Response : Paul sees Mary.

3) Multiple Substitution

Stimulus : Paul sees Mary. David, Alice

Response : David sees Alice

2) Simple Substitution

Stimulus : Paul sees Mary. Alice

Response : Paul sees Alice.

หรือ Oral Drills with Visuals

หรือ Written Exercises เช่น Dictation เติมคำในช่องว่าง หรือการเขียนเรียงความ ฯลฯ

นอกจากนี้ยังเป็นการสอนไวยากรณ์ตามกลุ่มหรือตามชนิดของไวยากรณ์ เช่น

noun phrases. $\left\{ \begin{array}{l} \text{possessive adj. (my, your, his, her, etc.)} \\ \text{demonstrative adj. (this, that)} \end{array} \right.$

วิธีการที่กล่าวในบทที่ 2 นั้นมีใช้ของใหม่ แต่ก็อาจมีส่วนช่วยให้อาจารย์ผู้สอนเกิดความคิดใหม่ๆ ขึ้นได้หลังจากอ่านทั้งสองบทนี้แล้ว

บทที่เจ็ดเป็นบทสุดท้ายของภาคนี้คือ เรื่องการสอนศัพท์ บทนี้แนะนำวิธีการสอนศัพท์หลาย ๆ แบบ เช่นการแสดงกิริยาหรือการแสดงท่าทาง แล้วให้นักศึกษาอธิบายหรือใช้ศัพท์ที่นักเรียนรู้อยู่แล้วมาอธิบายคำอื่น ตัวอย่างเช่น ครู : A synonym of 'fast' is 'rapidly'.

ครู : What is the synonym of 'rapidly'? นักเรียน : 'fast'

ครู : The opposite of 'big' is 'little'.

ครู : What is the opposite of 'little'? นักเรียน : 'big'

หรืออาจจะสอนด้วยรูป เช่น

Ship

bus

morning

noon

afternoon

นอกจากแนะนำวิธีการสอนศัพท์แล้วยังแนะนำวิธีการบางอย่างที่จะช่วยให้นักเรียนจำศัพท์ได้ขึ้นค้ำย บทสุดท้ายนี้คือพอควรสำหรับอาจารย์ผู้สอนที่ต้องการสรุปเรื่องวิธีการสอนศัพท์ขั้นพื้นฐาน

ภาคที่สาม-ภาคนี้ชื่อว่า "การพัฒนาทักษะ" (Developing the Skills) แบ่งเป็น 4 บทด้วยกัน และอาจารย์ผู้สอนสามารถเลือกอ่านตามบทที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่ตนจะสอนได้โดยเฉพาะ

บทแรกของภาคนี้คือบทที่แปดสอนทักษะการฟัง มีวิธีการต่าง ๆ เช่นให้นักเรียนเลือกคำที่ถูกต้องจากการฟังศัพท์หรือฟังประโยค หรือมีเรื่องสั้น ๆ เล่าให้นักเรียนฟังและให้ตอบคำถามเป็นต้น

บทที่เก้า เป็นการสอนทักษะในการพูดและแนะนำ มีวิธีการสอนหลายแบบด้วยกัน วิธีที่ง่ายที่สุดคือให้นักเรียนเลียนเสียงตามอาจารย์ผู้สอนหรือตามเครื่องบันทึกเสียง วิธีอื่น ๆ ก็มีอาทิเช่นให้นักเรียนจำประโยคและฝึกฝนการพูด เพื่อจะได้มีความเชื่อมั่นและกล้าพอที่จะพูดในห้องเรียน นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนยังสามารถเตรียมกิจกรรมไว้หลาย ๆ อย่างเพื่อฝึกฝนให้เรียนฝึกพูดด้วยตนเอง ระยะเวลาอาจารย์ผู้สอนอาจต้องเป็นผู้ชักนำที่จะให้นักเรียนพูด และพอคล่องขึ้นก็ปล่อยให้พูดด้วยตนเอง กิจกรรมที่จะช่วยให้นักเรียนได้หัดพูด ก็มีอาทิเช่น การใช้บทบาทสมมติ (role playing) การเล่าเรื่องต่อ ๆ กันจนกระทั่งนักเรียนทุกคนได้ต่อเรื่องจนจบ หรือการอธิบายสิ่งของ การเล่นเกม การโต้วาที เป็นต้น วิธีการสอนและกิจกรรมหลาย ๆ อย่างในบทนี้เหมาะสมเป็นอย่างมากที่อาจารย์ผู้สอนการพูดจะได้นำไปใช้

บทที่สิบ เป็นวิธีการสอนทักษะในการอ่าน หนังสือเล่มนี้ได้เสนอแนวความคิดเห็นว่านักเรียนโดยทั่วไปมีความสามารถในการอ่านหนังสือไม่เหมือนกันอยู่แล้วในภาษาของตนเอง ฉะนั้นในการอ่านภาษาอื่น ๆ ก็ย่อมจะเป็นเช่นเดียวกัน การอ่านจึงเป็นทักษะที่ต้องการการพัฒนา แรกเริ่มนักเรียนจะต้องเรียนรู้ว่าเครื่องหมายนอกเสียงอย่างไร และนำไปฝึกฝนให้ดี จากนั้นก็ควรเริ่มอ่านจากย่อหน้า และพัฒนาขึ้นไปอ่านเรื่องสั้น เรื่องยาว และในที่สุดก็เป็นการอ่านวรรณคดีและโคลง (กลอน ฯลฯ)

บทที่สิบเอ็ด ซึ่งเป็นบทสุดท้ายของภาคนี้เกี่ยวกับการฝึกทักษะในการเขียนหนังสือเล่มนี้ แนะนำว่าการเขียนควรเริ่มจากการคัดลอกก่อนแล้วจึงให้นักเรียนเขียนด้วยตนเอง ปัญหาที่น่าหนักใจที่สุดของอาจารย์ผู้สอนการเขียนก็คือเวลานักเรียนเขียนก็มักจะใช้สำนวนในภาษาของตนเองมาเขียนในภาษาอื่น ๆ ที่ตนกำลังเรียนรู้อยู่ อย่างไรก็ตามบทสุดท้ายของภาคนี้ก็ได้แนะนำวิธีการสอนการเขียนไว้อย่างละเอียดตั้งแต่การเขียนประโยค จนกระทั่งถึงการเขียนจดหมายและบทความ จัดได้ว่าบทนี้มีประโยชน์มากสำหรับอาจารย์ผู้สอนการเขียน

ภาคที่สี่—ซึ่งเป็นภาคสุดท้ายของหนังสือเล่มนี้มีอยู่เพียงบทเดียว ชื่อ Beyond Language บทนี้กล่าวถึงการสอนวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมของภาษาที่ตนกำลังศึกษาอยู่ และใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนภาษาต่างชาติ วิธีการสอนที่ใช้กันอยู่ก็เช่นสอนร้องเพลงที่กำลังนิยมอยู่สอนการเดินร่ำ หรือการทำอาหาร เป็นต้น อาจารย์ผู้สอนซึ่งอาจมิได้สอนเกร็ดบางประการของวัฒนธรรมของภาษาที่ตนสอนอยู่เมื่อได้อ่านบทนี้แล้วก็จะสังเกตเห็นถึงความสำคัญในการสอนวัฒนธรรมของภาษานั้น ๆ ด้วย

นอกจากภาคต่าง ๆ และบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสอนภาษาแล้วในหนังสือเล่มนี้ยังมีภาคผนวกซึ่งกล่าวถึงการวางแผนสร้างบทเรียนที่จะใช้สอนอีกด้วย กล่าวโดยสรุปหนังสือเล่มนี้จัดได้ว่าเป็นหนังสือแนะนำแนวการสอนที่ละเอียดมาก บทแรก ๆ เหมาะสมสำหรับนักเรียนส่วนบทที่ 4-7 แนะนำวิธีการหลาย ๆ แบบสำหรับการสอนไวยากรณ์ การออกเสียง และการสอนศัพท์กิจกรรมต่าง ๆ ที่บทเหล่านี้แนะนำไว้ ส่วนใหญ่เหมาะสำหรับสอนนักเรียนในขั้นพื้นฐานและขั้นกลาง เพราะจะทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเพลิดเพลิน ส่วนบทที่ 8-11 ซึ่งแยกแต่ละบทตามการสอนทักษะแต่ละอย่าง ตั้งแต่ ฟัง พูด อ่าน และเขียน นั้นได้แนะนำกิจกรรมหลาย ๆ อย่างสำหรับใช้สอนนักเรียนให้ได้รับประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สำหรับบทสุดท้ายคือบทที่ 12 ซึ่งเกี่ยวกับการสอนวัฒนธรรมนั้น สามารถที่จะใช้สอนนักเรียนได้ทุกระดับ ตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน ขั้นกลาง จนถึงขั้นก้าวหน้า แต่น่าจะเหมาะสมที่สุดสำหรับที่อาจารย์จะนำไปสอนนักเรียนที่อยู่ในขั้นก้าวหน้า กล่าวโดยทั่วไปแล้วหนังสือเล่มนี้จัดได้ว่ามีประโยชน์มากในด้านการแนะนำวิธีการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบการสอน โดยมีเงื่อนไขว่าหากอาจารย์ผู้สอนมีความยืดหยุ่นและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อม ก็จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการสอนได้ดียิ่งขึ้น

ภามณี ขจรบุญ

หนังสือ Structuring for Success in the English Classroom (Classroom Practices in Teaching English 1981–1982) โดย Candy Carter, Chair เป็นบรรณาธิการ หนังสือที่ตีพิมพ์ความหนาขนาดกลาง 178 หน้า ซึ่งรวบรวมบทความด้านเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษทั้งหมด 31 เรื่อง บทความเหล่านี้ได้รับการคัดเลือกตีพิมพ์โดย National Council of Teachers of English รัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา จากบทความที่ส่งจากครูอาจารย์สอนภาษาอังกฤษทั่วประเทศนับหมื่นเรื่อง

บทความทั้งหมด 31 เรื่องนี้ แบ่งออกเป็น 6 ตอนคือ

1. Structuring the Classroom
2. Integrating the Curriculum
3. Structuring the Writing Assignment
4. Structuring the Evaluation of Writing
5. Structuring Language Study
6. Structuring Reading and the Teaching of Literature

ในตอนแรกมีบทความทั้งหมด 7 เรื่อง กล่าวถึงเทคนิคการสอนและการจัดชั้นเรียน มีการเสนอเทคนิคการสอนหลายแบบด้วยกัน เช่น การจัดชั้นเรียนโดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม ให้เวลาผู้เรียนในแต่ละกลุ่มไปศึกษาหัวข้อที่จะเรียนมาก่อน ในชั้นเรียนก็ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายถกเถียงหัวข้อสรุปโดยมีสมาชิกคนหนึ่งจกรายงานบันทึก เสนอกลุ่มใหญ่เพื่อให้สมาชิกกลุ่มอื่นได้อภิปรายกว้างขวางขึ้น เมื่อมีหลายแนวความคิดและข้อสรุปแล้วผู้สอนก็อาจจะนำผลที่ได้จากชั้นเรียนเป็นหัวข้อ นำไปเขียน Writing หรือ Composition ได้ ซึ่งผลก็คือเพิ่มพูนทักษะด้านการสื่อสาร แสดงความคิดเห็น ระดมกำลังสมอง และเตรียมผู้เรียนให้เรียนรู้การวิเคราะห์ วิวิจารณ์ เทคนิคการสอนอีกแบบที่คล้ายคลึงกัน คือให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน คือแบ่งชั้นเรียนเป็นสองกลุ่ม กำหนดบทบาทให้กลุ่มหนึ่งเป็นผู้สอนซึ่งจะต้องค้นคว้าศึกษาเรื่องที่จะนำมาสอนอย่างละเอียด เพื่อที่อีกกลุ่มหนึ่งจะมีโอกาสสอบถามจนเป็นที่เข้าใจกระจ่างชัด และบทบาทของกลุ่มก็จะสลับเปลี่ยนกันไป วิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจศึกษาในสิ่งที่ตนเองได้รับการมอบหมายให้ทำอย่างดีที่สุด เพราะมีเพื่อนร่วมชั้นคอยซักถามตรวจสอบอยู่

การเสนอแนวการสอนโดยใช้วิธีให้ผู้สอนสองชุดประสานงานกัน คือผู้สอนทักษะการพูดจะเริ่มตั้งต้นแนะนำหัวข้อเรื่อง ให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด อภิปรายอย่างกว้างขวางเพื่อที่ผู้สอนในเรื่องการเขียน จะมารับช่วงการสอนเทคนิคการเขียนไปอีกช่วงหนึ่ง ด้วยวิธีนี้ผู้สอนจะประเมินการทำงานของผู้เรียนตั้งแต่เริ่มผลิตงานเขียนนั้น มิใช่การตัดสินเฉพาะตัวงานเขียนที่ส่งตอนปลายภาคการศึกษาเท่านั้น

นอกจากนี้ได้มีการอ้างอิงทฤษฎีของ Bloom และ Piaget ในเรื่องพัฒนาการของระดับการเรียนรู้ของมนุษย์ และแนะนำการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้เวลาซึมซับความรู้เป็นลำดับขั้นตอน

สำหรับผู้เรียนต่างชาติ ได้มีบทความเสนอแนะเทคนิคการสอนด้วยการทำย่อความ (Paraphrasing) หรือบทคัดย่อ (Abstract) หลังจากการอ่านสิ้นสุดลง ด้วยวิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนต่างชาติได้เข้าใจภาษา (Language) โครงสร้าง (Structure) แบบแผน (Pattern) หลักภาษา (Mechanics, Grammar) รวมทั้งรู้คำศัพท์ ความหมายตามพจนานุกรม (Denotation) ความหมายแฝง (Connotation) รวมทั้งความละเอียดอ่อนของภาษาคำย (Nuances of Language)

นอกจากนี้ได้มีการเสนอแนว Holistic Approach เพื่อไม่ให้แบ่งการสอนวิชาการเขียนตามสาขาวิชา แต่จะให้ผู้เรียนได้ศึกษางานเขียนของทุกสาขาวิชา เช่น จดหมายธุรกิจ การเขียนรายงานของวิศวกร หรืองานวิจัยที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์ถึงคุณค่างานเขียนนั้น และพร้อมที่จะหาแนวทางของตนเองได้

ตอนที่สองกล่าวถึงเทคนิคการสอนที่รวมสาขาวิชาบางอย่างเข้าด้วยกัน หรือทักษะบางอย่างเข้าด้วยกัน การรวมสาขาวิชาที่เอื้อการสอนกันได้ เช่น การนำวรรณคดีในรูปจดหมายมาเป็นแบบฉบับตัวอย่างการเขียนจดหมาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษารูปแบบ เนื้อหา และนำข้อดีมาเป็นประโยชน์ในงานเขียนของตน เช่น วรรณคดีในรูปของจดหมายเรื่อง School With a Difference โดย Yvonne Meynier เล่าเรื่องพี่น้องสองคนถูกส่งไปอยู่โรงเรียนประจำในฝรั่งเศสระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งเยอรมันครอบครองฝรั่งเศสอยู่ ได้เขียนจดหมายโต้ตอบกับที่บ้าน หรือการนำเสนอทรพจน์ที่ดีและมีคุณค่า เช่น “Blood, Toil, Tears and Sweat” ของ Winston Churchill มาเป็นแบบฉบับในการเขียนสุนทรพจน์ที่ดี

การรวมทักษะการพูดและการเขียนด้วยกัน โดยผู้สอนการพูดจะรับช่วงการสอนในการหาหัวข้อเรื่องเนื้อหา โดยนำวัสดุช่วยสอนมาเสริมสร้างการเรียนรู้ เช่น แผ่นภาพ ภาพยนตร์

ทัศนศึกษา การอภิปรายพูดคุย เพื่อเป็นแนวความคิดให้แก่ผู้เรียน ก่อนที่ผู้สอนจะมารับช่วง การสอนเทคนิคการเขียนต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน ด้วยวิธีนี้ผู้เรียนจะเข้าใจในเนื้อหาที่ตนเองจะเขียน ได้ดีเพราะได้ใช้เวลาศึกษามาช่วงหนึ่งแล้ว

ตอนที่สามเกี่ยวกับเทคนิคการสอนวิชาการเขียน วิธีจะบรรลุนำมาตามที่คุณสอนต้องการนั้นผู้สอนจำเป็นต้องบอกความมุ่งหมายของงานเขียนชั้นนั้น ระบุบุคคลที่รับหรืออ่าน และ ความชัดเจนเกี่ยวกับเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ส่วนวน-ลีลา เทคนิค และการเรียนเรื่องเนื้อหาเพื่อที่ผู้ เรียนจะได้ดำเนินการไปในแนวทางที่ต้องการ ผู้สอนจะต้องกระตุ้นผู้เรียนในชั้น ด้วยการตั้ง คำถาม การพูดคุยอย่างเป็นกันเอง รวมทั้งแนะนำแหล่งค้นคว้าให้ผู้เรียน เช่น หนังสือพิมพ์ หนังสืออ่านนอกเวลา และงานค้นคว้าวิจัย เพื่อผู้เรียนจะได้เกิดกำลังใจ ความกระตือรือร้น ที่จะหาหัวข้อเรื่องงานเขียน นอกจากนี้ผู้สอนต้องหาตัวอย่างที่สมเหตุสมผล รวมทั้งเนื้อหาสาระ ที่มีคุณค่าพอแก่การเขียน โดยเฉพาะการเขียนเรื่องที่คุณเรียนแต่ละคนสนใจ ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิด ความกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น

หนังสือเล่มนี้บทความหลายเรื่องที่เน้นให้เห็นว่า การสอนการเขียนที่ดี ควรมีการ เตรียมขั้นตอนการสอนเป็นลำดับขั้น จึงมีการกล่าวถึงขั้นเตรียมการและเทคนิคการสอนการเขียน จดหมายธุรกิจ การจดบันทึกรวมทั้งเทคนิคการสอนเรื่องความเป็นเหตุเป็นผล (Cause-Effect) ความสัมพันธ์กัน คำเชื่อม (Connectors) รวมทั้งเทคนิคการสอนเรื่องชี้เฉพาะ (Specific) เรื่อง ทั่วไป (Generalization) ในด้านที่จะช่วยให้เกิดความกระจ่างชัด (Clarity) ในงานเขียนด้วย

ตอนที่สี่เกี่ยวกับการประเมินงานเขียน บทความในเล่มนี้เสนอแนะการรวมกลุ่มผู้เรียน วิจัยงานเขียนผู้เรียนแต่ละคน (Peer Critiquing) วิธีนี้มีผลดีคือ ทำให้ผู้เรียนฝึกฝนการ วิจัย วิจารณ์ รับฟังคำวิจารณ์ที่มีเหตุผล ฝึกความช่างสังเกต ทั้งนี้ การรวมกลุ่มวิจารณ์ทำให้ผู้เขียน แต่ละคนได้รับทั้งข้อคิดเห็นของเพื่อนร่วมชั้น เพื่อเสริมความคิดตนเองให้กว้างขวางยิ่งขึ้น อีกทั้ง ฝึกให้ผู้เรียนแต่ละคน มีความช่างสังเกต มองวิเคราะห์งานเขียนของผู้อื่นเพื่อแสวงหาแนวทางการ แก้ไขงานเขียนของตนเองได้

ตอนที่ห้าเกี่ยวกับการสอนคำศัพท์ บทความในหนังสือเล่มนี้แนะนำเทคนิคการสอน โดยให้หาเนื้อความหนึ่งย่อหน้าของนวนิยาย โคลงกลอน ต่างๆ ให้ผู้เรียนค้นหาคำศัพท์ที่ไม่เคย เห็นมาก่อน หรือไม่เข้าใจ นำมาจดลงในสมุดเพื่อค้นหาคำศัพท์จากพจนานุกรม และท่องจำ

การค้นคำศัพท์จะช่วยให้เรียนรู้คำแวลวล้อมเกี่ยวข้องทั้งในด้านเกี่ยวกับตัวภาษาและความหมาย ไกล่เคียงแวลวล้อมต่าง ๆ ผู้สอนจะทบทวนเรื่องเกี่ยวกับคำศัพท์ในชั้นเรียน เช่น คำเหมือน คำต่าง กลุ่มคำที่มีรากศัพท์ บ้างจี้ อุปสรรคเหมือนกัน เพื่อที่ผู้เรียนหาคำในแต่ละกลุ่มให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ เพื่อเพิ่มพูนคำศัพท์

ตอนที่หกเกี่ยวกับเทคนิคการสอนการอ่านและวรรณคดี การสอนอ่านในระดับโรงเรียนมัธยมนั้นควรให้ผู้เรียนเลือกหนังสือที่ตนเองสนใจ ในระดับที่ผู้เรียนสามารถอ่านด้วยตนเองได้ ด้วยวิธีนี้ผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เขียนสนใจงานเขียน รักการอ่าน และพัฒนาการอ่านตามลำดับขั้นของตน ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้ตอบคำถาม หรือแนะนำอธิบาย ตอบปัญหาให้แก่ผู้เขียนเท่านั้น

สำหรับการสอนวรรณคดีนั้น ผู้สอนควรจงดการวิเคราะห์ วิจาร์ณ ด้วยผู้เขียนบทความในเล่มนี้เชื่อว่า จะทำให้ผู้เรียน “เข้าถึง” วรรณคดีอย่างเต็มที่โดยปราศจากการชี้แนะจาก ผู้สอน นอกจากนั้นการให้ผู้เรียน “สวมบทบาท” ตัวละครในวรรณคดีที่นำมาเรียน โดยสมมติให้ผู้เรียนเป็นตัวละครนั้นๆ ก็จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจ เข้าถึงวิเคราะห์ วิจาร์ณ บทบาทของตัวละครนั้นได้ถึงแก่น

นอกจากนี้ มีบทความในหนังสือเล่มนี้เสนอแนะเทคนิคการสอนที่นำประเภท (Genre) ของวรรณคดีต่างๆ มารวมสอนเข้าด้วยกัน ถ้าปรากฏว่ามีเนื้อเรื่องคล้ายคลึงที่จะสอนควบคู่ขนานกันไปได้เพราะผู้เรียนจะสามารถแยกความเหมือน ความต่างของเนื้อเรื่องจากวรรณคดีประเภทต่างๆ ออกมาได้ และสามารถเรียนรู้ลักษณะวรรณคดีประเภทต่างๆ ไปในคราวเดียวกัน

โดยสรุปแล้ว เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้น่าสนใจ อีกทั้งทำให้ครูสอนภาษาอังกฤษทุกคนนำไปทดลองปฏิบัติ เพราะลำดับขั้นเตรียมการสอนไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งตัวอย่าง วิธีดำเนินการในชั้นเรียน เช่น วิธีการสอนวิชาการเขียน ในบทความเรื่อง Structuring For Composition โดย Sharon FASTER ได้กล่าวว่าการสอนวิชาเขียนที่ดี ผู้สอนต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน รู้ระยะเวลาที่จะใช้ในการสอน แผนการสอน และวัสดุที่ใช้ การสอนงานเขียนที่ดีต้องทำตามลำดับขั้น โดยเริ่มจากขั้นเตรียมการ (Prewrite) โดยผู้สอนเตรียมตัวผู้เรียน ศึกษา สนใจ หรือมีแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเขียนงานชิ้นนี้ ด้วยวัสดุช่วยสอนต่างๆ เช่น แผ่นภาพ สไลด์ คำถาม หรือการทัศนศึกษาเพื่อเก็บข้อมูล ขั้นการเขียน (Write) ผู้เรียนจะมีข้อมูลจากขั้นเตรียมการมาใช้เป็นข้อมูลในการเขียน ขั้นตรวจทาน (Rewrite) ผู้สอนจะแก้ไขตรวจสอบเกี่ยวกับหลักภาษา

ไวยากรณ์ หรือความผิดถูกด้านภาษา และขั้นเขียนเสร็จ (Postwrite) หรือผลงานที่ผู้เรียนแต่ละคนสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมอื่นๆ ได้

นอกจากนี้บทความทุกบทใช้ภาษาเรียบง่าย ไม่มีศัพท์วิชาการมากเกินไป ประกอบด้วยเชิงอรรถ อ้างอิง แหล่งที่มา และบรรณานุกรมในตอนท้าย อีกทั้งบทความแทบทุกเรื่องให้ข้อมูลรายละเอียดแก่ครูภาษาอังกฤษ เพื่อนำไปปฏิบัติ เช่น บทความเรื่อง Structuring the Classroom for Peer Revision of Composition โดย Lelia Christenbury ได้เสนอการเตรียมงานสอนแต่ละชั้น เพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย คือให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถวิจารณ์งานเขียนของเพื่อนร่วมชั้นได้ โดยเริ่มจากการเสนอกิจกรรมเริ่มบทเรียน (Warm-up Activities) การแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีเหตุผล (Logical Student Arrangement) เกณฑ์ในการให้การบ้าน และการประเมินผลที่ทำได้หลายแบบ ผู้เขียนได้ให้ตัวอย่างเอกสารแจกในชั้นเรียนที่กำหนดบทบาทของผู้เรียน หน้าที่ได้รับมอบหมายของแต่ละบทบาท และวิธีการดำเนินงาน ส่วนอีกด้านหนึ่งของเอกสาร เป็นขั้นตอนการทำงานที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม (หน้า 123 – 124) การอธิบายพร้อมทั้งเสนอตัวอย่าง และแนะแนวเช่นนี้จะทำให้ครูสอนภาษาอังกฤษ เกิดความคิดที่จะนำไปปรับปรุงใช้กับชั้นเรียนตน

เป็นที่น่าสังเกตว่า บทบาทของผู้สอนในหนังสือเล่มนี้เปลี่ยนไป ผู้สอนจะเป็นผู้เอื้อให้กิจกรรมในชั้นเรียนลุล่วงไปด้วยดี และผู้คอยอำนวยความสะดวก จัดอุปกรณ์เครื่องมือที่ควรใช้ เป็นเพียงผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ ตอบข้อข้องใจ แนะนำอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจถ้าผู้เรียนต้องการ ดังนั้นผู้สอนเป็นเพียงผู้ดำเนินรายการกิจกรรมในชั้นเรียน หรือกำกับการแสดงออกของผู้เรียนไปในทิศทางที่ควรจะเป็นไปเท่านั้น อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมของแต่ละชาติก็ไม่เอื้อให้นำเทคนิคการสอนบางอย่างมาใช้ปฏิบัติ เช่น การรวมกลุ่มวิจารณ์งานเขียนของเพื่อน สำหรับนักเรียนไทยเข้าใจว่าได้ผลปฏิบัติไม่เต็มที่นอกเสียจากจะกำหนดให้หาเฉพาะข้อดีของงานเขียนนั้น เพื่อที่ผู้เรียนจะได้ “กล้า” วิจารณ์ได้เต็มถ้อยคำ

ดังที่ผู้รวบรวมจัดทำได้กล่าวไว้ในคำนำ วิธีการสอนต่างๆ ที่นำเสนออันล้วนแต่ประสบผลสำเร็จมาแล้วทั้งสิ้น ถึงแม้จะไม่รับประกันทั้งหมด แต่ก็มีผลปฏิบัติออกมาที่น่าพอใจ ดังนั้นครูสอนภาษาอังกฤษจึงไม่ควรพลาดที่จะเลือกอ่านเทคนิคการสอนที่ตนเองสนใจ เพื่อเป็นแนวทางในการสอนและเพิ่มประสบการณ์ให้แก่ตนเอง

พัชรี ขันธรรมมิตร

ในปีการศึกษา 2526 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะได้เปิดหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตภาษาอังกฤษ เพื่อผลิตนักบริหารระดับกลางเพื่อสนองความต้องการของบริษัทอุตสาหกรรมใหญ่ในประเทศไทย โดยได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยนอร์ธเวสเทิน และยังได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากธนาคาร สถาบันการเงินอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและบริการ รัฐวิสาหกิจ ตลอดจนองค์การและมูลนิธิต่างประเทศ

โครงการนี้เป็นโครงการที่มีประโยชน์และจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผู้บริหารงานธุรกิจระดับกลาง และจะช่วยสนองความต้องการของสถาบันต่างๆ ทั้งด้านเอกชนและสาธารณชนเป็นอย่างมากในการพัฒนาธุรกิจของประเทศ ตามแผนพัฒนาของชาติฉบับที่ 5 ด้วย

บุคคลที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของโครงการนี้ท่านหนึ่งก็คือ ศาสตราจารย์เติมศักดิ์ กฤษณามระ ผู้ซึ่งมีความสามารถทั้งในด้านบริหารและวิชาการท่านเป็นอดีตอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อดีตประธานของสมาคมทีซอล (TESOL) สาขาประเทศไทย ประธานคณะกรรมการประสานงานเกี่ยวกับศูนย์ภาษาของ RELC ที่สิงคโปร์ อดีตสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้อำนวยการคนแรกของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปัจจุบันนี้ท่านดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาปริทัศน์ฉบับนี้จะแนะนำให้ท่านผู้อ่านรู้จักกับ ศาสตราจารย์เติมศักดิ์ กฤษณามระ และสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ซึ่งกำลังเป็นที่น่าสนใจอยู่ปัจจุบันนี้

ประวัติโดยย่อ

ชื่อ	ศาสตราจารย์เดวิด ค็อกซ์ กฤษณามระ
ที่อยู่	244 ถนนราชวิถี แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วัน เดือน ปีเกิด	12 กันยายน พ.ศ. 2470
การศึกษา	B.A. in Commerce (The Victoria University of Manchester, England) Associateship (The Institute of Chartered Accountants England)
ประสบการณ์	<p>คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี พ.ศ. 2514 และ รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร</p> <p>พ.ศ. 2515 รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา</p> <p>พ.ศ. 2516 รองอธิการบดีฝ่ายทรัพย์สิน</p> <p>พ.ศ. 2518–2520 อธิการบดีจุฬา ฯ</p> <p>พ.ศ. 2521–2525 ผู้อำนวยการสถาบันภาษา</p> <p>พ.ศ. 2525 ผู้อำนวยการโครงการสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ (ระดับปริญญาโท)</p>

อยากให้อ่านเล่าถึงเรื่องความเป็นมาของโครงการสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ

ประวัติความเป็นมาของโครงการนี้แรกเริ่มเป็นโครงการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวคือกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้หนึ่ง คือ คุณบัญชา ล่ำซำ เป็นผู้ริเริ่มเสนอให้มีการจัดสอน หลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต ทางสาขาบริหารธุรกิจที่เรียกว่า Master of Business Administration หรือ MBA โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการเรียนการสอน โดยร่วมกับมหาวิทยาลัยชั้นนำของสหรัฐ เพื่อนำชื่อเสียงมาให้จุฬา ฯ และเพื่อผลิตบุคลากรให้ธุรกิจไทยซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้บุคลากรที่มีทั้งความสามารถในวิชาชีพขั้นสูงและมีความชำนาญในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อธุรกิจกับนานาชาติหรือในต่างประเทศ ตอนแรกที่เริ่มทำมี รศ. ดร. กำจัด มงคลกุล

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการเป็นประธานคณะกรรมการ คณะกรรมการได้มอบหมายให้ รศ. สุธี เอกะहितานนท์ คณะบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ออกเดินทางไปเยี่ยมและสำรวจมหาวิทยาลัยชั้นนำในสหรัฐ ประมาณ 10 มหาวิทยาลัยและได้รับรายงานว่า Northwestern University และ The University of Pennsylvania ไม่ขัดข้องที่จะมาร่วมงานนี้กับจุฬาฯ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบแล้ว ท่านอธิการบดีก็เชิญนักธุรกิจประมาณ 20 คนมาร่วมปรึกษาซึ่งก็ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่ง โดยที่บรรดานักธุรกิจไทยชั้นนำเหล่านี้รับรองที่จะเป็นผู้อุปถัมภ์โครงการด้านการเงินโดยสัญญาจะบริจาครายละ 1 ล้านบาท เมื่อมหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่าโครงการนี้ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังเช่นนี้ ท่านอธิการบดีจึงได้ขอให้ผมเดินทางไปต่างประเทศเพื่อทำความเข้าใจความตกลงแทนตัวท่านเมื่อเดือนธันวาคม 2524 ในการนี้คุณบัญญัติ และ รศ. สุธี ก็ร่วมไปสมทบด้วย เมื่อกลับมาแล้วผมก็รายงานถึงท่าทีและผลของการเจรจา ท่านจึงสั่งให้ดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจังและเร่งรีบ และได้มีการส่ง รศ. สุธี, ศ. ดร. นราศรี, และ ผศ. เมธิณี จากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ไปตกลงรายละเอียดเรื่องหลักสูตรอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งอาจารย์ทั้งสามท่านได้ใช้เวลาถึง 3-4 อาทิตย์ในการประสานงานและร่างรายละเอียดในเรื่องนี้

ระหว่างที่เรากำลังทำเรื่องนี้อยู่กัน ๆ พบว่า นายกรัฐมนตรีเปรม ได้ไปเยี่ยมเยียนสหรัฐอเมริกาและได้มีการตกลงถึงเรื่องความร่วมมือกับประธานาธิบดีเรแกน ทางฝ่ายสหรัฐจึงได้ส่งคนมาสำรวจเพื่อช่วยเหลือตามนโยบายใหม่ของประธานาธิบดีเรแกนที่จะไม่ช่วยแบบรัฐบาลต่อรัฐบาล แต่มุ่งจะช่วยเหลือเสริมหน่วยงานธุรกิจเอกชนที่ไม่ใช่ของรัฐบาลโดยตรง ดังนั้นโครงการของเราจึงได้เปลี่ยนรูปแบบ คือขยายงานให้กว้างขวางขึ้น และจะจัดในรูปแบบเป็นโครงการของประเทศมิใช่โครงการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแต่เพียงผู้เดียวเหมือนในขั้นต้น

ตกลงโครงการนี้จะเป็นหน่วยงานอิสระหรือจะ

จะเป็นหน่วยงานอิสระในรูปแบบของสถาบันสมทบกับจุฬาฯ เพื่อขอเอาปริญญาจุฬาฯ จึงจะมีบุคลากรจุฬาฯ ส่วนใหญ่ไปเป็นกรรมการควบคุมนโยบาย แต่ในด้านระดับบริหารจะมีอิสระภาพมาก หวังว่าจะมีความคล่องตัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการเงินในอันที่จะสามารถตั้งอัตราเงินเดือนอาจารย์สูงพอที่จะไม่ให้ถูกธุรกิจเอกชนประมูลตัวไป อย่างเงินเดือนศาสตราจารย์หวังกันไว้ว่าจะจ่ายได้ถึง 50,000-60,000 บาทต่อเดือน ซึ่งจะใกล้เคียงกับของ AIT

ตอนนี้องค์กรงานดำเนินถึงไหนแล้วคะ

ยังดำเนินไม่เร็วเท่าที่ควร เพราะเมื่อต้องทบทวนและขยายงานของโครงการให้กว้างขวางขึ้นแล้ว ความต้องการกำลังเงินได้เพิ่มขึ้นอีกหลายเท่าตัว ตอนนี้จะเปิดชั้นเรียนขนาด 40-50 คน จะไม่เป็นชั้นเล็กเหมือนที่วางแผนไว้แต่แรก นอกจากนั้นจะทำการอบรมหลักสูตรระยะสั้นๆ ควบคู่ไปด้วย ซึ่งทางมหาวิทยาลัยสหรัฐแนะนำว่าหลักสูตรสั้นๆ จะเสริมงานด้าน MBA เป็นอย่างยิ่ง เมื่อโครงการนี้เป็นโครงการระดับชาติแล้ว ขั้นตอนการเสนอเรื่องราวจึงมีมากขึ้น จะต้องทำไปที่ละชั้นทีละตอน โดยจะต้องประสานงานกับหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยด้วยกัน

ค่าเล่าเรียนล่ะคะ ได้ยินมาว่า credit ละ 2,000 บาท ใหม่มะ

ครับ หน่วยกิตละ 2,000 บาท คិតตกประมาณบิลละ US\$ 3,500 ซึ่งนับว่าแพงกว่าอัตราค่าเล่าเรียนที่เราคุ้นเคยกันในมหาวิทยาลัยไทยมาก ในขณะที่เดียวกันในสหรัฐเก็บค่าเล่าเรียนบิลละ US\$ 8,500. เมื่อเราใช้อาจารย์คนเดียวกับเขาและสอนหลักสูตรเดียวกันเปรียบเทียบกันแล้วของเราจึงถูกกว่า ๕ ในคุณภาพที่ทัดเทียมกัน

คาดว่าจะมีคนไทยมาเรียนใหม่มะ

ก็คงจะมีกระมังครับ เพราะขณะนี้ก็มีผู้แสดงความสนใจมาขอข้อมูลถึงร้อยกว่ารายแล้ว คือ .... ค่าเล่าเรียนแพง

แพงสำหรับใคร ? ถ้าเราจะเรียนในมหาวิทยาลัยทั้งสองแห่งนั้นในสหรัฐก็ต้องเสียค่าเล่าเรียนมากกว่าถึง 3 เท่า นอกนั้นยังจะต้องเสียค่ากินอยู่ ค่าเดินทางและอื่น ๆ อีกอีกปีละ และสิ่งที่น่าสนใจอย่างหนึ่งก็คือ มินิสิตของ Pennsylvania คนหนึ่งแสดงความสนใจจะมาเรียนที่เมืองไทยเป็นแบบ cross registration คือ แทนที่เรียนทางโน้นจะมาเรียนที่เมืองไทย ดังนั้นแทนที่จะเสียค่าเล่าเรียน US\$ 8,500 ก็เสียค่าเล่าเรียนเพียง US\$ 3,500 ที่เมืองเราเพราะฉะนั้นค่าเล่าเรียนไม่แพงแน่ ผมว่าถูกไปเสียอีก

หมายถึงจะรับคนทั่วไปหรือคะ

เราจรับคนที่เข้าแบบ cross registration จาก Northwestern University และ University of Pennsylvania เท่านั้นครับ คือจะอนุญาตให้มาเรียนเป็นรายวิชาแล้วกลับไปเรียน

ส่วนใหญ่ในสหรัฐ ผมคิดว่าคนไทยที่เรียนในหลักสูตรของเราจะทำเช่นนี้กับมหาวิทยาลัยสองแห่งในบางรายวิชาก็ได้ครับ

อยากทราบ Requirement ในการรับเข้าเรียนค่ะ

มีอยู่ 4 ประการคือ 1. ใ้ปริญญตรี หรือเทียบเท่าของไทย 2. GMAT 3. TOEFL ข้อ 2, 3 ต้องอยู่ในอัตราที่เขาเห็นสมควร และ 4. สัมภาษณ์ คนที่จะสัมภาษณ์คือ Dean of Admission จากเมืองนอกจะเดินทางมาสัมภาษณ์เอง

ปริญญาตรีเมืองไทยแผนกไหน

ทุกแผนกครับ

มีทุนให้ไหมคะ

มีครับ ะว่ามีประมาณ 20 ทุน

มีการกำหนดหลักสูตรเรียนร้อยหรือยังคะ

เรียนร้อยแล้วครับ ทั้งหลักสูตรมี 24 วิชา ๆ ละ 3 หน่วยกิต แต่เป็นหน่วยกิตแบบ Quarter credit ไม่ใช่แบบ Semester credit คือปีการศึกษาหนึ่งมี 3 ภาค ไม่ใช่ 2 ภาค.

เวลาเรียนเรียนเป็น full time หรือ part time ค่ะ ?

Part time ทำไม่ได้ครับ เมื่อต้องเรียนทั้งเนื้อหาวิชาและเรียนเป็นภาษาอังกฤษด้วย คงต้องเรียกว่า Over full time ะมังครับ

อยากถามเรื่องแหล่งค้นคว้าค่ะ คือ สงสัยว่าแหล่งค้นคว้าของเราจะมีพอไหม ?

คงจะต้องใช้เวลาในการจัดหาและสะสมตำรา วารสาร และเอกสารอ้างอิงสำหรับห้องสมุดของเราบ้าง ซึ่งทาง Northwestern และองค์การมูลนิธิต่าง ๆ คงจะให้ความช่วยเหลือ แต่เอกสารที่นิสิตแต่ละคนจำเป็นต้องใช้นั้นคงจะอดสำเนาหรือถ่ายสำเนาให้แต่ละคนเป็นรายตัว รู้สึกว่าทาง Northwestern เขามีวิธีการในเรื่องนี้อยู่ เมื่อไปเยี่ยมชมกิจการที่โน่นเห็นแต่ละคนแบก sheet เป็นตัง ๆ ที่เดียว

เรียนจบแล้วได้ปริญญาอะไรคะ ?

MBA เป็นปริญญาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยความร่วมมือของ Northwestern & Pennsylvania โดยคุณบติลงนามร่วมกันทั้ง 3 มหาวิทยาลัย

แล้วไปต่อปริญญาเอกเมืองนอกได้ทุกมหาวิทยาลัยไหมคะ ?

ผมไม่ทราบว่่า ทุกมหาวิทยาลัยจะยอมรับไหม มหาวิทยาลัยทุกแห่งเขาอาจยังไม่รู้ว่าเราทำอะไร แต่ถ้าทำออกมาแล้วดีก็ไม่มีปัญหา คงจะเป็นที่ยอมรับแน่ แต่สำหรับ 2 มหาวิทยาลัยที่ร่วมกับเรานี้คงรับแน่ถ้าได้คะแนนดีตามมาตรฐานของเขา

จะเริ่มเปิด course เมื่อไหร่คะ ?

ปีหน้าครับ โดยเราจะส่งนิสิตที่จะรับเข้าในชั้นปีที่ 1 ไปเรียนภาษาอังกฤษที่สถาบันภาษาก่อนประมาณวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2526

หมายถึง คนที่สอบเข้าได้หรือคะ ?

ใช่ครับ

ถึงแม้จะสอบผ่านภาษาอังกฤษหรือคะ

คนที่รับเข้านั้นจะต้องมีพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษดี นอกจากนั้นแล้วยังจะต้องเรียนภาษาอังกฤษแบบเข้มเพื่อให้สามารถเข้าเรียนในชั้นที่สอนและมีกิจกรรมทุกอย่างเป็นภาษาอังกฤษได้เสมือนเรียนในมหาวิทยาลัยต่างประเทศ

ที่ว่าส่งไปเรียนที่สถาบันภาษา จะเรียนนานเท่าไรคะ และเรียนอะไรบ้าง

เรียนนาน 3 อาทิตย์ เรียนทุกทักษะ แต่เริ่มทักษะ listening ก่อน ตามมาด้วย note-taking, speaking, writing และ reading หลังสุด หลักสูตรภาษาอังกฤษนี้ทางสถาบันจะเป็นผู้จัดให้ ทางโครงการเพียงแต่แจ้งความต้องการไปยังสถาบัน แต่ทางเรามี model อยู่และกำลังติดตามประเมินผลงานแบบเดียวกันนี้ของ AIT ที่ทำที่บริษัทปูนซิเมนต์ไทย

มีเรื่องส่วนตัวจะถามท่านคะ.....ว่า ทำไมท่านจึงสนใจภาษาอังกฤษ

ไม่ได้มีความสนใจอะไรเป็นพิเศษครับ อ่านหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษบ้าง ฟังวิทยุบ้างและจำเป็นต้องคุยกับฝรั่งบ้าง เกี่ยวข้องในเรื่องงานและสังคม

ก็.....ท่านเป็นผู้อำนวยการสถาบันภาษามาก่อน

เรื่องที่มาทำที่สถาบันภาษาก็เพราะ อาจารย์ ดร. พรรณินี ขอให้มาทำก็มา ไม่ใช่เพราะมีความเก่งหรือความสามารถทางภาษา เมื่อมีส่วนร่วมในการวางโครงการนี้ขึ้นจึงเห็นว่าภูมิหลังของงานเดิมของผมเกี่ยวกับคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และสถาบันภาษา น่าจะ

ประสานงานระหว่างบุคลากรทั้งสองหน่วยงานนี้ได้ดี เพราะงาน MBA ต้องใช้บุคลากรจากทั้ง คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชีและสถาบันภาษา หน้าที่ของผมก็คงจะเป็นหน้าที่ประสานงาน เป็นส่วนใหญ่

คือ ท่านคิดว่าต้องการช่วยเหลือ 2 ทาง

ก็คือว่าเป็นทางที่จะเอื้อให้อาจารย์ในสองหน่วยงานนี้ ได้มีประสบการณ์นอกเหนือหน้าที่ งานปกติ

เคยทราบว่า ท่านเคยไป Present paper ภาษาอังกฤษที่ต่างประเทศ

อ้อ.....เคยไปพูดถึงเรื่องงานของสถาบันภาษาครึ่งหนึ่ง

ที่ไหนคะ

ที่อังกฤษ ที่ English Speaking Union of the Commonwealth Conference บรรยาย เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อเป็นสื่อการติดต่อสำหรับนานาชาติ ซึ่งการประชุมครั้งนี้ เป็นคำริของ ดยุคแห่งเอดินเบอระ British Council ต้องการให้มีหลาย ๆ ประเทศไปร่วมให้ ข้อคิดเห็น จึงได้ติดต่อเรามาทั้ง ๆ ที่เราไม่ได้อยู่ใน Commonwealth เมื่อเราไปขอความช่วยเหลือจากเขา เขาก็ให้ความช่วยเหลือในรูปของผู้เชี่ยวชาญ คำรา และทุนดูงานเป็นจำนวนมากมาย ผมจึงปฏิเสธไม่ได้ ครั้นจะให้คนอื่นไปแทนก็จะกลัวเขาน้อยใจว่า เราไม่ให้เกียรติเจ้าหน้าที่ของเขาในงานสำคัญเรียกว่าการไปในครั้งนี้ไปโดยตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันภาษาจะเหมาะกว่า ไม่ใช่เพราะความสามารถส่วนตัว

ท่านไปเรียนที่อังกฤษทั้งหมดกี่ปีคะ

7 ปี

ท่านแบ่งเวลาอย่างไรคะ ในการทำงาน (เพราะท่านมีความสามารถทำงานหลาย ๆ ด้านในขณะ เดียวกัน)

แบ่งไม่ถี่เลย เวลางานส่วนตัวของผมมาก งานทางนี้ก็กำลังเข้าซ้ายเข้าขวาในเรื่อง การติดต่อก็เลยต้องวิ่งเข้าวิ่งออกวันละหลายครั้ง แต่งานทางนี้ผมก็มีคนช่วยดูแลดี ทั้ง ๆ ที่ผมเอง ไม่มีเวลา ส่วนใหญ่ รศ. สุธี, ศ. ดร. นราศรี, ผศ. มาลี และเจ้าหน้าที่จะเป็นผู้ทำทุกสิ่งทุกอย่าง ให้ผมเป็นเพียงผู้ตรวจทานเท่านั้น

อยากทราบเคล็ดลับความสำเร็จของท่านคะ (ท่านเป็นบุคคลที่ได้รับความสำเร็จในงานต่าง ๆ ที่ท่านทำ)

ไม่มี.....เพราะว่าผมยังทำไม่สำเร็จ เพียงแต่ริเริ่มขึ้นมาเท่านั้น

ท่านเป็นถึงอธิการบดี.....ผู้ริเริ่มต่าง ๆ

ผมคิดว่าหลักการเป็นเรื่องสำคัญที่สุด ถ้าเรามุ่งมั่นในหลักการแล้ว ทุกอย่างจะเดินเอง และประสบผลสำเร็จในที่สุด ที่เป็นตั้งนี้อาจเป็นเพราะงานที่ผมเคยผ่านมาเป็นงานวิชาการเกือบทั้งสิ้นถ้าหากว่าหลักการไม่เสียแล้วเราก็ยืดหยุ่นได้บ้าง ถ้าหลักการได้และคนพอใจด้วยก็ดี แต่ถ้าทำได้สำเร็จแล้ว มีคนพอใจบ้าง ไม่พอใจบ้างก็ไม่สำคัญ เพราะจะให้ทุกคนพอใจในทุกเรื่อง ย่อมเป็นไปไม่ได้

อยากเรียนถามท่านเรื่องต่าง ๆ ที่คิดว่าใคร ๆ คงสนใจอยากทราบ คือ

ท่านเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๒๓

ผมเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ 2 ครั้งด้วยกันคือ

พ.ศ. 2516-2518 และ

พ.ศ. 2520-2523

ขณะที่ท่านดำรงตำแหน่งอธิการบดี จุฬาฯ ท่านมีผลงานอะไรที่ดีเด่นคะ

ผลงานที่เด่นในสมัยดำรงตำแหน่งอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น ผมเองก็คิดไม่ออกเพราะงานของมหาวิทยาลัยนั้นมีปริมาณมากและหลายด้าน แต่สิ่งที่ประทับใจในสมัยเป็นอธิการบดีนั้นมีอยู่ 2 เรื่องด้วยกัน คือ การที่ที่ประชุมคณะบดีไปเยี่ยมเยียนคณะต่าง ๆ เพื่อฟังการบรรยายสรุปงานวิชาการของแต่ละคณะ และพบปะสังสรรค์กับกรรมการประจำคณะและอาจารย์อาวุโสในแต่ละคณะ ทำให้ผมเข้าใจปัญหาและความต้องการของแต่ละคณะได้ดีขึ้น อีกงานหนึ่งคืองานฉลองครบ 5 รอบนักษัตรของการสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในวันที่ 26 มีนาคม 2520 ซึ่งเราได้เตรียมการอย่างมโหฬารล่วงหน้าไว้เกือบ 2 ปี งานพิธีสงฆ์และพิธีเปิดตึกบริหารของมหาวิทยาลัยเสร็จเรียบร้อยไปได้ แต่เสียดายว่างานฉลองในตอนค่ำต้องงดโดยกระทันหัน เนื่องจากมีการประกาศกฎอัยการศึกในตอนบ่ายวันนั้น

เหตุการณ์ที่น่าระทึกใจในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งอธิการบดีก็คือ เหตุการณ์ที่เกิดความไม่สงบที่ท้องสนามหลวงและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ซึ่งเราได้ดำเนินการอย่างฉับพลัน และสามารถรักษาความสงบเรียบร้อยในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไว้ได้

ท่านเป็น President ของ Thai TESOL โดยได้รับการเลือกตั้งจากใคร และท่านทำอะไรให้ TESOL บ้างที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย

TESOL นั้นเป็นสมาคมที่จัดตั้งขึ้นในสหรัฐอเมริกาเพื่อส่งเสริมการสอนภาษาอังกฤษแก่ผู้พูดภาษาอื่น ทาง AUA ในฐานะสถาบันสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยอยากส่งเสริมงานด้านนี้เพื่อให้เกื้อหนุนงานด้านสอนภาษาของเขา จึงได้มาชวนให้ไปช่วยร่างข้อบังคับของสาขาสมาคมขึ้น ผมได้พิจารณาว่างานนี้ก็เป็นงานเกี่ยวกับด้านภาษาอังกฤษอันจะเป็นการเสริมงานของสถาบันภาษา จึงได้ตกลงรับไปช่วยงานของเขา ครั้นเมื่อได้ร่างระเบียบการเสร็จเรียบร้อยแล้ว มีการประกาศรับสมัครสมาชิกรุ่นแรกได้ลงมติออกเสียงเลือกตั้งผมเป็นประธานคนแรก ผมเองไม่ใช่นักภาษาที่แท้จึงได้ปฏิเสธไปอย่างแข็งขัน แต่ทางที่ประชุมอ้อนวอนให้ช่วยบริหารงานในระยะเริ่มแรกเพื่อให้งานเดิน ครั้นเมื่อครบวาระ 1 ปี ผู้ที่จะเป็นประธานคนต่อไปคือ ดร. พรรณินี เกิดถึงแก่กรรมโดยกระทันหัน ที่ประชุมเลยขอให้ผมรับเป็นประธานต่อไปอีก 1 ปี ผมเลยเป็นประธาน Thai TESOL 2 วาระติดต่อกันหรือ 3 ปี ถ้านับระยะการก่อตั้งด้วย ซึ่งค่อนข้างจะยาว Thai TESOL ขณะนี้จัดบรรยายวิชาการแก่สมาชิกในกรุงเทพมหานครเดือนละครั้งเป็นประจำ และมีสมาชิกกว่า 1,000 คนแล้ว

งานที่เกี่ยวข้องกับ SEAMEO ท่านต้องทำอะไรบ้างคะ

ในองค์กรซีมีโอนี้มีสถาบันการศึกษาอันหนึ่งคือ ศูนย์ภาษาที่สิงคโปร์ (RELC) ซึ่งแต่ละประเทศสมาชิกแต่งตั้งผู้แทนเป็นกรรมการบริหาร ผมได้รับเกียรติแต่งตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นผู้แทนประเทศไทยในคณะกรรมการบริหารนี้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2522 จึงเป็นประธานคณะกรรมการประสานงาน RELC ในประเทศไทยด้วย

ท่านทำให้สถาบันภาษาตั้งอยู่ได้อย่างมั่นคงอยากเรียนถามว่า ท่านหาทุนให้สถาบันได้มากเท่าไร จากที่ใดบ้าง

ผมไม่ได้หาทุนให้สถาบันภาษาอะไรเป็นพิเศษเลย โครงการความช่วยเหลือของ British Council ด้านวิชาการนั้นได้มีมาตั้งแต่สมัยผมเป็นรองอธิการบดีและอธิการบดีแล้วเพียงแต่ติดขัดที่ว่าทางฝ่ายเขายังหาผู้ที่เชี่ยวชาญที่เหมาะสมแก่งานไม่ได้ เมื่อเขามาเริ่มงานแล้วเขาได้พิจารณาส่งผู้เชี่ยวชาญมาสมทบให้อีกเท่าตัวเพื่อเร่งให้งานที่ค้างอยู่เสร็จตามกำหนดเวลาเดิม ส่วนทุนดำเนินงาน

ต่าง ๆ ที่อาจารย์ในสถาบันภาษาได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานและร่วมประชุมวิชาการนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งของทุนที่ทาง British Council ให้แก่สถาบันภาษาทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างคณาจารย์ให้เข้มแข็งสำหรับที่จะดำเนินการต่อไปเมื่อผู้เชี่ยวชาญครบ วาระการทำงานตามโครงการนี้แล้วสำหรับมหาวิทยาลัยเองก็ให้ความกรุณาสถาบันภาษามากด้วยการให้เป็นเงินทุนสำหรับสถาบันไว้ใช้สอย และยังให้ทุนปริญญาเอกอีกถึง 4 คน และคณะวิศวกรรมศาสตร์ยังโอนทุนสำหรับหน่วยภาษาอังกฤษมาให้อีก 1 ทุน จึงดูเหมือนว่าผมเป็นผู้หาเงินหาทุนให้สถาบันภาษาแต่ผู้เดียว ความจริงแล้วต้องนับว่าเป็นโชคของสถาบันภาษาเองที่มีผู้อุปถุ หรือเอื้อเฟื้อสถาบันมาตั้งแต่สมัยเป็นโครงการจนกระทั่งปัจจุบัน ผมขอให้สถาบันภาษาโชคดีเช่นนี้ตลอดไป

ท่านมีวิธีปกครองคนกลุ่มใหญ่อย่างไร ที่จะทำให้เกิดความยุติธรรมและความสามัคคีคะ

ผมไม่มีวิธีการปกครองแบบพิเศษอะไรหรอกครับ แต่ผมมีความเชื่อว่าคนทุกคนต้องการทำดี ถ้าทุกคนทราบว่าคุณค่าหรือเป้าหมายของหน่วยงานนั้นคืออะไรโดยชัดเจนแล้ว ทุกคนก็จะพยายามบรรลุถึงเป้าหมายและความพึงพอใจโดยถ้วนหน้า

เคยมีนักการเมืองมีชื่อของสหรัฐคนหนึ่ง ภายหลังได้เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยที่ใหญ่มาก ได้บอกว่าเป็นนักการเมืองกับอธิการบดีมีความเหมือนกันอยู่อย่างหนึ่ง คือ หน้าที่การจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานซึ่งแต่ละหน่วยงานมักจะขอมากเกินไปงบประมาณ หน้าที่ของนักการเมืองหรือหัวหน้าหน่วยในมหาวิทยาลัยก็คือ ต้องพยายามจัดสรรงบประมาณตามความเหมาะสมมิให้หน่วยหนึ่งหน่วยใดน้อยใจ หรือไม่เพียงพอแก่งานของเขาได้

ท่านทำอย่างไร จึงเป็นที่รักและเคารพของผู้อยู่ใต้การปกครอง (เพราะทราบว่าใคร ๆ ก็รักและเคารพท่านมาก มีแต่คนพูดถึงท่านในแง่ดีเท่านั้น)

เรื่องนี้ผมเองก็ไม่ทราบ ผมหวังดีต่อเพื่อนร่วมงานและผู้อยู่ใต้อับกับบัญชาทุกคน อาจเป็นเพราะความจริงใจของผมกระมังที่ทำให้มีผู้เกลียดชังน้อย

ผลงานที่ท่านภูมิใจที่สุดในชีวิตคะ

ผมค่อนข้างจะโชคดีที่งานทุกงานที่ผมผ่านมานั้นเป็นงานที่ผมอยากจะทำทั้งสิ้น ดังนั้นจึงยากที่จะพูดว่างานอะไรผมภูมิใจที่สุด พยายามหาว่าผมภูมิใจในทุกงาน พยายามทำทุกอย่างให้ดีที่สุดส่วนงานใดจะสำเร็จมากน้อยเพียงใดคนอื่นวินิจฉัยเอาจะยุติธรรมกว่า

สิ่งที่ท่านชอบทำที่สุดค่ะ

งาน...เพราะเกรงว่าถ้าไม่สามารถทำอะไรได้แล้วก็เป็นภาระแก่คนอื่น

จากการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์เติมศักดิ์ ท่านผู้อ่านก็คงทราบถึงความรู้ความสามารถของท่านทั้งในด้านบริหารและวิชาการ จากคำตอบบางข้อได้แสดงให้เห็นว่า ท่านเป็นบุคคลที่มีความสุภาพ และถ่อมตัวซึ่งผู้สัมภาษณ์มีความรู้สึกยิ่งไปกว่านั้นว่า ท่านยังเป็นผู้ที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความเมตตากรุณา และเป็นกันเองต่อผู้พบเห็นจึงไม่แปลกใจเลยว่าท่านได้ประสบความสำเร็จในงานทั้งที่ได้บรรยายไว้ตอนต้น

บงอร สว่างวิโรต

วัฒนวรรณ สงวนเรือง